

Regionų verslumo potencialo aukštesnės pridėtinės vertės sektoriuose identifikavimo metodika ir analizė

Parengta 2026 m.

Parengė:

Vytautas Narbutas
Diana Čop-Kuklė
Evelina Baubonytė

Turinys

Išvadas	6
Santrauka	8
1. Regionų verslumo potencialo APV sektoriuose identifikavimo metodika	10
1.1. APV verslumo samprata	10
1.2. Regionų APV verslumo potencialo vertinimo metodika	11
1.2.1. Esamos ekonominės bazės nustatymas	12
1.2.2. Kyrančio potencialo nustatymas	12
1.2.3. Aukštesnės vertės kūrimo potencialo įvertinimas	13
1.2.4. APV sektorių potencialo indeksas	14
1.3. Apskrities pasirengimo APV veiklos plėtrai vertinimas	16
1.4. Prioritetinių APV nišų atranka	17
1.5. Duomenys, jų prieinamumas ir apribojimai	18
2. APV sektorių potencialas Lietuvos apskrityse	19
Bendra APV sektorių apžvalga	19
Alytaus apskritis	22
Marijampolės apskritis	26
Tauragės apskritis	29
Utenos apskritis	32
Telšių apskritis	35
Šiaulių apskritis	38
Panevėžio apskritis	42
Klaipėdos apskritis	45
Kauno apskritis	49
Vilniaus apskritis	53
Išvados ir rekomendacijos	60
Išvados	60
Rekomendacijos	64
Priedai	68
Priedas Nr. 1. Duomenų prieinamumas	68
Priedas Nr. 2. Lietuvos apskričių pasirengimo APV veiklos plėtrai duomenys	71
Priedas Nr. 3. Lazdijų r. sav. apžvalga	75
Priedas Nr. 4. Šalčininkų r. sav. apžvalga	77
Priedas Nr. 5. Šakių r. sav. apžvalga	79
Priedas Nr. 6. Jurbarko r. sav. apžvalga	81
Priedas Nr. 7. Tauragės r. sav. apžvalga	83
Priedas Nr. 8. Mažeikių r. sav. apžvalga	85
Priedas Nr. 9. Anykščių r. sav. apžvalga	87

Lentelių sąrašas:

Lentelė 1. APV sektorių aprėptis	11
Lentelė 2. Ekonominės bazės rodiklių vertinimas indekse	15
Lentelė 3. Augimo rodiklių vertinimas indekse	15
Lentelė 4. Vertės potencialo rodiklių vertinimas indekse	15
Lentelė 5. Ekosistemos komponentai ir jiems priskirti rodikliai	16
Lentelė 6. Ekosistemos rodiklių vertinimo kriterijai	17
Lentelė 7. Ekosistemos komponentų vertinimo kriterijai	17
Lentelė 8. APV sektorių ir ekosistemos komponentų svarbos matrica	18
Lentelė 9. Potencialiausi Alytaus apskrities APV sektoriai	22
Lentelė 10. Alytaus apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis	25
Lentelė 11. Potencialiausi Marijampolės apskrities APV sektoriai	26
Lentelė 12. Marijampolės apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis	28
Lentelė 13. Potencialiausi Tauragės apskrities APV sektoriai	29
Lentelė 14. Tauragės apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis	31
Lentelė 15. Potencialiausi Utenos apskrities APV sektoriai	32
Lentelė 16. Utenos apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis	34
Lentelė 17. Potencialiausi Telšių apskrities APV sektoriai	35
Lentelė 18. Telšių apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis	37
Lentelė 19. Potencialiausi Šiaulių apskrities APV sektoriai	38
Lentelė 20. Šiaulių apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis	41
Lentelė 21. Potencialiausi Panevėžio apskrities APV sektoriai	42
Lentelė 22. Panevėžio apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis	44
Lentelė 23. Potencialiausi Klaipėdos apskrities APV sektoriai	45
Lentelė 24. Klaipėdos apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis	48
Lentelė 25. Potencialiausi Kauno apskrities APV sektoriai	49
Lentelė 26. Kauno apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis	53
Lentelė 27. Potencialiausi Vilniaus apskrities APV sektoriai	54
Lentelė 28. Vilniaus apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis	59
Lentelė 29. APV plėtros scenarijai apskrityse	62
Lentelė 30. Rekomenduojami APV plėtros scenarijai ir stiprinimo kryptys	64
Lentelė 31. Tyrimo kintamųjų ir rodiklių sąrašas	68
Lentelė 32. Lietuvos apskričių ekosistemos pasirengimo APV veiklos plėtrai duomenys ir vertinimas	71
Lentelė 33. Pagrindiniai rodikliai Lazdijų r. sav., 2025 m.	75
Lentelė 34. APV sektorių rodikliai Lazdijų r. sav., 2025 m.	76
Lentelė 35. Pagrindiniai rodikliai Šalčininkų r. sav., 2025 m.	77
Lentelė 36. APV sektorių rodikliai Šalčininkų r. sav., 2025 m.	78
Lentelė 37. Pagrindiniai rodikliai Šakių r. sav., 2025 m.	79
Lentelė 38. APV sektorių rodikliai Šakių r. sav., 2025 m.	80

Lentelė 39. Pagrindiniai rodikliai Jurbarko r. sav., 2025 m.	81
Lentelė 40. APV sektorių rodikliai Jurbarko r. sav., 2025 m.	82
Lentelė 41. Pagrindiniai rodikliai Tauragės r. sav., 2025 m.	83
Lentelė 42. APV sektorių rodikliai Tauragės r. sav., 2025 m.	84
Lentelė 43. Pagrindiniai rodikliai Mažeikių r. sav., 2025 m.	85
Lentelė 44. APV sektorių rodikliai Mažeikių r. sav., 2025 m.	86
Lentelė 45. Pagrindiniai rodikliai Anykščių r. sav., 2025 m.	87
Lentelė 46. APV sektorių rodikliai Anykščių r. sav., 2025 m.	88

Paveikslėlių sąrašas:

Pav. 1. APV dalis apskrities užimtume, proc., 2025 m.	19
Pav. 2. APV dalis apskrities PV, proc., 2025 m.	19
Pav. 3. APV sektorių apimtys	19
Pav. 4. APV sektorių struktūra pagal dirbančiųjų skaičių.....	20
Pav. 5. APV sektorių potencialo indekso rezultatų suvestinė.....	21
Pav. 6. APV sektorių indekso rezultatai Alytaus apskrityje	22
Pav. 7. APV sektorių indekso rezultatai Marijampolės apskrityje	26
Pav. 8. APV sektorių indekso rezultatai Tauragės apskrityje	29
Pav. 9. APV sektorių indekso rezultatai Utenos apskrityje	32
Pav. 10. APV sektorių indekso rezultatai Telšių apskrityje.....	35
Pav. 11. APV sektorių indekso rezultatai Šiaulių apskrityje	38
Pav. 12. APV sektorių indekso rezultatai Panevėžio apskrityje.....	42
Pav. 13. APV sektorių indekso rezultatai Klaipėdos apskrityje	45
Pav. 14. APV sektorių indekso rezultatai Kauno apskrityje	49
Pav. 15. APV sektorių indekso rezultatai Vilniaus apskrityje.....	53
Pav. 16. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Lazdijų r. sav., 2025 m.	75
Pav. 17. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Šalčininkų r. sav., 2025 m.	77
Pav. 18. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Šakių r. sav., 2025 m.	79
Pav. 19. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Jurbarko r. sav., 2025 m.	81
Pav. 20. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Tauragės r. sav., 2025 m.	83
Pav. 21. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Mažeikių r. sav., 2025 m.	85
Pav. 22. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Anykščių r. sav., 2025 m.	87

Pagrindinės dokumente vartojamos sąvokos

Aukštesnė pridėtinė vertė	Santykinai didelė pridėtinė vertė, sukuriamą vienam dirbančiajam. Ją kuria įmonės, kurių konkurencinis pranašumas grindžiamas žiniomis, technologijomis, inovacijomis ir specializuotomis kompetencijomis. Pagrindinis jos rodiklis yra darbo produktyvumas (pridėtinė vertė vienam dirbančiajam ar dirbtai valandai), papildomai vertinamas ir mokamas darbo užmokestis.
Aukštesnės pridėtinės vertės sektoriai	25 ekonominės veiklos (EVRK 2 red. 2 ženklų lygmeniu), kurios pagal Eurostatu technologinio ir žinių intensyvumo klasifikaciją priskiriamos aukštųjų technologijų gamybai (21, 26 skyriai), vidutiniškai aukštųjų technologijų gamybai (20, 27–30 skyriai) ir žinioms imlioms paslaugoms (50–51, 59–66, 69–74, 78, 80 skyriai).
Aukštesnės pridėtinės vertės verslumas	Naujų verslų kūrimas ir veikiančių įmonių plėtra veiklose, kuriose sukuriamą santykinai didelė pridėtinė vertė vienam dirbančiajam. Aukštesnės pridėtinės vertės verslumo rezultatai vertinami pagal darbo našumą, sukuriamą pridėtinę vertę, įmonių augimą, inovacijų komercializavimą ir aukštųjų bei vidutiniškai aukštųjų technologijų produktų ar aukštųjų technologijų žinioms imlių paslaugų eksportą.

Dokumente vartojamos santrumpos

APV	Aukštesnė pridėtinė vertė
BVP	Bendrasis vidaus produktas
CAGR	Vidutinis metinis augimo tempas (angl. <i>compound annual growth rate</i>)
DIF	Diferencialinis (angl. <i>shift-share</i>) augimo efektas
DU	Darbo užmokestis
EDIH	Europos skaitmeninių inovacijų centrai (angl. <i>European Digital Innovation Hubs</i>)
ES	Europos Sąjunga
EVRK 2	Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (2 redakcija)
IA	Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra
ILTE	Nacionalinis plėtros bankas
IRT	Informacinės ir ryšių technologijos
JRC	Europos Komisijos Jungtinis tyrimų centras (angl. <i>Joint Research Centre</i>)
KIS	Žinioms imlios paslaugos (angl. <i>knowledge-intensive services</i>)
LEZ	Laisvoji ekonominė zona
LP	Darbo našumas (angl. <i>labour productivity</i>)
LQ	Lokacijos koeficientas (angl. <i>location quotient</i>)
MTEP	Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra
MTEPI	Moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra ir inovacijos
NATO	Šiaurės Atlanto sutarties organizacija
OSP	Oficialiosios statistikos portalas
PV	Pridėtinė vertė
RRT	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba
RW	Santykinis darbo užmokesčio indeksas
STEM	Gamtos mokslai, technologijos, inžinerija ir matematika (angl. <i>science, technology, engineering, mathematics</i>)
VDA	Valstybės duomenų agentūra
VDU	Vidutinis darbo užmokestis
VILNIUS TECH	Vilniaus Gedimino technikos universitetas
VU	Vilniaus universitetas
VVL	Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas

Įvadas

Aukštesnės pridėtinės vertės (toliau – APV) veiklos – aukštųjų ir vidutiniškai aukštų technologijų gamyba bei žinioms imlios paslaugos (toliau – KIS) – yra viena iš pagrindinių ekonomikos transformacijos krypčių, numatytų Inovacijų agentūros 2026–2030 m. veiklos strategijoje¹. Vis dėlto Lietuvoje šios veiklos pasiskirsčiusios netolygiai: jos telkiasi didžiuosiuose miestuose, o mažesnėse apskrityse dažnai tik formuojasi. Todėl norint kryptingai skatinti APV verslumą regionuose, svarbu žinoti, kokią APV bazę turi kiekviena apskritis ir kokios sąlygos jos plėtrą skatina ar riboja.

Tyrimo tikslas – apskričių lygmeniu nustatyti didžiausią potencialą turinčius APV sektorius, kuriose galėtų kurtis nauji arba sparčiau plėstis jau veikiantys verslai.

Vertinant regionų potencialą, atsižvelgiama ne tik į esamą ekonominę struktūrą tame regione, bet ir į sąlygas, galinčias paskatinti verslo augimą, technologinę pažangą ir didesnės vertės kūrimą.

Tyrimo objektas – 25 APV sektoriai (EVRK 2 red. 2 ženklų lygmeniu) dešimtyje Lietuvos apskričių. Papildomai analizuojamos septynios tikslinės savivaldybės: Šalčininkų, Lazdijų, Tauragės, Jurbarko, Mažeikių, Anykščių ir Šakių rajonų savivaldybės. Tikslinės savivaldybės atrinktos atsižvelgiant į geografinę ir ekonominę specifiką – dalis jų yra pasienio teritorijose, o kitose siekiama stiprinti vietos verslumo ekosistemą ir sudaryti palankesnes sąlygas smulkiojo bei vidutinio verslo kūrimui bei plėtrai, atveriant naujas bendradarbiystės centrų „Spiečius“ erdves.

Tyrimo siekiama atsakyti į šiuos klausimus:

1. Kokia yra apskrities ekonominė bazė ir specializacija APV sektoriuose?
2. Kuriose APV sektoriuose verslai turi didžiausią augimo potencialą, vertinant pagal darbo produktyvumą, darbo užmokestį, eksportą ir pastarųjų metų augimo tempą?
3. Kokios yra kiekvienos apskrities verslumo ekosistemos stiprybės ir silpnybės, vertinant talentus, infrastruktūrą, demografinę situaciją, finansavimo prieinamumą ir institucinę aplinką?
4. Kokias realistiškas APV nišas galima išskirti kiekvienoje apskrityje, t. y. tokias, kuriose jau yra susiformavusios veiklos užuomazgos, tačiau tolesnei plėtrai reikalingas papildomas postūmis?

Tyrimo metodika grindžiama Europos Komisijos Jungtinio tyrimų centro (JRC) 2024 m. ataskaitoje² „Measuring territorial innovation strengths“ taikomu teritorijų ekonominio ir inovacinio potencialo vertinimo principu, pritaikytu Lietuvos apskričių lygmeniui. Kiekvienas APV sektorius kiekvienoje apskrityje vertinamas keturiais etapais:

1. **Nustatoma esama ekonominė bazė**, t. y. įvertinama, ar APV sektorius apskrityje jau yra susiformavęs ir kokią ekonomikos dalį jis sudaro, palyginti su šalies vidurkiu.
2. **Įvertinamas kylantis potencialas**, t. y. ar APV sektorius analizuojamu laikotarpiu (2018–2025 m.) apskrityje augo sparčiau nei tas pats sektorius visoje Lietuvoje.
3. **Įvertinamas aukštesnės vertės kūrimo potencialas**, t. y. ar APV sektorius pasižymi aukštesniu darbo produktyvumu, darbo užmokesčiu, eksportu ir nuosekliu augimu.
4. **Įvertinamas apskrities pasirengimas APV sektoriaus plėtrai**, t. y. ar apskrityje yra plėtrai reikalingų sąlygų: kvalifikuotos darbo jėgos, infrastruktūros, inovacinio aktyvumo ir pakankamos rinkos.

¹ Inovacijų agentūra. (2026). Veiklos strategija 2026–2030 [[aktyvi nuoroda](#)].

² Hollanders, H., Tolias, Y., Radovanović, N., Fabbri, E., Evangelista, M. G., Gerussi, E., ... & Miedziński, M. (2024). *Measuring territorial innovation strengths*. Luxembourg: Publications Office of the European Union [[aktyvi nuoroda](#)].

Įvertinus pirmųjų trijų etapų rezultatus sektoriams, apskaičiuojamas APV sektorių potencialo indeksas. Pagal jį sektoriai skirstomi į stiprybes, susiformavusias nišas, besiformuojančias nišas ir neaktualius sektorius. Šiame tyrime „neaktualiais“ laikomi sektoriai, kurių įvertis neatitinka nustatytų tyrimo potencialo kriterijų. Šis priskyrimas savaime nenurodo, kad sektorius neturi ekonominės ar strateginės reikšmės arba kad jo plėtra ateityje nėra galima.

Stiprybės ir susiformavusios nišos sugretinamos su apskrities ekosistemos pasirengimu. Taip išskiriamos prioritetinės nišos ir nustatomi jų plėtrą ribojantys veiksniai (žr. 2 skyrių).

Tyrime remiamasi Valstybės duomenų agentūros, Inovacijų agentūros ir kitų institucijų duomenimis. **Pagrindinis tyrimo apribojimas – ribotas duomenų prieinamumas apskričių ir ypač savivaldybių lygmeniu,** dėl to savivaldybių analizė yra siauresnės apimties. Be to, sektorių, kuriuos sudaro viena ar kelios įmonės, rodikliai gali būti konfidencialūs ar statistiškai nepatikimi.

Tyrimo ataskaitą sudaro du pagrindiniai skyriai, išvados ir rekomendacijos bei priedai.

Pirmajame skyriuje apibrėžiama APV verslumo samprata ir pristatoma tyrimo metodika. Antrajame skyriuje pateikiama APV sektorių apžvalga ir detaliai išanalizuojama kiekviena šalies apskritis: nustatomas sektorių potencialas, ekosistemos pasirengimas, prioritetinės nišos ir, kur aktualu, tikslinės savivaldybės. Išvadų ir rekomendacijų dalyje pateikiami apibendrinti tyrimo rezultatai ir kiekvienai apskričiai siūlomos skatinimo kryptys. Prieduose pateikiama duomenų prieinamumo apžvalga, apskričių verslumo ekosistemų pasirengimo vertinimo rezultatai ir septynių tikslinių savivaldybių apžvalgos.

Tyrimo išvados ir rekomendacijos skirtos viešojo sektoriaus sprendimų priėmėjams, regionuose veikiantiems verslams ir potencialiems investuotojams. Jos gali būti naudojamos vertinant investicijų, verslo plėtros ir regioninės specializacijos stiprinimo galimybes bei rengiant regionų ekonominės transformacijos scenarijus.

Santrauka

APV sektoriai Lietuvoje yra itin koncentruoti. Vilniaus apskrityje dirba 63,9 proc. visų APV sektorių darbuotojų, čia sukuriami 75,3 proc. šių sektorių pridėtinės vertės ir 61,4 proc. eksporto. Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių apskrityse kartu dirba 92,5 proc. visų APV sektorių darbuotojų. Penkiose mažiausiose apskrityse – Alytaus, Marijampolės, Telšių, Utenos ir Tauragės – APV sektoriuose dirba vos 4,1 proc. šalies APV darbuotojų (žr. 2 skyriaus dalį „Bendra APV sektorių apžvalga“).

Vilniaus apskritis yra vienintelė diversifikuota APV ekonomika, kurioje vyrauja finansų, IRT ir verslo paslaugos. Kitose apskrityse APV specializaciją dažniausiai lemia vienas ar keli vidutiniškai aukštų technologijų gamybos sektoriai. Pavyzdžiui, Panevėžio apskrityje – variklinių transporto priemonių ir elektros įrangos gamyba, Klaipėdos apskrityje – kitų transporto priemonių gamyba, Alytaus apskrityje – elektros įrangos gamyba.

APV sektorių potencialas. Pagal APV sektorių potencialo indeksą, vertinantį sektorių ekonominę bazę, augimą ir vertės kūrimo potencialą, šalyje išskirti 8 stiprybių sektoriai, 44 susiformavusios ir 39 besiformuojančios nišos (žr. 1.2.4 dalį ir 2 skyrių). Daugiausia jų yra vidutiniškai aukštų technologijų gamybos ir žinioms imlių paslaugų sektoriuose.

Dažniausiai pasikartojanti APV niša – architektūros ir inžinerijos veikla (71), išskirta devyniose apskrityse. Tačiau beveik visose jose šią veiklą vykdo smulkios, vietinei rinkai paslaugas teikiančios, įmonės. Antra pagal paplitimą APV niša – mašinų ir įrangos gamyba (28), išskirta aštuoniose apskrityse, tačiau daugumoje jų šio sektoriaus produktyvumas mažesnis nei šalies vidurkis.

Spartų augimą ir didelę kuriamą vertę apjungia aštuoni stiprybių sektoriai: Vilniaus apskrityje – kompiuterių programavimas (62), finansinės paslaugos (64) ir pagalbinė finansinių paslaugų veikla (66), Kauno ir Marijampolės apskrityse – variklinių transporto priemonių gamyba (29), Klaipėdos apskrityje – kitų transporto priemonių gamyba (30), Alytaus ir Šiaulių apskrityse – elektros įrangos gamyba (27). Daugelis kitų gamybos sektorių daug eksportuoja, tačiau auga daugiausiai dėl didėjančio darbuotojų skaičiaus, o ne dėl didesnės vienam darbuotojui sukurtos vertės. Priešingą tendenciją rodo Kauno kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba (26): pridėtinė vertė didėja, nors darbuotojų skaičius mažėja. Kai kurie didelę vertę kuriantys sektoriai, pavyzdžiui, Klaipėdos vandens transportas (50), nebeauga.

Verslumo ekosistemų pasirengimas netolygus. Kauno ir Vilniaus apskričių ekosistemos pasirengusios APV plėtrai beveik visais vertinimo aspektais. Klaipėdos apskrityje – daugeliu jų. Skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra devyniose apskrityse yra gerai išvystyta ir nėra reikšmingas APV plėtrą ribojantis veiksnys (žr. 1.3 dalį ir Priedą Nr. 2).

Pagrindinis APV plėtrą ribojantis veiksnys – kvalifikuotų darbuotojų stoka. Septyniose apskrityse ribotas aukštos kvalifikacijos darbo jėgos pasirengimas, o šešiose apskrityse nepakanka specialistų rengimo galimybių, nes jos sutelktos didžiuosiuose miestuose. Visose apskrityse, išskyrus Vilniaus, Kauno, ir Klaipėdos, neto migracija yra neigiama, o gimstamumas yra žemesnis už šalies vidurkį. Rečiau APV plėtrą riboja žemas įmonių inovacinis aktyvumas, maža vietos rinka, sunkiau prieinamas finansavimas ir nepakankama pramoninė infrastruktūra.

APV nišos ir plėtros scenarijai. Sugretinus 54 APV nišas (priskirtas stiprybėms ir susiformavusioms nišoms) su apskričių verslumo ekosistemų pasirengimu, išskirtos trys nišų grupės, sudarančios trijų galimų APV plėtros scenarijų pagrindą (žr. skyrių „Išvados“ ir **Lentelė 29**):

- **I scenarijus – stipriausių nišų plėtra.** Nišos, kurių plėtrai verslumo ekosistemos jau pasirengusios, sutelktos Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių apskrityse. Šis scenarijus pasižymi mažiausia įgyvendinimo rizika ir galėtų stiprinti šalies APV sektorių konkurencingumą tarptautinėse rinkose, tačiau, nederinamas su kitų regionų skatinimu, gali didinti regioninius skirtumus.
- **II scenarijus – besiformuojančių nišų plėtra.** Nišos su jau susiformavusia ekonomine baze, tačiau jų plėtrą riboja bent vienas ekosistemos trūkumas. Tokios nišos išskirtos

aštuoniose apskrityse. Šis scenarijus sudaro sąlygas derinti ekonomikos augimą su tolygesne regionų plėtra, nes nustatytos nišos apima ne tik didžiausius ekonominius centrus, bet ir kitas šalies apskritis.

- **III scenarijus – silpniausių nišų plėtra.** Nišos, kurių plėtrą riboja ekosistema, ypač aktualios Telšių ir Tauragės apskrityse. Šis scenarijus labiausiai mažintų regioninę atskirtį, tačiau reikalauja didžiausių ir ilgalaikių investicijų į ekosistemą.

Tyrimo rezultatai nenurodo vieno optimalaus scenarijaus – jo pasirinkimą lemia siekiamas ekonominio efektyvumo ir regioninės sanglaudos santykis. Scenarijai gali būti taikomi vienodai visos šalies mastu arba diferencijuojami pagal kiekvienos apskrities situaciją.

Savivaldybių APV bazė siauresnė nei apskričių ir dažnai priklauso nuo vienos ar dviejų didelių įmonių. Didžiausia ir labiausiai susiformavusi APV bazė yra Mažeikių r. sav., o labiausiai diversifikuota – Tauragės r. sav. Šalčininkų ir Anykščių r. sav. APV rezultatus beveik visiškai lemia chemijos pramonės įmonės, o Šakių r. sav. nė vienas APV sektorius nepasiekia nišos slenksčio (žr. Priedus Nr. 3–9).

Rekomendacijos. Rekomendacijose taikomas regioniškai diferencijuotas požiūris, daugiausia dėmesio skiriant sektoriams, kuriems augti reikia papildomo postūmio (žr. skyrių „Rekomendacijos“ ir **Lentelė 30**). Daugumai regioninių apskričių siūlomas II scenarijus, Telšių apskričiai ir daliai savivaldybių – III. Vilniaus, Klaipėdos ir Šiaulių apskritims siūloma derinti I ir II scenarijus: stipriausias nišas stiprinti tarptautiniu mastu, kartu plėtojant besiformuojančias nišas. Kauno apskričiai, kurios ekosistema pasirengusi visų nišų plėtrai, siūlomas I scenarijus, papildomai skatinant įmones investuoti į MTEP ir inovacijas.

Dalis APV nišų yra susitelkusios keliose gretimose apskrityse. Todėl jų plėtrą tikslinga planuoti kelių apskričių arba nacionaliniu mastu ir pasinaudoti stipresnių apskričių patirtimi. Iš viso išskirtos šešios tokios nišų grupės. Nuosekliausia iš jų yra Šiaulių–Panevėžio ašis, apimanti transporto priemonių ir elektros įrangos gamybą.

Gamybos nišose pagrindinės plėtros kryptys – automatizacija ir perėjimas prie nuosavų aukštesnės vertės produktų, paslaugų nišose – smulkių įmonių masto didinimas ir paslaugų eksportas, o sektoriuose, kuriuose veikla sutelkta keliose įmonėse – naujų dalyvių atsiradimas. Ekosistemos srityje svarbiausia stiprinti kvalifikuotų specialistų rengimą ir pritraukimą, derinant studijų programas su APV sektorių įmonių poreikiais, o mažesnėse apskrityse – pramonės parkus ir LEZ infrastruktūrą pritaikyti APV gamybai.

1. Regionų verslumo potencialo APV sektoriuose identifikavimo metodika

Šiame skyriuje apibrėžiama aukštesnės pridėtinės vertės verslumo samprata, nustatomi regionų verslumo potencialo vertinimo kriterijai, pristatomi taikomi metodai ir rodikliai, kuriais remiantis identifikuojami perspektyviausi APV sektoriai ir nustatomos APV nišos.

1.1. APV verslumo samprata

Šiame tyrime aukštesnės pridėtinės vertės (toliau – APV) verslumas apibrėžiamas kaip naujų įmonių kūrimas ir veikiančių įmonių plėtra veiklose, kuriose sukuriamas santykinai didelė pridėtinė vertė vienam dirbančiajam. Tokių įmonių konkurencinis pranašumas grindžiamas žiniomis, technologijomis, inovacijomis ir specializuotomis kompetencijomis. APV verslumo rezultatai vertinami pagal darbo našumą, sukuriamą pridėtinę vertę, įmonių augimą, inovacijų komercializavimą ir aukštųjų bei vidutiniškai aukštų technologijų produktų ar aukštųjų technologijų žinioms imlių paslaugų eksportą.

APV verslumo plėtra yra svarbi regionų ekonominiam augimui, nes stiprina jų ilgalaikį konkurencingumą ir leidžia efektyviau panaudoti turimus darbo išteklius. Stiprėjanti APV verslo bazė sudaro prielaidas regione kurti daugiau ekonominės vertės, pereiti prie žinioms bei technologijoms imlesnių veiklų ir didinti gebėjimą komercializuoti inovacijas. Vis dėlto APV verslumo plėtos mastas priklauso nuo regione susiformavusių ekonominių, inovacinių ir institucinių sąlygų.

Teoriniu požiūriu regiono APV verslumo potencialą formuoja kelios tarpusavyje susijusios kintamųjų grupės³:

- 1. Žmogiškasis kapitalas** – aukštąjį ir STEM⁴ išsilavinimą turinčių gyventojų dalis, kvalifikuotų darbuotojų pasiūla, skaitmeniniai įgūdžiai ir dalyvavimas mokymosi visą gyvenimą veiklose.
- 2. Žinių ir inovacijų bazė** – verslo bei viešojo sektoriaus mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos (toliau – MTEP) išlaidos, inovacijas diegiančių įmonių dalis, patentai, mokslo ir verslo bendradarbiavimas bei regiono mokslinių tyrimų infrastruktūra.
- 3. Verslo bazė** – APV sektorių įmonių koncentracija, naujų įmonių steigimosi ir veikiančių įmonių augimo dinamika, technologijų diegimas, specializacija bei įsitraukimas į vertės grandines.
- 4. Finansinė ir institucinė aplinka** – prieiga prie rizikos kapitalo ir kitų finansavimo šaltinių, skaitmeninė bei transporto infrastruktūra, rinkos dydis ir institucinės sąlygos.

Apsibrėžiant APV sektorius remiamasi Inovacijų agentūros 2026–2030 m. veiklos strategija, kurioje ekonomikos transformacija siejama su aukštesnio technologinio intensyvumo sektorių ir žinioms imlių paslaugų plėtra. APV aprėptis priskiriama aukštųjų technologijų gamyba, vidutiniškai aukštų technologijų gamyba ir žinioms imlios paslaugos (KIS). IA strategijoje aukštųjų ir vidutinių technologijų bei KIS rodikliai siejami su šalies technologiniu konkurencingumu ir gebėjimu komercializuoti MTEP bei inovacijų rezultatus tarptautinėse rinkose⁵.

Konkreči APV sektorinė aprėptis pagal EVRK 2 / NACE Rev. 2 nustatoma remiantis Eurostat ekonominių veiklų klasifikavimu pagal technologinį ir žinių intensyvumą. Pagal jį aukštųjų technologijų gamybai (angl. *high-technology manufacturing*) priskiriami 21 ir 26 skyriai, o vidutiniškai aukštų technologijų gamybai (angl. *medium-high-technology*

³ Dijkstra, L., Papadimitriou, E., Martinez, B. C., De Dominicis, L., & Kovacic, M. (2022). EU regional competitiveness index 2.0.

⁴ **STEM** yra trumpinys, apimantis keturias sritis: gamtos mokslus (angl. *science*), technologijas (angl. *technology*), inžineriją (angl. *engineering*) ir matematiką (angl. *mathematics*).

⁵ Inovacijų agentūra. (2026). Veiklos strategija 2026–2030 [aktyvi nuoroda].

manufacturing) – 20 ir 27–30 skyriai. Žinioms imlios paslaugos (angl. *knowledge-intensive services*, KIS) apima 50–51, 59–66, 69–74, 78 ir 80 skyrius (**Lentelė 1**).

Lentelė 1. APV sektorių aprėptis

APV sektorių grupė	EVVK 2 / NACE 2 kodas	Ekonominės veiklos pavadinimas
Aukštųjų technologijų gamyba	21, 26	21 – Pagrindinių vaistų pramonės gaminių ir farmacinių preparatų gamyba; 26 – Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba
Vidutiniškai aukštųjų technologijų gamyba	20, 27–30	20 – Chemikalų ir chemijos produktų gamyba; 27 – Elektros įrangos gamyba; 28 – Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba; 29 – Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba; 30 – Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba
Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos	59–63; 72	59 – Kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikla; 60 – Programų rengimas ir transliavimas; 61 – Telekomunikacijos; 62 – Kompiuterių programavimo, konsultacinė ir susijusi veikla; 63 – Informacinių paslaugų veikla; 72 – Moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla.
Žinioms imlios rinkos paslaugos (išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines paslaugas)	50–51; 69–71; 73–74; 78; 80	50 – Vandens transportas; 51 – Oro transportas; 69 – Teisinė ir apskaitos veikla; 70 – Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla; 71 – Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė; 73 – Reklama ir rinkos tyrimas; 74 – Kita profesinė, mokslinė ir techninė veikla; 78 – Įdarbinimo veikla; 80 – Apsaugos ir tyrimo veikla.
Žinioms imlios finansinės paslaugos	64–66	64 – Finansinių paslaugų veikla, išskyrus draudimą ir pensijų lėšų kaupimą; 65 – Draudimo, perdraudimo ir pensijų lėšų kaupimo, išskyrus privalomąjį socialinį draudimą, veikla; 66 – Pagalbinė finansinių paslaugų ir draudimo veikla

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra pagal Eurostat dokumentą „Eurostat indicators on High-tech industry and Knowledge-intensive services. Annex 3 – High-tech aggregation by NACE Rev. 2“ [[aktyvi nuoroda](#)].

Pastaba: nors įdarbinimo veikla (78) ir apsaugos ir tyrimo veikla (80) priskiriamos žinioms imlioms rinkos paslaugoms dėl užimtųjų su aukštuoju išsilavinimu dalies. Visgi faktinis šių sektorių veiklos turinys atitinka žemesnės pridėtinės vertės profilį: didžiąją dalį sudaro laikinasis įdarbinimas (78.20) ir fizinės apsaugos paslaugos (80.10), kurioms būdingi žemi kvalifikacijos reikalavimai ir maža pridėtinė vertė vienam darbuotojui. Siekiant tikslesnių APV sektorių rodiklių šie du sektoriai vertinami kaip neaktualūs.

1.2. Regionų APV verslumo potencialo vertinimo metodika

Metodai

Tyrimo metodika grindžiama Europos Komisijos Jungtinio tyrimų centro (JRC) 2024 m. ataskaitoje „*Measuring territorial innovation strengths*“ taikomu teritorijų ekonominio ir inovacinio potencialo vertinimo principu⁶. JRC perspektyvias ekonomines veiklas rekomenduoja identifikuoti derinant **specializacijos, ekonominio dydžio, augimo ir aukštesnės vertės kūrimo požymius**, o kiekybinės analizės rezultatus papildyti teritorijos konteksto ir suinteresuotųjų šalių vertinimu.

Metodika pritaikoma Lietuvos apskričių lygmeniui ir šiame tyrime apibrėžtiems **25 APV sektoriams (Lentelė 1)**. Vertinimo vienetas yra **apskritis x APV sektoriui priskirtas EVVK 2 red. 2 ženklų kodas**. Taigi kiekvienoje iš dešimties apskričių pagal vienodus kriterijus yra vertinami 25 APV sektoriai, o tolesnei analizei atrenkami didžiausią esamą arba kylantį potencialą turintys APV sektoriai. Pažymėtina, kad JRC dažniausiai taiko detalesnį NACE 3 ženklų lygmenį, todėl 2 ženklų EVVK naudojimas šiame tyrime yra metodikos adaptacija, atsižvelgiant į iš anksto apibrėžtus APV sektorius ir duomenų prieinamumą apskričių lygmeniu.

Vertinimas atliekamas keturiais etapais: 1) nustatoma **esama ekonominė bazė**, 2) vertinamas **kylantis potencialas**, 3) **aukštesnės vertės kūrimo potencialas** ir 4) **apskrities pasirengimas APV sektoriaus plėtrai**. Pirmieji trys etapai leidžia apibūdinti konkretaus APV

⁶ Hollanders, H., Tolias, Y., Radovanović, N., Fabbri, E., Evangelista, M. G., Gerussi, E., ... & Miedziński, M. (2024). *Measuring territorial innovation strengths*. Luxembourg: Publications Office of the European Union [[aktyvi nuoroda](#)].

sektoriaus potencialą, o ketvirtasis – sąlygas šiam potencialui realizuoti. Pagal šių etapų rezultatus sudaromas APV sektorių potencialo indeksas ir atliekama išsamesnė didžiausią potencialą turinčių APV sektorių analizė.

1.2.1. Esamos ekonominės bazės nustatymas

Esamos ekonominės bazės vertinimu nustatoma, ar apskrityje jau yra susiformavusi reikšminga konkretaus APV sektoriaus įmonių, darbuotojų ir ekonominės veiklos koncentracija.

Pagrindinis specializacijos rodiklis – **lokacijos koeficientas (LQ)**:

$$LQ_{r,i}^x = \frac{x_{r,i} / x_r}{x_{LT,i} / x_{LT}}$$

$x_{r,i}$ – rodiklio x reikšmė veikloje i , apskrityje r ;
 x_r – visų veiklų rodiklio x reikšmė apskrityje;
 $x_{LT,i}$ – rodiklio x reikšmė veikloje i Lietuvoje;
 x_{LT} – visų veiklų rodiklio x reikšmė Lietuvoje.

LQ skaičiuojamas pagal dirbančiųjų skaičių, apyvartą ir pridėtinę vertę. $LQ > 1$ reiškia didesnę nei šalies vidurkis veiklos koncentraciją. JRC apžvelgtuose tyrimuose specializacijai dažniausiai naudojamos 1,25–1,5 ribos, tačiau pabrėžiama, kad universalus slenksčio nėra ir jis turi būti derinamas su ekonominio dydžio kriterijumi. Todėl šiame tyrime **$LQ \geq 1,25$ vertinamas kaip specializacijos, o $LQ \geq 1,5$ – kaip stiprios specializacijos signalas.**

Papildomai vertinama:

- sektoriaus dalis apskrities dirbančiųjų ir pridėtinės vertės struktūroje bei absoliutus dirbančiųjų skaičius ir pridėtinė vertė;
- veikiančių APV įmonių skaičius, dalis nuo visų įmonių ir įmonių skaičius 100 tūkst. gyventojų ir tankio indeksas lyginant su Lietuvos vidurkiu;
- vidutinis veikiančių įmonių amžius ir santykis su atitinkamo sektoriaus Lietuvos vidurkiu;
- naujai įsteigtų ir likviduotų įmonių skirtumas 2018-2025 m. (grynasis prieaugis, vnt.).

Papildomas vertinimas sumažina metodinę riziką, kad aukštas LQ dėl labai mažos absoliučios veiklos apimtys būtų interpretuojamas kaip reikšminga regioninė specializacija.

1.2.2. Kyrančio potencialo nustatymas

Kylančio potencialo vertinimu siekiama nustatyti APV sektorius, kurie dar neturi didelės ekonominės masės ar stiprios specializacijos, tačiau jų raida rodo galimą spartesnę plėtrą ateityje.

Vertinamas vidutinis metinis dirbančiųjų skaičiaus, pridėtinės vertės ir vidutinio darbo užmokesčio augimas. Analizuojamas 2018–2025 m. laikotarpis. Siekiant įvertinti metinę rodiklių kaitą, laikotarpio pradžiai imamas pirmų trejų metų vidurkis (2018–2020 m.), o laikotarpio pabaigai – paskutinių trejų metų vidurkis (2023–2025 m.). Toks skaičiavimas išlygina atskirų metų svyravimus ir parodo ilgalaikę sektoriaus kryptį. Vidutinis metinis augimo tempas apskaičiuojamas taikant formulę

$$CAGR_{r,i} = \left(\frac{x_{r,i,t}}{x_{r,i,t-n}} \right)^{\frac{1}{n}} - 1$$

$CAGR_{r,i}$ – vidutinis metinis rodiklio augimo tempas veikloje i apskrityje r ;
 $x_{r,i,t}$ – rodiklio reikšmė laikotarpio pabaigoje (trejų paskutinių metų metinis vidurkis);
 $x_{r,i,t-n}$ – rodiklio reikšmė laikotarpio pradžioje (trejų pirmų metų metinis vidurkis);
 n – metų skaičius tarp laikotarpio pradžios ir pabaigos (šiuo tyrimu $n = 5$).

APV sektoriaus augimas vertinamas ne tik absoliučiai, bet ir lyginamas su **to paties sektoriaus augimu Lietuvoje bei bendra apskrities ekonomikos dinamika**. Siekiant įvertinti, ar sektorius regione auga sparčiau nei visoje šalyje, naudojamas **augimo tempų skirtumas**:

$$\Delta g_{r,i} = g_{r,i} - g_{LT,i}$$

$\Delta g_{r,i}$ – veiklos i augimo tempo skirtumas apskrityje r , palyginti su Lietuva;
 $g_{r,i}$ – veiklos i augimo tempas apskrityje r ;
 $g_{LT,i}$ – tos pačios veiklos i augimo tempas Lietuvoje.

Jeigu $\Delta g_{r,i} > 0$, tai reiškia, kad veikla apskrityje auga sparčiau nei nacionaliniu mastu.

Papildomai taikoma **shift-share diferencialinio efekto (DIF) formulė**, kuri parodo, kiek sektoriaus pokytis apskrityje skiriasi nuo to, kurį būtų galima paaiškinti vien to paties sektoriaus nacionalinėmis tendencijomis:

$$DIF_{r,i} = X_{r,i,0} \times (g_{r,i} - g_{LT,i})$$

$DIF_{r,i}$ – veiklos i diferencialinis augimo efektas apskrityje r ;
 $X_{r,i,0}$ – pradinė veiklos i rodiklio reikšmė apskrityje r ;
 $g_{r,i}$ – veiklos i augimo tempas apskrityje r ;
 $g_{LT,i}$ – tos pačios veiklos i augimo tempas Lietuvoje.

Kai $DIF > 0$, tai rodo, kad veiklos augimas apskrityje yra spartesnis, nei būtų galima paaiškinti vien bendromis nacionalinėmis sektoriaus tendencijomis.

Skirtingai nei $\Delta g_{r,i}$, kuris matuoja augimo tempų skirtumą, DIF įvertina ir veiklos mastą – tas pats tempo pranašumas didelėje veikloje reiškia daugiau darbo vietų nei mažoje. Skaičiavimams naudojamas **dirbančiųjų skaičius 2018–2025 m. laikotarpiu**.

Kadangi **DIF** yra absoliutus dydis, skirtingo dydžio veikloms palyginti papildomai skaičiuojamas **santykinis diferencialinis efektas**:

$$DIF\%_{r,i} = \frac{DIF_{r,i}}{X_{r,i,0}}$$

$DIF\%_{r,i}$ – santykinis diferencialinis efektas;
 $DIF_{r,i}$ – veiklos i diferencialinis augimo efektas apskrityje r ;
 $X_{r,i,0}$ – pradinė veiklos i rodiklio reikšmė apskrityje r .

Papildomai vertinama:

- naujų įmonių steigimosi dinamika – įsteigtų įmonių skaičiaus dalis nuo aktyvių sektoriaus įmonių, lyginama su to paties sektoriaus dinamika Lietuvoje;
- naujų įmonių grynojo prieaugio norma – įsteigtų ir likviduotų įmonių balansas, vertinamas kaip dalis nuo aktyvių įmonių ir lyginamas skirtumas su to paties sektoriaus rodikliu Lietuvoje.

1.2.3. Aukštesnės vertės kūrimo potencialo įvertinimas

Šiame etape vertinama, ar APV sektoriaus plėtra siejama su didesniu produktyvumu, aukštesniu darbo užmokesčiu ir stipresniu konkurencingumu.

Darbo našumas, iliustruojantis, kiek pridėtinės vertės sukuria vienas dirbantysis, apskaičiuojamas taip:

$$LP_{r,i} = \frac{PV_{r,i}}{D_{r,i}}$$

$LP_{r,i}$ – darbo našumas veikloje i , apskrityje r ;
 $PV_{r,i}$ – veiklos i sukurta pridėtinė vertė apskrityje r ;
 $D_{r,i}$ – dirbančiųjų skaičius veikloje i , apskrityje r .

Sektoriaus darbo našumo lygis vertinamas dviem santykiniais rodikliais: sektoriaus produktyvumo santykiu su bendru apskrities produktyvumu ir santykiu su to paties sektoriaus produktyvumu Lietuvoje. Santykiui viršijus 1, sektorius laikomas produktyvesniu už apskrities vidurkį arba už atitinkamą sektorių šalyje.

Taip pat vertinamas **santykinis darbo užmokesčio indeksas**, kuris skaičiuojamas pagal apskrities ir sektoriaus šalies vidutinį darbo užmokestį (VDU). Pirmasis rodiklis vertina su apskrities VDU ir apskaičiuojamas taip:

$$RW_{r,i} = \frac{VDU_{r,i}}{VDU_r}$$

$RW_{r,i}$ – santykinis darbo užmokesčio indeksas veikloje i , apskrityje r ;
 $VDU_{r,i}$ – vidutinis darbo užmokestis veikloje i , apskrityje r ;
 VDU_r – vidutinis darbo užmokestis visose veiklose apskrityje r .

Antrasis metodas vertina su VDU tame pačiame sektoriuje Lietuvoje:

$$RW_{r,i}^S = \frac{VDU_{r,i}}{VDU_{LT,i}}$$

$RW_{r,i}^S$ – santykinis darbo užmokesčio indeksas veikloje i , apskrityje r , lyginant su sektoriaus vidurkiu šalyje
 $VDU_{r,i}$ – vidutinis darbo užmokestis veikloje i , apskrityje r ;
 $VDU_{LT,i}$ – vidutinis darbo užmokestis toje pačioje veikloje i Lietuvoje.

Abiem atvejais, kai $RW > 1$, tai reiškia, kad veikloje mokamas darbo užmokestis viršija apskrities vidurkį. Jei rodiklis didesnis (pavyzdžiui, $RW \geq 1,25$), tai laikoma stipresniu aukštesnės vertės kūrimo signalu.

Taip pat, sektorinių lygmeniu specializacija vertinama **eksporto lokalizacijos koeficientu**, kur lyginamoji bazė yra visa Lietuva:

$$LQ_{r,p}^x = \frac{EX_{r,i} / EX_r}{EX_{LT,i} / EX_{LT}}$$

EX – rodiklio x reikšmė veikloje i , apskrityje r ;
 EX_r – visų veiklų rodiklio x reikšmė apskrityje;
 $EX_{LT,i}$ – rodiklio x reikšmė veikloje i Lietuvoje;
 EX_{LT} – visų veiklų rodiklio x reikšmė Lietuvoje.

Specializacija laikoma reikšminga, kai tenkinama sąlyga $LQ \geq 1,25$.

Papildomai, esant pakankamam duomenų detalumui Lietuvos apskričių lygmeniu, yra **vertinami inovacinio aktyvumo požymiai**: MTEP veikla, inovuojančių įmonių dalis, patentai ar kiti susiję rodikliai.

1.2.4. APV sektorių potencialo indeksas

Siekiant įvertinti regionų APV verslumo potencialą, **1.2.1-1.2.3 dalyse išskirti pagrindiniai rodikliai sudedami į indeksą**, kurio pagrindu vertinamas sektoriaus potencialas apskrityje. **Indeksą sudaro trys sritys: esama ekonominė bazė, kylantis potencialas (augimo tempas) ir aukštesnės vertės kūrimo potencialas**. Kiekvienoje iš jų išskiriami 4 svarbiausi rodikliai ir peržengus šių rodiklių nustatytą ribą skiriamas balas sektoriui. Taip **vienoje srityje sektorius surenka iki 4 balų, o per tris sritis maksimaliai gali surinkti 12 balų**. Balų paskirstymą nulemia šios peržengiamos ribos:

- 1. Ekonominė bazė** – rodiklių sritis parodo esamą sektoriaus pajėgumą apskrityje ir išryškina, ar turima bazė yra pakankamai stipri ir ar regione jau susiformavusios rimtesnės sektoriaus užuomazgos. Tai pats svarbiausias rodiklis, nes parodo, kad sektorius jau yra pradėjęs formotis ir kiti rodikliai nėra iškraipyti mažos įmonių imties. Toliau pateiktoje lentelėje pateikiami vertinami 4 rodikliai.

Lentelė 2. Ekonominės bazės rodiklių vertinimas indekse

Rodiklis	Riba	Rodiklio nauda
Bent 2 iš 3 LQ (dirbančiųjų skaičius, PV, apyvarta)	$\geq 1,25$	Parodo apskrities specializaciją sektoriuje ir tai, kad ji ryškesnė nei visos šalies mastu.
Veiklos dalis, dirbančiųjų skaičius nuo viso apskrityje	$\geq 0,5$ proc.	Rodo sektoriaus dydį: sektorius įdarbina ne mažiau kaip 0,5 proc. visų apskrities dirbančiųjų, todėl turi realią ekonominę bazę regione. Kriterijus svarbus, nes aukštą specializaciją pasiekia ir labai smulkūs sektoriai, kurių svaris apskrities ekonomikoje išlieka menkas.
Veiklos dalis, PV	$\geq 0,5$ proc.	Parodo sektoriaus dydį ir jo pajėgumą kurti pridėtinę vertę apskrityje.
Bent vienas sektoriaus LQ	$\geq 1,5$	Papildomas rodiklis, kuris išryškina itin aiškią ir stiprią sektoriaus specializaciją apskrityje.

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

2. **Augimas** – sritis parodo, ar sektorius nuo 2018 m. auga ir ar jo augimas viršija atitinkamo sektoriaus vidurkį Lietuvoje. Taip įvertinama, kad sektorius apskrityje auga sparčiau nei tas pats sektorius visoje šalyje. Žemiau lentelėje pateikiami vertinami 4 rodikliai.

Lentelė 3. Augimo rodiklių vertinimas indekse

Rodiklis	Riba	Rodiklio nauda
Δ CAGR, dirbančiųjų skaičius	≥ 0	Rodiklis parodo, keliais procentiniais punktais per metus 2018–2025 m. sektoriaus dirbančiųjų skaičius apskrityje augo sparčiau (teigiama reikšmė) arba lėčiau (neigiama) nei to paties sektoriaus Lietuvoje.
Δ CAGR, PV	≥ 0	Rodiklis parodo, keliais procentiniais punktais per metus 2018–2025 m. sektoriaus pridėtinė vertė apskrityje augo sparčiau (teigiama reikšmė) arba lėčiau (neigiama) nei to paties sektoriaus Lietuvoje.
Δ CAGR, DU	≥ 0	Rodiklis parodo, keliais procentiniais punktais per metus 2018–2025 m. sektoriaus darbo užmokestis apskrityje augo sparčiau (teigiama reikšmė) arba lėčiau (neigiama) nei to paties sektoriaus Lietuvoje.
Santykinis diferencialinis efektas (DIF), proc.	≥ 0	Rodiklis parodo, kad sektorius augo savo paties pajėgumais (jei reikšmė teigiama, sektorius augo savo pajėgumais), ir atskiria šį augimą nuo bendro visos šalies ekonomikos augimo poveikio.

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

3. **Vertės potencialas** – sritis parodo, ar sektoriaus kuriama pridėtinė vertė, produktyvumas ir darbo užmokestis yra aukštesni nei atitinkamo sektoriaus Lietuvoje bei apskrities vidurkis. Ji išryškina, ar sektoriaus užuomazgos jau kuria aukštą vertę regionui ir ar auginant sektorių ši vertė būtų kuriama toliau. Žemiau lentelėje pateikiami vertinami 4 rodikliai.

Lentelė 4. Vertės potencialo rodiklių vertinimas indekse

Rodiklis	Riba	Rodiklio nauda
RW santykis su apskrities VDU	≥ 1	Sektoriaus vidutinis darbo užmokestis viršija apskrities VDU, todėl sektorius apskrityje išsiskiria pagal atlyginimus
RW santykis su sektoriaus VDU Lietuvoje	≥ 1	Sektoriaus VDU apskrityje viršija to paties sektoriaus VDU Lietuvoje. Tai rodo, kad sektorius konkurencingas ne tik apskrityje, bet ir šalies mastu, o apskritis turi aiškią specializaciją šioje veikloje.
Eksporto lokalizacijos koeficientu	$\geq 1,25$	Aukštesnės vertės sektoriai labiau orientuoti į eksportą, todėl lyginama sektoriaus eksporto specializacija apskrityje ir jos santykis su to paties sektoriaus rodikliu Lietuvoje.
LP santykis su Lietuvos sektoriaus našumu	≥ 1	Darbo našumo specializacija yra vienas svarbiausių rodiklių: apskrities sektoriaus darbo našumas viršija visos šalies sektoriaus našumą ir parodo, kad sektorius regione veikia produktyviau.

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Pagal indekse surinktus balus analizuojami 25 APV sektoriai suskirstomi į keturias grupes: stiprybė, susiformavusi niša, besiformuojanti niša ir neaktualus sektorius. Sektoriai grupėms priskiriami pagal surinktų balų principą grupėje:

- **Stiprybė (S):** ekonominė bazė = 4 balai; augimas ≥ 3 balai; vertės potencialas ≥ 3 balai.

- **Susiformavusi niša (SN):** ekonominė bazė ≥ 2 balai; augimo ir vertės potencialo balų suma ≥ 1 balas.
- **Besiformuojanti niša (BN):** ekonominė bazė ≤ 1 balas; augimo ir vertės potencialo balų suma ≥ 4 balai.
- **Neaktualus sektorius (N):** likusieji sektoriai.

Šio suskirstymo pagrindu įvertinami apskrities sektoriai ir išskiriamos APV nišos, kuriose jau veikia užuomazgos tolesniam augimui.

Vertinimas papildomai apima verslumo rodiklius: sektoriaus įmonių dalį tarp visų apskrityje veikiančių įmonių, veikiančių įmonių skaičiaus 100 tūkst. gyventojų tankio indeksą (palyginti su Lietuvos vidurkiu), naujai įsteigtų ir likviduotų įmonių skirtumą (grynąjį prieaugį, vnt.) bei grynojo prieaugio normą, apskaičiuojamą kaip grynojo prieaugio santykį su visomis aktyviomis įmonėmis. Šie rodikliai papildo sektorių vertinimą, leisdami įvertinti verslo aktyvumą, įmonių koncentraciją ir naujų verslų kūrimosi dinamiką.

1.3. Apskrities pasirengimo APV veiklos plėtrai vertinimas

Apskrities pasirengimas APV sektorių plėtrai vertinamas remiantis Lietuvos apskričių lygmeniu prieinamais kiekybiniais rodikliais. Vertinamos sąlygos, galinčios paskatinti arba riboti jau identifikuoto ekonominio potencialo realizavimą. Šios sąlygos detalizuojamos pagal 7 ekosistemos komponentus (K1–K7) (**Lentelė 5**).

Visas rodiklių sąrašas pateiktas – Priedas Nr. 2. Lietuvos apskričių pasirengimo APV veiklos plėtrai duomenys.

Lentelė 5. Ekosistemos komponentai ir jiems priskirti rodikliai

Kodas	Komponentas	Rodiklis
K1	Aukštos kvalifikacijos darbo jėga	Aukštąjį išsilavinimą turinčių darbuotojų dalis nuo darbingo amžiaus gyv. (2025)
		IRT specialistai / 1000 gyv. (2024)
		Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose, EUR (2025)
K2	Aukštųjų mokyklų specialistų rengimas	Universitetuose parengti specialistai / 1000 gyv. (2025)
		Kolegijose parengti specialistai / 1000 gyv. (2025)
		Besimokančiųjų dalis nuo visų gyventojų (2022)
K3	Darbo jėgos pasiūla	Darbingo amžiaus gyventojų dalis (2026)
		Neto migracija / 1000 gyv. (2025)
		Bendrasis gimstamumo rodiklis / 1000 gyv. (2025)
K4	Įmonių MTEP ir inovacijos	Inovacijas diegiančių įmonių dalis
		Įmonių, vykdančių MTEP veiklą, dalis (2024)
		Inovacijų intensyvumo indeksas (LT = 1)
K5	Pramoninė infrastruktūra	Pramoninių parkų skaičius
		Laisvųjų ekonominių zonų skaičius
K6	Skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra	Padengimas 1 Gbps sparta
		Bendradarbiavusių erdvių skaičius
K7	Rinkos dydis ir aglomeracija	BVP vienam gyventojui (2024)
		Verslui suteiktas finansavimas / 1000 gyv. (2025)

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra

Ekosistemos pasirengimo vertinimas atliekamas trimis žingsniais:

1. **Rodiklio indeksas.** Kiekvieno rodiklio apskrities reikšmė dalijama iš Lietuvos reikšmės (LT = 1). Absoliutiniai rodikliai (pavyzdžiui, parengtų specialistų skaičius, finansavimo apimtis) prieš tai perskaičiuojami 1 000 gyventojų ar įmonių. Neto migracija, galinti būti neigiama,

vertinama pagal atskirą skalę (≥ 0 palankus; nuo -3 iki 0 artimas; < -3 nepalankus). Prieinamumo rodikliai (parkai, LEZ, bendradarbiystės erdvės, mokslo institucijos) vertinami ekspertiniu būdu ir tiesiogiai priskiriami vienai iš trijų rodiklio vertinimo kategorijų (≥ 2 palankus; 1 artimas; 0 nepalankus).

- Rodiklio vertinimas.** Pagal indekso reikšmę kiekvienas rodiklis priskiriamas vienai iš trijų kategorijų (**Lentelė 6**).

Lentelė 6. Ekosistemos rodiklių vertinimo kriterijai

Rodiklio indeksas (LT = 1)	Rodiklio vertinimas	Paiškinimas
$\geq 1,00$	Palankus	Apskritis pagal rodiklį atitinka šalies lygį arba jį lenkia
$0,75 - 0,99$	Artimas	Nedidelis atsilikimas nuo bendro šalies lygio
$< 0,75$	Nepalankus	Ženklaus atsilikimas, ribojantis veiksnys

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra. Ribos grindžiamos ES sanglaudos politikos regionų klasifikacija ($< 75\%$, $75-100\%$, $> 100\%$ ES vidurkio).

- Komponento vertinimas.** Komponentas vertinamas pagal tai, kokią dalį jam priskirtų rodiklių sudaro palankūs ir artimi rodikliai (**Lentelė 7**).

Lentelė 7. Ekosistemos komponentų vertinimo kriterijai

Palankių ir artimų rodiklių dalis	Komponento vertinimas	Paiškinimas
100%	Aukštas (A)	Komponentas – apskrities stiprioji pusė
50-99%	Vidutinis (V)	Komponentas nėra nei pranašumas, nei esminis ribojimas
$< 50\%$	Ribotas (R)	Komponentas – silpnoji pusė, galima intervencijų sritis

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra

Vertinimo rezultatai leidžia išskirti Lietuvos apskričių stipriąsias ir silpnąsias puses pasirengimo APV veiklų plėtrai požiūriu ir identifikuoti sritis, kuriose reikalingos intervencijos (tikslinės paskatos, parama).

1.4. Prioritetinių APV nišų atranka

Kiekvienoje apskrityje atrenkamos **prioritetinės APV nišos**. Prioritetinių APV nišų atranka atliekama trimis žingsniais:

- Kandidatinės nišos.** Į vertinimą yra įtraukiami APV sektoriai, kurie APV potencialo indekse (žr. 1.2.4 skyrių) priskirti stiprybėms (S) ar susiformavusioms nišoms (SN). Papildomai, išimties tvarka gali būti įtraukiami kiti sektoriai, pasižymintys stipriu augimo signalu (ypač tuo atveju, jeigu vertinamoje apskrityje nėra nustatytos aiškios stiprybės ar susiformavusios nišos).
- Ekosistemos pasirengimo vertinimas.** Kiekvienai analizuojamoje apskrityje nustatytai kandidatinei APV nišai (S arba SN) yra tikrinamas analizuojamos apskrities ekosistemos pasirengimas (žr. 1.3 skyrių) pagal kritinius sektorių ekosistemos komponentus (**Lentelė 8**). Sektorių poreikiai skiriasi pagal jų žinių bazę⁷, inovacijų šaltinius⁸ ir aglomeracijos veiksnys⁹. Mokslu grįstiems sektoriams (pavyzdžiui, farmacijai) kritiniais komponentais laikomi mokslo bazė ir MTEP, inžineriniams (pavyzdžiui, mašinų gamybai) – pramoninė infrastruktūra, darbo jėga ir specialistų rengimas, o žinioms imlioms paslaugoms – rinkos dydis ir klientų koncentracija¹⁰.

⁷ Asheim, B. T., & Gertler, M. S. (2005). The geography of innovation: Regional innovation systems. In J. Fagerberg, D. C. Mowery, & R. Nelson (Eds.), *The Oxford handbook of innovation* (pp. 291–317). Oxford University Press.

⁸ Castellacci, F. (2008). Technological paradigms, regimes and trajectories: Manufacturing and service industries in a new taxonomy of sectoral patterns of innovation. *Research Policy*, 37(6–7), 978–994. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2008.03.011>

⁹ Ellison, G., Glaeser, E. L., & Kerr, W. R. (2010). What causes industry agglomeration? Evidence from coagglomeration patterns. *American Economic Review*, 100(3), 1195–1213. <https://doi.org/10.1257/aer.100.3.1195>

¹⁰ Shearmur, R., & Doloreux, D. (2008). Urban hierarchy or local buzz? High-order producer service and (or) knowledge-intensive business service location in Canada, 1991–2001. *The Professional Geographer*, 60(3), 333–355.

APV niša laikoma:

- **Prioritetinė:** jeigu daugumos (>50%) kritinių komponentų pasirengimas yra aukštas (A) ir nė vieno kritinio komponento pasirengimas nėra ribotas (R).
 - **Prioritetinė, stiprintina:** jeigu bent pusei (≥50%) kritinių komponentų pasirengimas yra aukštas (A) arba vidutinis (V).
 - **Ribojama ekosistemos:** jeigu tokių komponentų yra mažiau nei pusė (<50%).
3. **Stiprintinų sričių nustatymas.** Kritiniai komponentai, kurių pasirengimas ribotas (R), rodo šių nišų plėtrą ribojančius veiksniai ir indikuoja galimas intervencinių priemonių kryptis.

Lentelė 8. APV sektorių ir ekosistemos komponentų svarbos matrica

Sektorius (EVRK 2)	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7
21 Farmacija	●●●	●●●	●	●●●	●●	●	●
26 Elektronika, optika	●●●	●●●	●●	●●●	●●	●	●
20 Chemija	●●	●●●	●●	●●	●●●	●	●
27–28 Elektros įranga, mašinos	●●	●●●	●●●	●●	●●●	●	●
29–30 Transporto priemonės	●	●●	●●●	●●	●●●	●	●
61–63 IRT paslaugos	●●●	●●	●●	●●	●	●●●	●●
72 MTEP	●●●	●●●	●	●●●	●●	●●	●
59–60 Medija, transliavimas	●●●	●	●	●	●	●●	●●●
71 Architektūra, inžinerija	●●●	●●	●	●●	●	●●	●●●
69–70, 73–74 Verslo paslaugos	●●●	●	●●	●	●	●●	●●●
50–51 Vandens ir oro transportas	●●	●●	●●	●	●●●	●●	●●
78, 80 Įdarbinimas, apsauga	●	●	●●●	●	●	●●	●●●
64–66 Finansai, draudimas	●●●	●●	●	●●	●	●●●	●●●

Pastaba: Žymėjimas: ●●● – kritinis; ●● – svarbus; ● – papildomas. K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga; K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas; K3 – darbo jėgos pasiūla; K4 – įmonių MTEP ir inovacijos; K5 – pramoninė infrastruktūra; K6 – skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra; K7 – rinkos dydis ir aglomeracija.

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra, ekspertinis vertinimas, grindžiamas Asheim ir Gertler (2005), Castellacci (2008), Ellison ir kt. (2010), Shearmur ir Doloreux (2008).

1.5. Duomenys, jų prieinamumas ir apribojimai

Pagrindinis šio tyrimo metodologinis apribojimas – **ribotas duomenų Lietuvos apskričių ir savivaldybių lygmeniu prieinamumas**. Dalis duomenų yra prieinami tik nacionaliniu mastu (pavyzdžiui, STEM sričių absolventų skaičius ir dalis, aukštos kvalifikacijos specialistų dalis, MTEP išlaidos ir kt.). Dar didesnė aktualių duomenų dalis nėra prieinama savivaldybių lygmeniu.

Dėl riboto duomenų prieinamumo savivaldybių lygmeniu tikslinių savivaldybių analizė (pateikta prieduose) yra siauresnės apimties nei apskričių analizė. Ji remiasi savivaldybių lygmeniu prieinamais rodikliais: demografiniais (gimstamumas, gyventojų skaičius, darbingo amžiaus gyventojų dalis), ekonominiais (ūkio subjektų skaičius) ir žmogiškojo kapitalo. APV sektoriai, kaip ir apskričių lygmeniu, vertinami pagal APV sektorių potencialo indeksą. Tačiau analizuojamose savivaldybėse APV sektoriai išvystyti ribotai, todėl jiems pateikiama bendra apžvalga.

Visas šiame tyrime analizuotų duomenų sąrašas ir informacija apie jų prieinamumą pateikiami – Priedas Nr. 1. Duomenų prieinamumas.

2. APV sektorių potencialas Lietuvos apskrityse

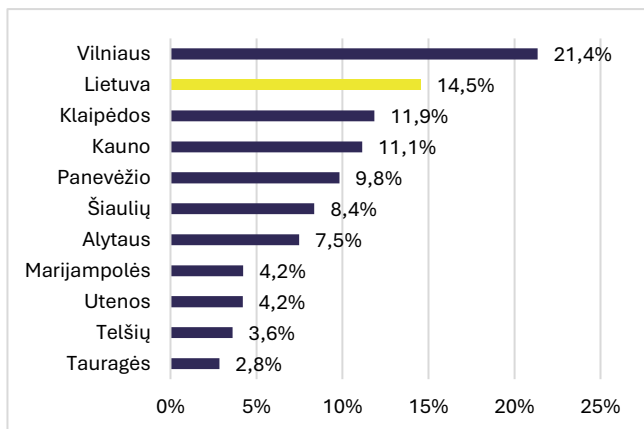
Bendra APV sektorių apžvalga

APV sektoriai telkiasi didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Pagal šių sektorių reikšmę apskričių ekonomikai išsiskiria trys apskričių grupės.

Vilniaus apskrityje APV sektoriai turi didžiausią reikšmę – jie sukuria beveik pusę visos apskrities pridėtinės vertės ir didina šalies vidurkį. Sostinės ekonomikoje dominuoja aukštesnės vertės paslaugos, o tradicinės gamyba sudaro mažesnę ekonomikos struktūros dalį.

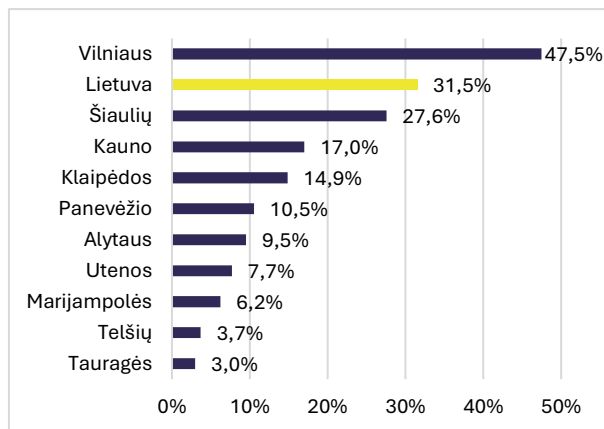
Kauno, Klaipėdos, Panevėžio ir Šiaulių apskrityse APV sektoriuose dirba apie 10 proc. visų darbuotojų. Jų sukuriamą pridėtinę vertę priklauso nuo to, kurie sektoriai apskrityje dominuoja. Šių apskričių ekonomika didesnė, todėl joje veikia daugiau įmonių. Tarp jų yra ne tik tradicinių sektorių, bet ir APV sektorių įmonių, tad šie sektoriai jau vystosi. Mažesnėse apskrityse APV sektoriai tebėra nedideli ir yra ankstyvojoje raidos stadijoje.

Pav. 1. APV dalis apskrities užimtume, proc., 2025 m.

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Pav. 2. APV dalis apskrities PV, proc., 2025 m.

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Vilniaus apskritis dominuoja pagal visų APV sektorių sukuriamą pridėtinę vertę, dirbančiųjų skaičių ir eksportą. Jos reikšmingesnę dalį užima tik Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių apskričių APV sektoriai, o kitose apskrityse šie sektoriai tebėra nedideli (Pav. 3).

Pav. 3. APV sektorių apimtys

Apskritis	Darbuotojų skaičius		Pridėtinė vertė		Eksportas	
	APV apimtis	Dalis nuo LT APV, %	APV, mln. eurų	Dalis nuo LT APV, %	APV, mln. eurų	Dalis nuo LT APV, %
Vilniaus apskritis	132 092	63,9%	12 619,0	75,3%	7957,4	61,4%
Kauno apskritis	32 603	15,8%	1 875,0	11,2%	2859,0	22,0%
Klaipėdos apskritis	18 272	8,8%	840,0	5,0%	1038,9	8,0%
Šiaulių apskritis	8 206	4,0%	981,3	5,9%	330,6	2,5%
Panevėžio apskritis	6 915	3,3%	182,8	1,1%	475,3	3,7%
Alytaus apskritis	2 925	1,4%	83,1	0,5%	78,8	0,6%
Marijampolės apskritis	1 687	0,8%	57,5	0,3%	90,2	0,7%
Telšių apskritis	1 660	0,8%	53,9	0,3%	71,2	0,5%
Utenos apskritis	1 450	0,7%	46,2	0,3%	49,7	0,4%
Tauragės apskritis	771	0,4%	23,5	0,1%	17,1	0,1%
Lietuva	206 581	100,0%	16 762,4	100,0%	12968,2	100,0%

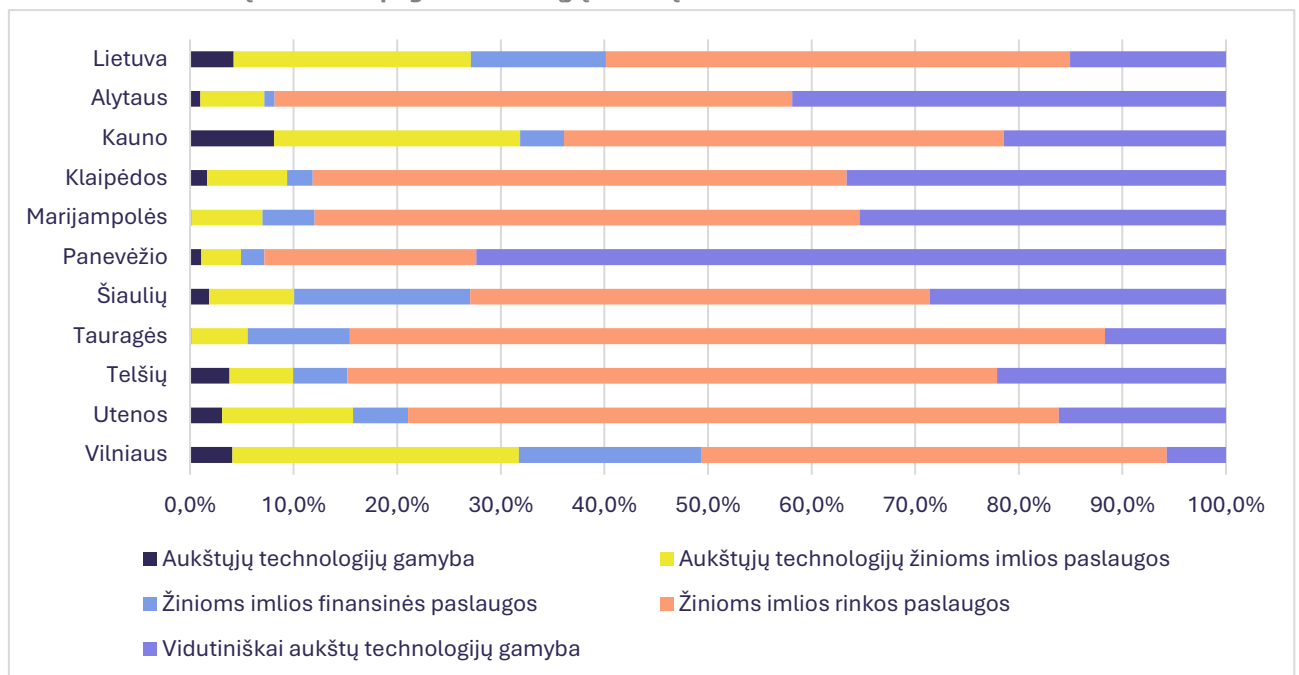
Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Vertinant APV sektorių grupes pagal dirbančiųjų skaičių, Lietuvos apskrityse didžiausią dalį sudaro žinioms imlios rinkos paslaugos – vidutiniškai jos sudaro 44,8 proc. APV sektorių. Ši grupė apima platesnį sektorių ratą ir reikalauja mažiau išteklių nei kitos aukštesnės vertės veiklos.

Aukštųjų technologijų gamyba reikšmingiausia Kauno (8,1 proc.) ir Vilniaus apskrityse (4,1 proc.), o tarp mažesnių apskričių išsiskiria Telšių (3,8 proc.) ir Utenos (3,1 proc.). Vidutiniškai aukštųjų technologijų gamyba šalyje yra antra pagal reikšmę grupė. Ryškiausia ji – Panevėžio apskrityje, kur sudaro 72,4 proc. Žinioms imlios finansinės paslaugos stipriausios Vilniaus (17,6 proc.) ir Šiaulių (17 proc.) apskrityse. Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos telkiasi didžiuosiuose miestuose, o tarp mažesnių apskričių išsiskiria Utenos apskritis (12,6 proc.).

Vilniaus apskrityje APV sektorių struktūra diversifikuota, t. y. išvystytos visos sektorių grupės, o kitose apskrityse dominuoja viena ar kelios grupės. (**Pav. 4**).

Pav. 4. APV sektorių struktūra pagal dirbančiųjų skaičių

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Žemiau pateiktoje lentelėje (**5 pav.**) apžvelgiami apskričių APV sektoriai, pagal surinktus balus suskirstyti į keturias grupes. Daugiausia nišų ir stiprybių susitelkę vidutinės aukštųjų technologijų gamybos ir žinioms imlių paslaugų sektoriuose. Kaip ir bendroje APV apžvalgoje, didžiausią nišų skaičių turi didžiųjų miestų apskritys. Iš viso šalyje išskirti 8 stiprybės sektoriai, 44 susiformavusios nišos ir 39 besiformuojančios nišos.

Pav. 5. APV sektorių potencialo indekso rezultatų suvestinė

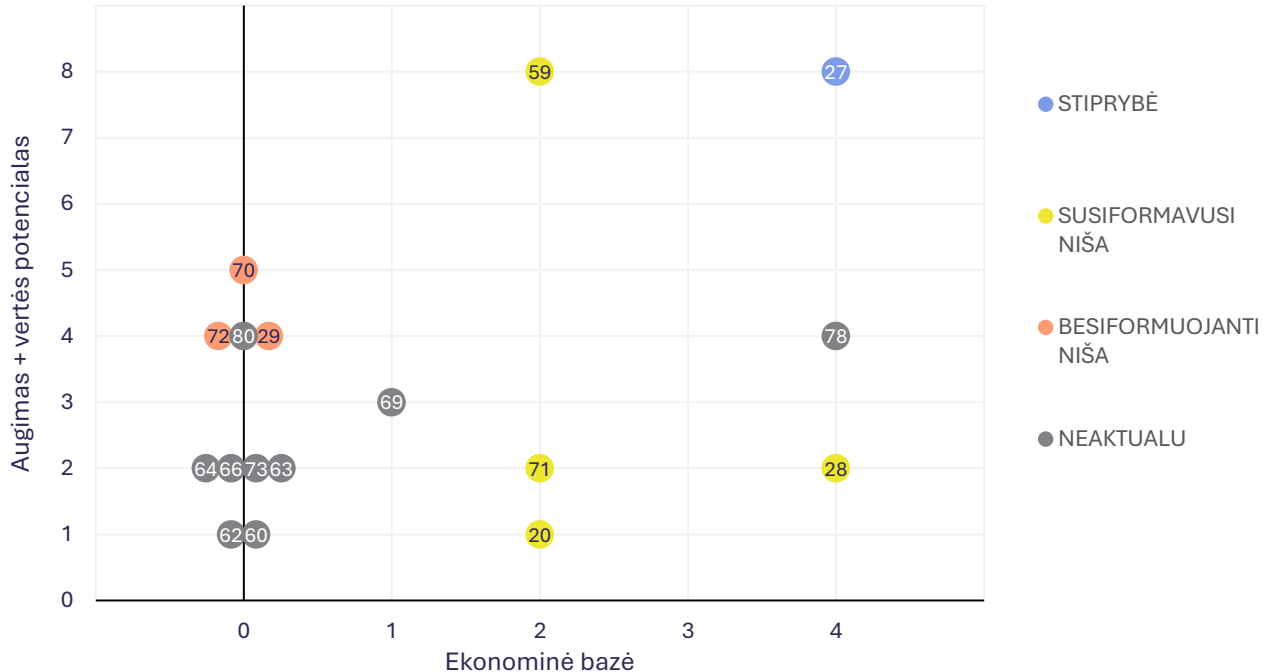
				Alytaus apskritis	Marijampolės apskritis	Tauragės apskritis	Utenos apskritis	Šiaulių apskritis	Panevėžio apskritis	Telšių apskritis	Klaipėdos apskritis	Kauno apskritis	Vilniaus apskritis	
Aukštųjų technologijų gamyba										BN			SN	
21	Farmacijos gaminiai								BN	BN	BN	SN	SN	
26	Elektronika, optika								BN	BN	BN	SN	SN	
Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba														
20	Chemijos produktai							BN	BN		SN	SN	BN	
27	Elektros įranga	S	BN	BN				S	SN	BN	BN			
28	Mašinos ir įranga	SN	SN	BN	SN			SN		BN	SN		BN	
29	Variklinės transporto pr.	BN	S						SN			S		
30	Kitos transporto pr.							SN	BN	BN	S	BN		
Aukštųjų technologijų KIS														
59	Kino, vaizdo, televizijos garso gamybos veikla	SN											SN	
60	Programų transliavimas												SN	
61	Telekomunikacijos										BN		SN	
62	Programavimas, konsultacijos											SN	S	
63	Informacinės paslaugos				BN				BN		BN	SN	SN	
72	Moksliniai tyrimai (MTEP)	BN						SN		BN	BN		SN	
Žinioms imlios rinkos paslaugos														
50	Vandens transportas							BN				SN	BN	
51	Oro transportas													SN
69	Teisinė ir apskaitos veikla				BN							SN	SN	SN
70	Buveinės, valdymo konsult.	BN	SN	BN	BN				BN			SN	SN	SN
71	Architektūra ir inžinerija	SN			SN	SN		SN	SN	SN	SN	SN	SN	SN
73	Reklama, rinkos tyrimai							BN				BN		SN
74	Kita profesinė veikla							BN			BN		BN	
78	Įdarbinimo veikla													
80	Apsaugos ir tyrimo veikla													
Žinioms imlios finansinės paslaugos														
64	Finansinės paslaugos							SN						S
65	Draudimas								BN					SN
66	Pagalbinė finansinė veikla					BN								S
		S		1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	3
		SN		4	2	1	2	5	3	1	6	7	13	
		BN		3	1	4	3	4	6	7	6	3	2	
S	Stiprybė	SN	Susiformavusi niša	BN	Besiformuojanti niša		Neaktualu							

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Alytaus apskritis

Sektorių potencialo vertinimas

Pav. 6. APV sektorių indekso rezultatai Alytaus apskrityje

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Lentelė 9. Potencialiausi Alytaus apskrities APV sektoriai

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Elektros įrangos gamyba (27)		
Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba		
Stipriausia specializacija apskrityje, kai LQ 5,42 pagal PV, 2,80 pagal dirbančiuosius, 2,16 pagal apyvartą. Bazė reikšminga – 541 dirbantysis (1,4 proc.), 15,8 mln. Eur pridėtinės vertės (1,8 proc.), 10 įmonių.	Augimas spartesnis nei sektoriaus Lietuvoje PV 27,8 proc., dirbantieji 11,9 proc., atlyginimai 9,1 proc. Skirtingai nei kitose augančiose veiklose, tempai skaičiuojami nuo solidžios dirbančiųjų bazės.	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės: produktyvumas 1,15 karto virš Lietuvos sektoriaus ir 1,31 karto virš apskrities bendro rodiklio, atlyginimai 1,54 ir 1,05. Eksporto specializacija 4,25 – antra aukščiausia apskrityje.
Ribojimai: visa bazė sutelkta į 10 palyginti senų įmonių, per vertinamą laikotarpį naujų neįsteigta, o grynojo prieaugio norma neigiama (–9 proc.). Stiprybė remiasi esamais gamintojais, todėl rizika susijusi ne su konkurencingumu, o su dalyvių rato nesiplėtimu.		
Kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikla (59)		
Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos		
Specializacija aiški pagal pridėtinę vertę (LQ 3,11) ir apyvartą (1,75), bet ne pagal dirbančiuosius (1,05). Bazė maža, tik 48 dirbantieji (0,1 proc.), 3,8 mln. Eur pridėtinės vertės (0,4 proc.), 11 įmonių.	Vienas sparčiausiai augančių sektorių apskrityje – pridėtinės vertės augimas 92 proc. didesnis nei šio sektoriaus Lietuvoje, o augimą lemia paties sektoriaus stiprėjimas, o ne bendra ekonomikos dinamika.	Aukščiausias vertės kūrimo potencialas apskrityje: produktyvumas ir atlyginimai viršija ir Lietuvos sektoriaus, ir apskrities vidurkius (1,75 ir 1,69 karto). Eksporto specializacija beveik 3 kartus didesnė nei šalyje.
Ribojimai: bazės dydis ir įmonių atsinaujinimas. Per vertinamą laikotarpį naujų įmonių neįsteigta, o grynojo prieaugio norma neigiama –9,4 proc., tad augimą generuoja kelios esamos įmonės, o ne besiplečiantis dalyvių ratas. Nišos perspektyva priklauso nuo to, ar prie jų prisidės nauji rinkos dalyviai.		

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba (28) <i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Antra stipriausia specializacija apskrityje: LQ 4,43 pagal apyvartą, 4,10 pagal pridėtinę vertę, 2,72 pagal dirbančiuosius. Didelė bazė ir siekia 459 dirbančiuosius (1,2 proc.) ir 17,4 mln. Eur PV (2,0 proc.), 9 įmonės.	Silpniausia sektoriaus sritis – visi trys rodikliai augo nežymiai lėčiau nei sektoriaus Lietuvoje, o diferencialinis efektas praktiškai nulinis. Tai ne susitraukimas, o stagnacija, kai apskritis išlaiko pozicijas, bet jų nedidina.	Produktyvumas 1,70 karto viršija apskrities vidurkį, bet 10 proc. atsilieka nuo sektoriaus Lietuvoje (0,90). Atlyginimai 1,34 karto virš sektoriaus šalyje. Eksporto specializacija 4,27 – aukščiausia apskrityje.
Ribojimai: devynios įmonės dirba stipriai eksportuodamos, bet mažesniu produktyvumu nei tos pačios veiklos įmonės Lietuvoje – tai rodo žemesnės vertės grandinės dalį. Potencialas priklauso nuo technologinio atsinaujinimo, o ne nuo naujų dalyvių. Tai leistų išjudinti ir augimo rodiklius, kurie analizuojamu laikotarpiu stagnuoja.		
Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Specializacijos nėra – visi LQ tarp 0,59 ir 0,78. Tačiau apimtyms reikšmingos: 291 dirbantysis (0,7 proc.) ir 5,1 mln. Eur pridėtinės vertės (0,6 proc.). Daugiausia įmonių apskrityje – 109 (2,1 proc. visų).	Dirbančiųjų skaičius augo šiek tiek sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, bet pridėtinė vertė ir atlyginimai atsiliko. Veikla plečiasi darbo vietų skaičiumi, ne verte, o naujų įmonių steigiasi perpus mažiau nei šalyje.	Silpniausias tarp visų apskrities nišų – nėra vienas rodiklis nesurenka balo. Produktyvumas siekia tik 0,48 sektoriaus lygio Lietuvoje ir 0,79 apskrities vidurkio, atlyginimai atitinkamai 0,94 ir 0,69, eksporto beveik nėra.
Ribojimai: sektoriaus smulkumas. 291 dirbantysis pasiskirstęs 109 įmonėse – vidutiniškai po 2–3 žmones, todėl trūksta pajėgumo didesniems projektams ir aukštesnės vertės paslaugoms. Nišos statusą veikla išlaiko dėl apimčių, o ne dėl konkurencingumo.		
Chemikalų ir chemijos produktų gamyba (20) <i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Specializacija ribinė: LQ 1,05 pagal dirbančiuosius, bet vos 0,59 pagal apyvartą ir 0,25 pagal PV. Veikloje 195 dirbantieji (0,5 proc.) ir 4,7 mln. Eur pridėtinės vertės (0,5 proc.), 13 įmonių.	Nesurinkta nė vieno balo – dirbančiųjų skaičius, pridėtinė vertė ir atlyginimai augo lėčiau nei sektoriuje Lietuvoje. Diferencialinis efektas –35 proc. rodo, kad apskritis šioje veikloje nuosekliai praranda pozicijas.	Žemiausias produktyvumas tarp visų apskrities nišų – vienam dirbančiajam sukuriama vos 14 proc. to, ką kuria sektoriaus Lietuvoje. Atlyginimai atitinka sektoriaus lygį šalyje (1,02), bet nesiekia apskrities vidurkio, eksporto nėra.
Ribojimai: darbo jėgos ir vertės atotrūkis. Sektoriaus įdarbina kaip specializuotas, bet vertės kuria kaip silpnas – tai rodo žemos pridėtinės vertės perdirbimo veiklą. Naujų įmonių nesteigiama, grynojo prieaugio norma neigiama (–11 proc.), todėl savaiminio atsigavimo tikėtis nėra pagrindo.		
Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla (70) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Specializacijos nėra – LQ nuo 0,02 iki 0,32. Veikloje 128 dirbantieji (0,3 proc.) ir 3,2 mln. Eur pridėtinės vertės (0,4 proc.), tačiau įmonių net 105 (2,0 proc. visų apskrities įmonių).	Surinkti visi keturi balai: pridėtinė vertė augo 53,3 proc., dirbantieji 12,0 proc., atlyginimai 2,6 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje. Plečiasi ir dalyvių ratas – grynasis prieaugis +6 įmonės, daugiausia apskrityje.	Nors atlyginimai 1,59 karto viršija sektoriaus lygį Lietuvoje, bet produktyvumas siekia vos 0,27 to paties sektoriaus lygio. Apskrities vidurkį veikla viršija tik pagal produktyvumą (1,11), eksporto praktiškai nėra.
Ribojimai: 128 dirbantieji 105 įmonėse – vidutiniškai po vieną žmogų, o apyvartos LQ praktiškai nulinis. Toks derinys būdingesnis registruotoms buveinių struktūroms nei veikiančiam konsultacijų segmentui, o nišos perspektyva priklauso nuo perėjimo prie realiai parduodamų paslaugų.		

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Ekosistemos pasirengimas

Žmogiškųjų išteklių pasiūlą riboja nepalanki demografinė situacija. 2026 m. apskrityje buvo 80 031 darbingo amžiaus gyventojas, o 2025 m. neto migracija buvo neigiama (–788). Gimstamumo rodiklis siekė 4,8, palyginti su 6,1 Lietuvoje. IRT specialistų bazė taip pat yra santykinai nedidelė – 2024 m. apskrityje dirbo 464 IRT specialistai. Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose 2025 m. siekė 1 650 Eur, kai Lietuvos vidurkis buvo 2 218 Eur.

Inovacinis aktyvumas apskrityje yra nevienodas. 2024 m. MTEP veiklą vykdė 11,9 proc. įmonių – daugiau nei Lietuvoje (10,6 proc.), tačiau produkto ar proceso inovacijas diegė 45,8 proc. įmonių, palyginti su 52,8 proc. šalyje. Inovacinės veiklos išlaidos Alytaus apskrities įmonėse 2024 m. siekė 12,4 mln. Eur, o inovacijų intensyvumo indeksas sudarė 0,28 šalies lygio, rodydamas santykinai mažesnį inovacinės veiklos intensyvumą.

Verslo aplinką papildė skaitmeninė ir fizinė infrastruktūra. 2026 m. 1 Gbps spartos ryšiu buvo padengta 43,6 proc. Alytaus apskrities teritorijos, t. y. šiek tiek mažiau nei vidutiniškai šalyje (46,4 proc.). Alytuje veikia bendradarbystės centras „Spiečius“, teikiantis smulkiajam ir vidutiniam verslui konsultavimo, mentorystės ir verslumo ugdymo paslaugas.

Reikšmingą vaidmenį regiono investiciniam potencialui turi Alytaus pramonės parkas. Jame veikia gamybos įmonės, o parko infrastruktūra toliau plėtojama viešosiomis investicijomis. 2024 m. pradėtas beveik 5 mln. Eur vertės parko funkcionalumo didinimo projektas, kuriuo numatoma pagerinti investicijoms skirtą infrastruktūrą ir pastatyti gamybos paskirties pastatą. Projekto veiklas planuojama įgyvendinti iki 2027 m. pabaigos¹¹.

Bendras ekonominės veiklos mastas išlieka mažesnis nei šalies vidurkis: 2024 m. BVP vienam gyventojui Alytaus apskrityje siekė 15,0 tūkst. Eur, o Lietuvoje – 27,4 tūkst. Eur. Tai rodo santykinai mažesnį regiono ekonominės bazės mastą ir išryškina produktyvumo bei ekonominės veiklos masto didinimo svarbą. Remiantis 2025 m. duomenimis, Alytaus apskrityje verslui suteikto finansavimo apimtis siekė 1,9 mln. Eur.

Prioritetinės nišos

Alytaus apskrityje išskirtos penkios kandidatinių nišos (žr. Sektorių potencialo vertinimas) sugretintos su apskrities pasirengimu pagal kiekvienam sektoriui kritinius ekosistemos komponentus (žr. 1.4. Prioritetinių APV nišų atranka) (**Lentelė 10**). Visos nišos priskirtos prioritetinėms, tačiau stiprintinoms: daugumos kritinių komponentų pasirengimas vidutinis, o kiekvienos nišos plėtrą riboja bent vienas ribotai išvystytas komponentas:

- **Elektros įrangos gamyba (27)** pasižymi stipriausia apskrities ekonomine baze. Sektoriaus plėtrai palankūs pramoninė infrastruktūra ir darbo jėgos pasiūla. Ribojantis veiksnys yra aukštųjų mokyklų specialistų rengimas: universitetuose specialistai apskrityje nerengiami, o kolegijose parengtų specialistų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, yra perpus mažesnis už šalies vidurkį. Specialistų rengimo stiprinimas aktualus tiek tolesnei plėtrai, tiek esamo pranašumo išlaikymui.
- **Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamybos (28)** ekosistemos poreikiai sutampa su elektros įrangos gamybos poreikiais. Sektoriaus produktyvumas atsilieka nuo šalies lygio. Todėl inžinerinių specialistų rengimas svarbus ir kaip technologinio atsinaujinimo prielaida.
- **Chemikalų ir chemijos produktų gamybai (20)** palanki pramoninė infrastruktūra, tačiau sektorių taip pat riboja specialistų rengimas. Sektoriaus pozicijos apskrityje silpnėja, todėl specialistų rengimo stiprinimas yra pagrindinė jo plėtros sąlyga.
- **Kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikla (59)** pasižymi aukščiausiu apskrities vertės kūrimo potencialu, tačiau maža ekonomine baze. Pagrindinis ribojantis veiksnys yra aukštos kvalifikacijos darbo

¹¹ ES investicijos (2024), „Alytaus pramonės parko funkcionalumo didinimas“ [\[aktyvi nuoroda\]](#).

jėgos trūkumas. Atsižvelgiant į mažą vietos rinką, stiprintina ir įmonių prieiga prie rinkų už apskrities ribų.

- **Architektūros ir inžinerijos veiklos; techninio tikrinimo ir analizės (71)** ekosistemos poreikiai sutampa su kino ir garso įrašų veiklos poreikiais. Sektoriuje vyrauja smulkios įmonės, todėl, be aukštos kvalifikacijos specialistų pritraukimo, aktualus ir įmonių pajėgumų didinimas.

Lentelė 10. Alytaus apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis

	Sektorius (kandidatinės nišos)	Indekso grupė	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A dalis	A/V dalis	Išvada	Potencialiai stiprintinos sritys
Alytaus apskrities pasirengimas			R	R	V	V	V	A	V				
1	27 Elektros įrangos gamyba	S	-	R	V	-	V	-	-	0%	67%	Prioritetinė, stiprintina	K2 (R); K3, K5 (V)
2	59 Kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikla	SN	R	-	-	-	-	-	V	0%	50%	Prioritetinė, stiprintina	K1 (R); K7 (V)
3	28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	SN	-	R	V	-	V	-	-	0%	67%	Prioritetinė, stiprintina	K2 (R); K3, K5 (V)
4	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė	SN	R	-	-	-	-	-	V	0%	50%	Prioritetinė, stiprintina	K1 (R); K7 (V)
5	20 Chemikalų ir chemijos produktų gamyba	SN	-	R	-	-	V	-	-	0%	50%	Prioritetinė, stiprintina	K2 (R); K5 (V)

Pastabos: S – stiprybė, SN – susiformavusi niša, BN – besiformuojanti niša. Langeliuose – apskrities pasirengimas pagal sektoriui kritinius komponentus: A – aukštas, V – vidutinis, R – ribotas. K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga; K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas; K3 – darbo jėgos pasiūla; K4 – įmonių MTEP ir inovacijos; K5 – pramoninė infrastruktūra; K6 – skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra; K7 – rinkos dydis ir aglomeracija.

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

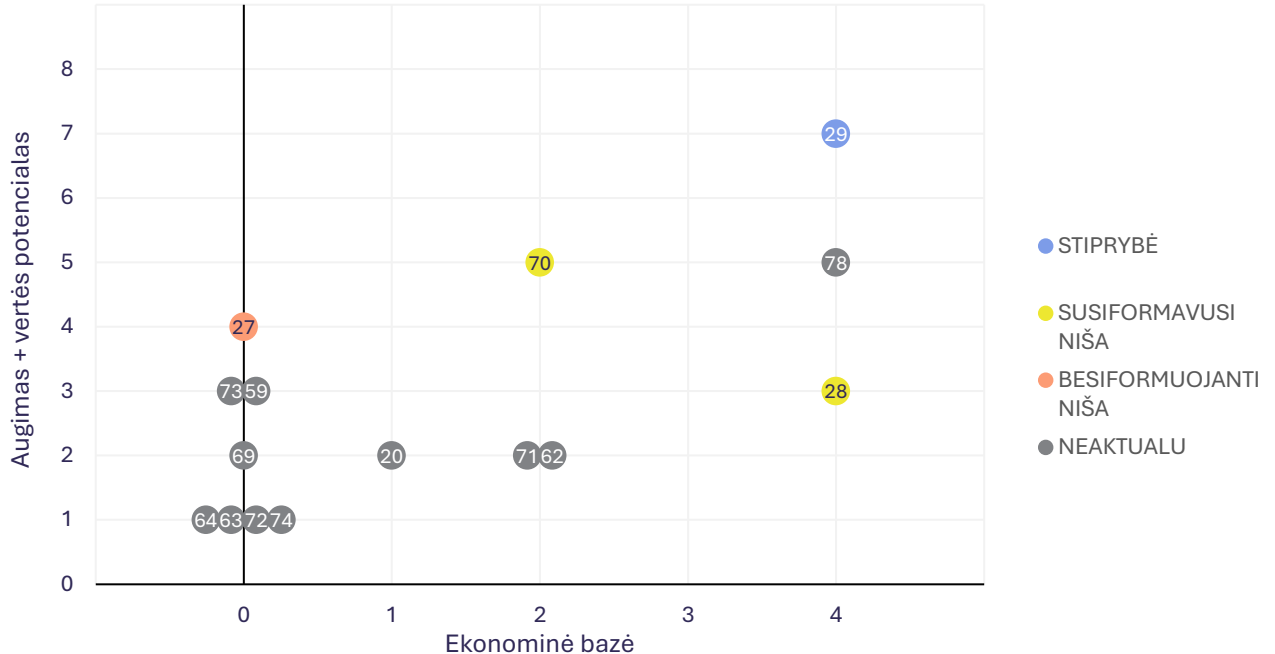
Tikslinės savivaldybės

Alytaus apskrities analizę papildoma Lazdijų r. sav. apžvalga. Joje įvertinta savivaldybės ekonominė situacija, žmogiškasis kapitalas, verslo bazė ir APV sektoriai (žr. Priedas Nr. 3. Lazdijų r. sav. apžvalga). Pagal ekonominę bazę, augimo tempus ir vertės potencialą savivaldybėje išsiskiria trys APV sektoriai. APV apimtis ir jos augimo tendencijos savivaldybėje atsilieka nuo apskrities vidurkių. Savivaldybėje išsiskiriantys sektoriai skiriasi nuo Alytaus apskrities nišų, todėl Lazdijų r. sav. formuoja savitą ekonominės specializacijos profilį.

Marijampolės apskritis

Sektorių potencialo vertinimas

Pav. 7. APV sektorių indekso rezultatai Marijampolės apskrityje

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Lentelė 11. Potencialiausi Marijampolės apskrities APV sektoriai

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba (29)		
Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba		
Aiškiausia specializacija apskrityje, kai LQ pagal apyvartą siekia 5,77, pagal pridėtinę vertę 5,09, pagal dirbančiuosius 1,67. Bazė reikšminga – 231 dirbantysis (0,6 proc.) ir didžiausia apskrityje pridėtinė vertė 16,9 mln. Eur (1,8 proc.), tačiau vos 2 įmonės.	Formaliai sparčiausiai auganti veikla apskrityje, kai dirbančiųjų skaičius augo 113,7 proc., o pridėtinė vertė 144,1 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje. Tačiau tempai skaičiuojami nuo 2 dirbančiųjų bazės, tad tai veiklos atsiradimas, o ne laipsniškas stiprėjimas.	Vienintelė veikla, viršijanti visas keturias palyginimo bazes, kai produktyvumas 1,89 karto viršija Lietuvos sektoriaus ir 3,14 karto apskrities rodiklį, o atlyginimai atitinkamai 1,19 ir 1,62 karto. Eksporto specializacija 2,62 – aukščiausia apskrityje.
Ribojimai: stipri koncentracija, kai 231 dirbantysis pasiskirstęs dviejose įmonėse, per vertinamą laikotarpį naujų neįsteigta, grynojo prieaugio norma neigiama (–8,9 proc.), o įmonių tankis sudaro vos 0,59 šalies lygio. Pagrindinė rizika susijusi su tuo, kad sektorių sudaro kelios didelės įmonės ir kyla priklausomybė nuo jų veiklos masto.		
Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla (70)		
Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines		
Specializacija nesusiformavusi, nes visi LQ žemiau 1 – 0,74 pagal dirbančiuosius ir apyvartą, 0,36 pagal pridėtinę vertę. Vis dėlto apimtys didžiausios apskrityje, sektoriuje 306 dirbantieji (0,8 proc.), 8,5 mln. Eur pridėtinės vertės (0,9 proc.) ir 69 įmonės.	Veikla surinkusi visus keturis augimo balus, nes dirbančiųjų skaičius augo 24,6 proc., pridėtinė vertė 46,1 proc., atlyginimai 1,1 proc. sparčiau nei Lietuvoje. Plečiasi ir dalyvių ratas, grynasis prieaugis +5 įmonės.	Apskrities kontekste rodikliai geri, nes produktyvumas 1,19, o atlyginimai 1,60 karto viršija vidurkį. Tačiau Lietuvos sektoriaus lygio veikla nepasiekia, kur produktyvumas sudaro 0,30, atlyginimai 0,72, o eksporto specializacija vos 0,11.
Ribojimai: abejonių kelia veiklos turinys, o ne apimtys ar dinamika. Produktyvumas, siekiantis vos 30 proc. sektoriaus lygio Lietuvoje, ir beveik nulinis eksportas rodo administracinę buveinių bei valdymo funkciją, o ne konkurencingas konsultacines paslaugas. Nišos perspektyva priklauso nuo to, ar augantis įmonių ratas pereis prie realiai parduodamų paslaugų.		
Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba (28)		

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
<i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Specializacija ribinė, kai LQ pagal apyvartą sudaro 1,31, pagal pridėtinę vertę 1,26, o pagal dirbančiuosius vos 1,08, tad stiprios specializacijos slenksčio nesiekia nė vienas rodiklis. Veikloje 187 dirbantieji (0,5 proc.), 5,7 mln. Eur pridėtinės vertės (0,6 proc.), 7 įmonės.	Silpniausia sektoriaus sritis, nes dirbančiųjų skaičius traukėsi 9,2 proc., o pridėtinė vertė 0,9 proc. sparčiau nei Lietuvoje. Diferencialinis efektas –51 proc., tad veikla regione traukėsi. Tik darbo užmokestis augo 1,9 proc. sparčiau nei Lietuvoje.	Apskrities kontekste veikla išsiskiria, nes produktyvumas 1,31, atlyginimai 1,59 karto viršija vidurkį, o atlyginimai aukštesni ir už sektorių Lietuvoje (1,06). Tačiau vienam dirbančiajam sukurama mažiau vertės (0,72) nei sektoriuje šalyje.
Ribojimai: rizika kyla, kai sektorius traukiasi ir kartu atsilieka pagal produktyvumą. Naujų įmonių nesteigiama, grynojo prieaugio norma neigiama (–5,0 proc.), todėl potencialas priklauso ne nuo naujų dalyvių, o nuo to, ar likusios septynios įmonės sugebės technologiškai atsinaujinti ir padidinti produktyvumą.		
Elektros įrangos gamyba (27) <i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Ekonominės bazės beveik nėra, nes visi LQ tarp 0,22 ir 0,37, tad sektorius apskrityje sutelktas kelis kartus silpniau nei šalyje. Veikloje 43 dirbantieji (0,1 proc.), 0,9 mln. Eur pridėtinės vertės (0,1 proc.) ir 5 įmonės.	Sritis, kurioje surinkti visi keturi balai, nes dirbančiųjų skaičius augo 22,1 proc., pridėtinė vertė 21,7 proc., atlyginimai 1,8 proc. sparčiau nei Lietuvoje. DIF augimas taip pat teigiamas, tačiau augimas skaičiuojamas nuo mažos darbuotojų imties.	Nė vienas rodiklis nesurenka balo ir tai vienintelis toks atvejis apskrityje. Produktyvumas sudaro 0,84 sektoriaus lygio Lietuvoje ir 0,92 apskrities vidurkio, atlyginimai atitinkamai 0,57 ir 0,85, o eksporto specializacija 0,40.
Ribojimai: augimas vyksta be vertės kūrimo. Atlyginimai, siekiantys vos 57 proc. sektoriaus vidurkio šalyje, rodo darbo sąnaudomis grįstą, o ne technologiškai imlią gamybos dalį. Naujų įmonių nesteigiama, o grynojo prieaugio norma neigiama (–9,0 proc.).		

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Ekosistemos pasirengimas

Žmoniškųjų išteklių pasiūlą regione riboja demografinės tendencijos. 2026 m. Marijampolės apskrityje buvo 82 473 darbingo amžiaus gyventojai, tačiau 2025 m. neto migracija buvo neigiama (–684), o gimstamumo rodiklis siekė 5,5, palyginti su 6,1 Lietuvoje. Kvalifikuotų IRT specialistų bazė taip pat santykinai nedidelė – 2024 m. apskrityje buvo 400 IRT specialistų. Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose 2025 m. siekė 1 696 Eur ir buvo mažesnis nei šalies vidurkis – 2 218 Eur.

Inovacinis aktyvumas apskrityje yra santykinai žemesnis nei šalies vidurkis. 2024 m. produkto ar proceso inovacijas diegė 47,7 proc. įmonių, palyginti su 52,8 proc. Lietuvoje, o MTEP veiklą vykdė 7,6 proc. įmonių, palyginti su 10,6 proc. šalyje. Tais pačiais metais Marijampolės apskrities įmonės inovacinei veiklai skyrė 21,8 mln. Eur, o inovacijų intensyvumo indeksas siekė 0,51 šalies lygio. Tai rodo, kad inovacinė veikla regione yra vykdoma, tačiau pagrindiniai jos intensyvumą apibūdinantys rodikliai išlieka žemesni nei šalies vidurkis.

Verslo aplinką papildo skaitmeninė ir fizinė infrastruktūra. 2026 m. 1 Gbps spartos ryšiu buvo padengta 36,7 proc. Marijampolės apskrities teritorijos – mažiau nei vidutiniškai šalyje (46,4 proc.). Regione taip pat veikia pramoninės teritorijos, Marijampolės laisvoji ekonominė zona (LEZ) ir bendradarbiystės erdvės, sudarančios skirtingas sąlygas gamybinei veiklai, verslo kūrimui ir plėtrai.

Reikšmingas infrastruktūros elementas yra Marijampolės LEZ. 77,73 ha teritorija yra įsikūrusi prie magistralinio kelio A5 Kaunas–Marijampolė–Suvalkai ir orientuota į gamybos bei sandėliavimo veiklas. LEZ investuotojams taikomos mokestinės lengvatos, o teritorijoje sukurta investicijoms reikalinga inžinerinė infrastruktūra. 2024 m. LEZ teritorijoje baigtas apie 5 330 m² gamybinės paskirties pastatas, sudarantis galimybę investuotojams veiklą pradėti jau įrengtoje infrastruktūroje¹².

Investicinės infrastruktūros plėtra regione taip pat tęsiama. 2026 m. pradėtas daugiau kaip 2,3 mln. Eur vertės susisiekimo infrastruktūros projektas, kuriuo gerinamos jungtys tarp

¹² Marijampolės regiono plėtros taryba, *Investicinis patrauklumas – Marijampolės regionas* [[aktyvi nuoroda](#)].

Marijampolės pramoninės zonos, LEZ, besivystančių pramoninių teritorijų ir pagrindinių transporto koridorių, įskaitant „Via Baltica“. Projektu siekiama gerinti pramoninių teritorijų pasiekiamumą ir susisiekimą, o tai gali prisidėti prie palankesnių sąlygų verslo ir investicinės veiklos plėtrai¹³.

Bendras ekonominės veiklos mastas apskrityje išlieka mažesnis nei šalies vidurkis: 2024 m. BVP vienam gyventojui Marijampolės apskrityje siekė 15,6 tūkst. Eur, o Lietuvoje – 27,4 tūkst. Eur. Šis skirtumas rodo mažesnę regiono ekonominės bazės mastą, kuris yra aktualus vertinant galimybes plėtoti aukštesnės pridėtinės vertės veiklas. 2025 m. duomenimis, apskrityje verslui suteikto finansavimo apimtis buvo lygi 0.

Prioritetinės nišos

Marijampolės apskrityje išskirtos trys kandidatinių nišos (žr. Sektorių potencialo vertinimas) sugretintos su apskrities pasirengimu pagal kiekvienam sektoriui kritinius ekosistemos komponentus (žr. 1.4. Prioritetinių APV nišų atranka) (**Lentelė 12**). Dvi nišos priskirtos prioritetinėms, tačiau stiprintinoms, o vienos nišos plėtrą riboja ekosistema:

- **Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba (29)** pasižymi stipriausia apskrities specializacija ir aukščiausiu vertės kūrimo potencialu. Abiejų sektorių kritinių komponentų, darbo jėgos pasiūlos ir pramoninės infrastruktūros, pasirengimas vidutinis, o ribotai išvystytų komponentų nėra. Darbo jėgos pasiūlą mažina neigiama neto migracija ir žemesnis nei šalyje gimstamumas. Pramoninę infrastruktūrą daugiausia sudaro Marijampolės LEZ. Šių sąlygų stiprinimas aktualus, nes sektoriaus veikla sutelkta vos keliuose įmonėse, o tolesnei plėtrai reikalingas platesnis dalyvių ratas.
- **Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamybai (28)**, be darbo jėgos pasiūlos ir pramoninės infrastruktūros, kritinis ir aukštųjų mokyklų specialistų rengimas. Šio komponento pasirengimas ribotas: kolegijose specialistai apskrityje nerengiami, o universitetuose parengiama keletą kartų mažiau specialistų nei vidutiniškai šalyje. Sektorius regione traukiasi, o jo produktyvumas atsilieka nuo šalies lygio. Todėl inžinerinių specialistų rengimas yra svarbi technologinio atsinaujinimo prielaida.
- **Pagrindinių buveinių veiklos; konsultacinės valdymo veiklos (70)** plėtrą riboja ekosistema: abiejų kritinių komponentų, aukštos kvalifikacijos darbo jėgos ir rinkos dydžio, pasirengimas ribotas. Aukštąjį išsilavinimą turinčių darbuotojų dalis ir BVP vienam gyventojui gerokai atsilieka nuo šalies vidurkio. Sektoriaus produktyvumas siekia tik nedidelę dalį šalies lygio, o eksporto beveik nėra. Tai rodo, kad veikla labiau atspindi administracines funkcijas nei konkurencingas konsultacines paslaugas. Esamomis ekosistemos sąlygomis šios nišos plėtos prielaidos yra ribotos.

Lentelė 12. Marijampolės apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis

	Sektorius (kandidatinės nišos)	Indekso grupė	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A dalis	A/V dalis	Išvada	Potencialiai stiprintinos sritys
Marijampolės apskrities pasirengimas			R	R	V	R	V	A	R				
1	29 Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba	S	-	-	V	-	V	-	-	0%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K3, K5 (V)
2	70 Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla	SN	R	-	-	-	-	-	R	0%	0%	Ribojama ekosistemos	K1, K7 (R)
3	28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	SN	-	R	V	-	V	-	-	0%	67%	Prioritetinė, stiprintina	K2 (R); K3, K5 (V)

Pastabos: S – stiprybė, SN – susiformavusi niša, BN – besiformuojanti niša. Langeluose – apskrities pasirengimas pagal sektoriui kritinius komponentus: A – aukštas, V – vidutinis, R – ribotas. K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga; K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas; K3 – darbo jėgos pasiūla; K4 – įmonių MTEP ir inovacijos; K5 – pramoninė infrastruktūra; K6 – skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra; K7 – rinkos dydis ir aglomeracija.

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

¹³ Marijampolės savivaldybės administracija, „Marijampolė investuoja į ateitį: pradedamas daugiau nei 2,3 mln. eurų vertės susisiekimo infrastruktūros projektas“, 2026-07-23 [\[aktyvi nuoroda\]](#).

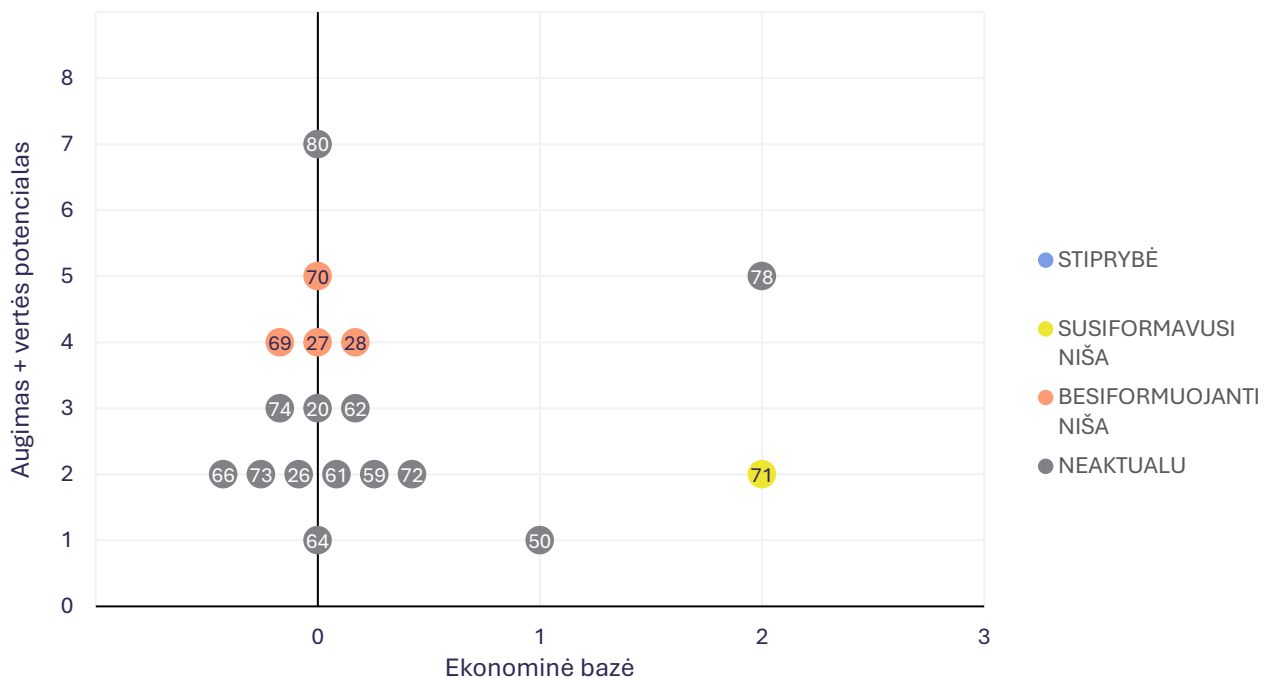
Tikslinės savivaldybės

Marijampolės apskrities analizę papildė Šakių r. sav. apžvalga. Joje įvertinta savivaldybės ekonominė situacija, žmogiškasis kapitalas, verslo bazė ir APV sektoriai (žr. Priedas Nr. 5. Šakių r. sav. apžvalga). Tačiau Šakių r. sav. neišsiskiria nė vienas APV sektorius ir ryškiai atsilieka nuo Marijampolės apskrities.

Tauragės apskritis

Sektorių potencialo vertinimas

Pav. 8. APV sektorių indekso rezultatai Tauragės apskrityje

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Lentelė 13. Potencialiausi Tauragės apskrities APV sektoriai

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Didžiausia APV veikla apskrityje, nors specializacija tik užsimezgusi, nes LQ pagal pridėtinę vertę siekia 1,02, pagal apyvartą 0,87, pagal dirbančiuosius 0,68. Veikloje 185 dirbantieji (0,7 proc.), 8,0 mln. Eur pridėtinės vertės (1,0 proc.) ir 42 įmonės.	Vienintelė veikla apskrityje, nesurinkusi nė vieno augimo balo, nes dirbančiųjų skaičius, pridėtinė vertė ir atlyginimai augo lėčiau nei sektoriuje Lietuvoje. Diferencialinis efektas –13 proc. nuo 185 bazės rodo stagnavimą.	Stipriausia sektoriaus pusė ir vienintelis atvejis apskrityje, kai produktyvumas viršija abi bazes – 1,17 karto Lietuvos sektoriaus ir 1,48 karto apskrities lygį. Atlyginimai viršija apskrities vidurkį (1,14), bet nesiekia sektoriaus šalyje (0,80). Eksportas minimalus.
Ribojimai: veikloje daug, bet smulkių įmonių, o dalyvių ratas nesiplečia. Naujų įmonių steigimosi dinamika siekia vos 0,47, grynasis prieaugis nulinis, o prieaugio norma neigiama (–8,2 proc.). Potencialas siejamas ne su naujomis įmonėmis, o su esamų augimu ir paslaugų vertės didinimu.		
Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla (70) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Ekonominės bazės faktiškai nėra, nes visi LQ tarp 0,01 ir 0,16. Veikloje 44 dirbantieji (0,2 proc.) ir 2,4 mln. Eur pridėtinės vertės (0,3 proc.), tačiau įmonių net 27 (0,9 proc. visų), o jos jaunesnės nei sektoriaus įmonės šalyje.	Sparčiausiai auganti veikla apskrityje, surinkusi visus keturis balus, nes dirbančiųjų skaičius augo 10,7 proc., pridėtinė vertė 18,5 proc., atlyginimai 7,8 proc. sparčiau nei Lietuvoje. Diferencialinis efektas 11 proc.	Apskrities kontekste veikla atrodo stipri, nes produktyvumas 1,88, atlyginimai 1,36 karto viršija vidurkį. Tačiau Lietuvos sektoriaus lygio nepasiekia, kur produktyvumas sudaro 0,60, atlyginimai 0,60, o eksporto specializacija vos 0,08.

Ribojimai: abejonių kelia veiklos turinys, nes 44 dirbantieji pasiskirstę 27 įmonėse, vidutiniškai po pusantro žmogaus, o apyvartos LQ praktiškai nulinis. Toks derinys būdingesnis registruotoms buveinių ir valdymo struktūroms nei veikiančiam konsultacinių paslaugų segmentui, todėl nišos perspektyva priklauso nuo perėjimo prie realiai parduodamų paslaugų.

Elektros įrangos gamyba (27)

Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba

Bazė menka, nes LQ pagal dirbančiuosius sudaro 0,46, pagal pridėtinę vertę 0,43, o apyvartos duomenų nepakanka. Veikloje 62 dirbantieji (0,2 proc.), 1,1 mln. Eur pridėtinės vertės (0,1 proc.) ir vos 1 įmonė.	Pridėtinė vertė augo 18,2 proc. sparčiau nei Lietuvoje, dirbančiųjų skaičius nežymiai, o atlyginimai atsiliko. Ryškiausias signalas – verslumas, nes naujų įmonių steigimosi dinamika 2,94, o grynojo prieaugio norma aukščiausia apskrityje (+23,0 proc.).	Vertė kol kas nekuriama, nes produktyvumas siekia 0,72 sektoriaus lygio Lietuvoje ir vos 0,63 apskrities vidurkio, o atlyginimai 0,81 sektoriaus šalyje. Vienintelis teigiamas signalas – eksporto specializacija 1,17, artima slenksčiui.
---	---	--

Ribojimai: veikla remiasi viena įmone, tad visi santykiniai rodikliai jautrūs pokyčiams. Žemas produktyvumas rodo, kad apskrityje kol kas įsikuria žemesnės vertės elektros įrangos gamybos grandis. Kadangi kitose apskrityse ši veikla yra stiprybė, perspektyva labiausiai priklauso nuo įsitraukimo į jau veikiančias šalies vertės grandines.

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Ekosistemos pasirengimas

Žmogiškųjų išteklių pasiūlą regione apibūdina santykinai nedidelė darbingo amžiaus gyventojų bazė ir ribotas IRT specialistų skaičius. 2026 m. Tauragės apskrityje buvo 55 821 darbingo amžiaus gyventojas, o 2024 m. – 205 IRT specialistai. 2025 m. neto migracija buvo neigiama (-214), o gimstamumo rodiklis siekė 5,3, palyginti su 6,1 Lietuvoje. Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose 2025 m. siekė 1 503 Eur ir buvo mažesnis nei šalies vidurkis – 2 218 Eur.

Inovacinė bazė apskrityje yra nevienoda. 2024 m. produkto ar proceso inovacijas diegė 53,5 proc. įmonių – šiek tiek daugiau nei šalies vidurkis (52,8 proc.). Vis dėlto MTEP veiklą vykdė tik 1,3 proc. įmonių, palyginti su 10,6 proc. Lietuvoje. Tais pačiais metais Tauragės apskrities įmonės inovacinei veiklai skyrė 17,2 mln. Eur, o inovacijų intensyvumo indeksas siekė 0,60 šalies lygio. Taigi įmonių inovacinis aktyvumas pagal produkto ar proceso inovacijų diegimą yra artimas šalies lygiui, tačiau MTEP veikloje dalyvaujančių įmonių dalis išlieka gerokai mažesnė.

Verslo aplinką papildo skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra. 2026 m. 1 Gbps spartos ryšiu buvo padengta 30,7 proc. Tauragės apskrities teritorijos – mažiausia dalis tarp šalies apskričių (Lietuvoje – 46,4 proc.). Tauragėje veikia bendradarbiavimo centras „Spiečius“, teikiantis verslo konsultavimo, mokymų, mentorystės ir kitokias verslo pradžiai bei plėtrai skirtas paslaugas.

Pramoninės infrastruktūros aplinką Tauragėje papildo veikiantis privatus Tauragės industrinis parkas¹⁴. Jo teritorijoje nuomojamos ir parduodamos įvairaus dydžio pramoninės patalpos, o parke jau veikia užsienio kapitalo įmonės. Savivaldybė taip pat taiko investuotojams skirtas mokestines lengvatas ir kitas skatinimo priemones.

Bendras ekonominės veiklos mastas apskrityje išlieka mažesnis nei šalies vidurkis: 2024 m. BVP vienam gyventojui Tauragės apskrityje siekė 16,0 tūkst. Eur, o Lietuvoje – 27,4

¹⁴ Tauragės rajono savivaldybė, *Investuoti – Globali Tauragė* [[aktyvi nuoroda](#)].

tūkst. Eur. 2025 m. ILTE duomenimis, Tauragės apskrityje verslui suteikto finansavimo apimtis siekė 0,09 mln. Eur.

Prioritetinės nišos

Tauragės apskrityje išskirta viena kandidatinė niša (žr. Sektorių potencialo vertinimas) sugretinta su apskrities pasirengimu pagal kiekvienam sektoriui kritinius ekosistemos komponentus (žr. 1.4. Prioritetinių APV nišų atranka) (**Lentelė 14**). Šios nišos plėtrą riboja ekosistema:

- **Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71)** yra didžiausia APV veikla apskrityje, o jos produktyvumas viršija tiek sektoriaus lygį Lietuvoje, tiek apskrities vidurkį. Vis dėlto sektorius stagnuoja: jį sudaro smulkios įmonės, o dalyvių ratas nesiplečia. Abiejų sektoriui kritinių komponentų, aukštos kvalifikacijos darbo jėgos ir rinkos dydžio, pasirengimas ribotas. Aukštąjį išsilavinimą turinčių darbuotojų dalis ir IRT specialistų skaičius gerokai atsilieka nuo šalies vidurkio, o darbo užmokestis APV sektoriuose yra žemiausias tarp apskričių. Esamomis sąlygomis sektoriaus plėtra labiausiai priklauso nuo aukštos kvalifikacijos specialistų pritraukimo ir įmonių galimybių teikti paslaugas už apskrities ribų.

Apskrityje išskirta tik viena kandidatinė niša, todėl išimties tvarka papildomai įvertintas ir besiformuojančios nišos, **niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamybos (28)**, ekosistemos pasirengimas. Šiam sektoriui palanki darbo jėgos pasiūla, o pramoninės infrastruktūros pasirengimas vidutinis. Ribojantis veiksnys yra aukštųjų mokyklų specialistų rengimas: universitetuose specialistai apskrityje nerengiami, o kolegijose jų parengiama gerokai mažiau nei vidutiniškai šalyje. Todėl tolesnei sektoriaus plėtrai svarbiausias inžinerinių ir technologinių specialistų rengimo stiprinimas arba šių specialistų pritraukimas.

Lentelė 14. Tauragės apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis

	Sektorius (kandidatinės nišos)	Indekso grupė	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A dalis	A/V dalis	Išvada	Potencialiai stiprintinos sritys
Tauragės apskrities pasirengimas			R	R	A	R	V	V	R				
1	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė	SN	R	-	-	-	-	-	R	0%	0%	<i>Ribojama ekosistemos</i>	K1, K7 (R)
2	28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	BN	-	R	A	-	V	-	-	33%	67%	<i>Prioritetinė, stiprintina</i>	K2 (R); K5 (V)

Pastabos: S – stiprybė, SN – susiformavusi niša, BN – besiformuojanti niša. Langeliuose – apskrities pasirengimas pagal sektoriui kritinius komponentus: A – aukštas, V – vidutinis, R – ribotas. K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga; K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas; K3 – darbo jėgos pasiūla; K4 – įmonių MTEP ir inovacijos; K5 – pramoninė infrastruktūra; K6 – skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra; K7 – rinkos dydis ir aglomeracija.

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

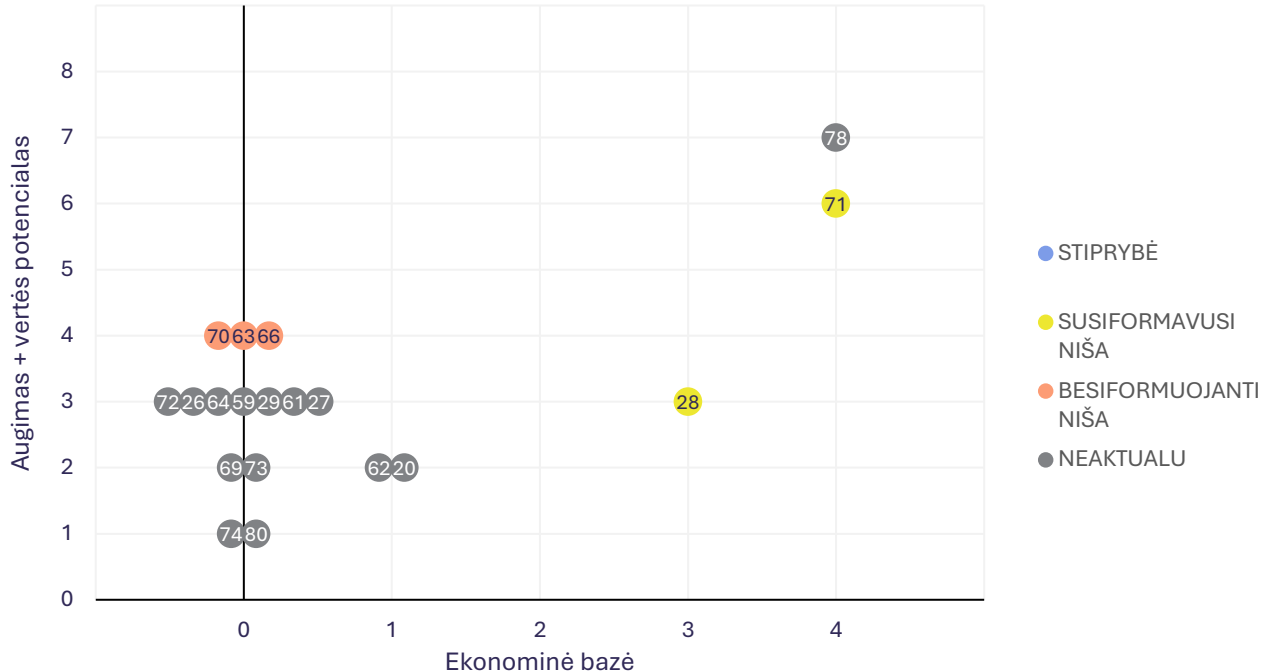
Tikslinės savivaldybės

Tauragės apskrities analizę papildė dviejų savivaldybių apžvalgos: Jurbarko r. sav. ir Tauragės r. sav. Jose įvertinta savivaldybių ekonominė situacija, žmogiškasis kapitalas, verslo bazė ir APV sektoriai (žr. Priedas Nr. 6. Jurbarko r. sav. apžvalga ir Priedas Nr. 7. Tauragės r. sav. apžvalga). Jurbarko r. sav. išsiskiria du APV sektoriai, kurie iš dalies sutampa su apskrities nišomis. Bendra APV apimtis savivaldybėje atsilieka nuo Tauragės apskrities vidurkių. Tauragės r. sav. APV sektoriai kelia apskrities vidurkį. Savivaldybėje išsiskiria trys APV sektoriai, ir visi jie sutampa su potencialiaisiais apskrities sektoriais.

Utenos apskritis

Sektorių potencialo vertinimas

Pav. 9. APV sektorių indekso rezultatai Utenos apskrityje

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Lentelė 15. Potencialiausi Utenos apskrities APV sektoriai

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Stipriausia pozicija apskrityje, kai LQ pagal pridėtinę vertę siekia 1,99, pagal apyvartą 1,45, o pagal dirbančiuosius 0,93. Veikloje 322 dirbantieji (0,9 proc.), 11,8 mln. Eur pridėtinės vertės (2,0 proc.) ir 94 įmonės (2,3 proc. visų).	Vienintelė veikla, surinkusi visus keturis augimo balus, nors mastas kuklus, nes rodikliai augo 1–6 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje. Svarbiau, kad plečiasi dalyvių ratas – steigimosi dinamika 1,23, grynasis prieaugis +5 įmonės.	Vienam dirbančiajam sukuriamas 2,11 karto daugiau vertės nei vidutiniškai apskrityje ir praktiškai tiek pat, kiek sektoriuje Lietuvoje (1,00). Ryškiausias signalas – eksporto specializacija 3,56, aukščiausia apskrityje, nors atlyginimai siekia 0,75 sektoriaus šalyje.
Ribojimai: pagrindinė rizika – atlyginimų atotrūkis, nes esant beveik lygiaverčiam produktyvumui darbuotojai gauna ketvirtadaliu mažiau nei to paties sektoriaus darbuotojai Lietuvoje, o tai gali skatinti specialistus rinktis kitų apskričių įmones. Papildoma kliūtis – smulkumas, kai 322 dirbantieji pasiskirstę 94 įmonėse.		
Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba (28) <i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Ryški, bet savitos struktūros specializacija, kai LQ pagal apyvartą siekia net 8,46, pagal pridėtinę vertę 1,58, o pagal dirbančiuosius vos 1,00. Veikloje 149 dirbantieji (0,4 proc.), 4,6 mln. Eur pridėtinės vertės (0,8 proc.) ir 21 įmonė.	Silpniausia sektoriaus sritis, nes dirbančiųjų skaičius traukėsi 25,7 proc., o pridėtinė vertė 28,0 proc. sparčiau nei Lietuvoje. Diferencialinis efektas –71 proc., didžiausias praradimas tarp visų vertintų apskrities veiklų. DU augimas nedidelės apimties.	Apskrities kontekste veikla stipri, nes produktyvumas 1,78, atlyginimai 1,43 karto viršija vidurkį, o eksporto specializacija 1,43. Tačiau Lietuvos sektoriaus lygio nepasiekia, kur produktyvumas sudaro 0,73, o atlyginimai 0,90.

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Ribojimai: bazė formaliai atitinka nišos kriterijus, tačiau dinamika kelia klausimą, ar ji juos atitiks ir toliau. Naujų įmonių nestėgiama, grynasis prieaugis nulinis, o didžiulis apyvartos ir pridėtinės vertės LQ atotrūkis rodo apskrityje sutelktą žemesnės vertės grandinės dalį. Potencialas priklauso nuo perėjimo prie nuosavų aukštesnės vertės produktų kūrimo.		
Informacinių paslaugų veikla (63) <i>Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos</i>		
Bazė menka, nes LQ svyruoja nuo 0,05 iki 0,16. Veikloje 39 dirbantieji (0,1 proc.), 1,0 mln. Eur pridėtinės vertės (0,2 proc.) ir 21 įmonė. Įmonės senesnės nei sektoriaus įmonės šalyje (1,41), tad naujų dalyvių beveik neatsiranda.	Pridėtinė vertė augo 24,1 proc., atlyginimai 5,0 proc. sparčiau nei Lietuvoje, tačiau dirbančiųjų skaičius traukėsi. Diferencialinis efektas 11 proc., o naujų įmonių steigimosi dinamika 0,39 – dvigubai lėtesnė nei šalyje.	Apskrities kontekste veikla atrodo stipri, nes produktyvumas 1,51, atlyginimai 1,57 karto viršija vidurkį. Lietuvos sektoriaus kontekste rodikliai perpus žemesni, kur produktyvumas sudaro 0,45, atlyginimai 0,72, o eksporto praktiškai nėra.
Ribojimai: vienintelė apskrities aukštųjų technologijų paslaugų veikla, kurioje matomas vertės augimas, tačiau ji sensta ir nesiplečia. Naujų įmonių steigiasi mažai, o gryojo prieaugio norma neigiama (–12,9 proc.). Perspektyva priklauso ne nuo esamų dvidešimties įmonių augimo, o nuo to, ar atsiras naujų dalyvių.		

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Ekosistemos pasirengimas

Žmoniškųjų išteklių pasiūlą regione apibūdina santykinai nedidelė darbingo amžiaus gyventojų bazė ir ribotas IRT specialistų skaičius. 2026 m. Utenos apskrityje buvo 73 424 darbingo amžiaus gyventojai, o 2024 m. – 511 IRT specialistų. 2025 m. neto migracija buvo neigiama (–609), o gimstamumo rodiklis siekė 4,7, palyginti su 6,1 Lietuvoje. Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose 2025 m. siekė 1 737 Eur ir buvo mažesnis nei šalies vidurkis – 2 218 Eur.

Inovacinė bazė Utenos apskrityje pasižymi santykinai aukštu inovacijų intensyvumu, tačiau įmonių inovacinis aktyvumas nėra tolygus. 2024 m. produkto ar proceso inovacijas diegė 48,0 proc. įmonių, palyginti su 52,8 proc. Lietuvoje. MTEP veiklą vykdė 7,3 proc. įmonių, palyginti su 10,6 proc. šalyje. Tais pačiais metais Utenos apskrities įmonės inovacinei veiklai skyrė 77,6 mln. Eur, o inovacijų intensyvumo indeksas siekė 2,13 šalies lygio. Tai rodo, kad, nepaisant mažesnės inovacijas diegiančių įmonių dalies, regione inovacinės veiklos išlaidos, vertinant pagal tyrimė taikomą indeksą, yra santykinai didelės.

Verslo aplinką papildo bendradarbystės ir verslo paramos infrastruktūra. Utenos apskrityje prieinamos trys bendradarbystės erdvės. Utenoje veikia „Spiečius“, teikiantis verslo konsultavimo, mentorystės, mokymų ir tinklaveikos paslaugas. Tokia infrastruktūra sudaro sąlygas pradedantiems ir augantiems verslams naudotis ne tik darbo vietomis, bet ir verslo plėtrai skirtomis paslaugomis. 2026 m. 1 Gbps spartos ryšiu buvo padengta 41,7 proc. Utenos apskrities teritorijos, t. y. kiek mažiau nei vidutiniškai šalyje (46,4 proc.).

Pramoninės infrastruktūros plėtrą regione stiprina vystomas Utenos pramonės parkas. 20,45 ha teritorijoje numatoma sukurti infrastruktūrą investicijoms į vidutiniškai pažangių technologijų gamybos ir paslaugų sektorius bei sudaryti palankesnes sąlygas naujų investuotojų pritraukimui. Iki 2039 m. numatoma pritraukti ne mažiau kaip 53,2 mln. Eur privačių kapitalo investicijų ir sukurti bei išlaikyti ne mažiau kaip 310 naujų darbo vietų¹⁵. Parko infrastruktūros vystymas taip pat apima investicijoms skirtų sklypų parengimą, įskaitant elektros, vandentiekio, nuotekų ir susisiekimo infrastruktūros plėtrą.

Bendras ekonominės veiklos mastas apskrityje išlieka mažesnis nei šalies vidurkis: 2024 m. BVP vienam gyventojui Utenos apskrityje siekė 15,0 tūkst. Eur, o Lietuvoje – 27,4 tūkst. Eur. 2025 m. duomenimis, Utenos apskrityje verslui suteikto finansavimo apimtis siekė 0,7 mln.

¹⁵ Utenos rajono savivaldybė, „Projektas „Teritorijos patrauklumo investicijoms didinimas ir viešosios infrastruktūros plėtra (Pramonės g. 20, Utena ir Pramonės g. 24, Utena)“ [[aktyvi nuoroda](#)].

Eur. Taigi regiono ekonominė bazė išlieka santykinai nedidelė, tačiau ją papildo aukštas inovacijų intensyvumas ir stiprinama pramoninė bei verslo paramos infrastruktūra.

Prioritetinės nišos

Utenos apskrityje išskirtos dvi kandidatinių nišos (žr. Sektorių potencialo vertinimas) sugretintos su apskrities pasirengimu pagal kiekvienam sektoriui kritinius ekosistemos komponentus (žr. 1.4. Prioritetinių APV nišų atranka) (**Lentelė 16**). Abi nišos priskirtos prioritetinėms, tačiau stiprintinoms:

- **Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71)** turi stipriausią apskrities poziciją ir aukščiausią eksporto specializaciją. Plėtrai palankus rinkos dydis: nors BVP vienam gyventojui nedidelis, verslui suteikto finansavimo apimtis, tenkanti gyventojui, viršija šalies vidurkį. Ribojantis veiksnys yra aukštos kvalifikacijos darbo jėga: aukštąjį išsilavinimą turinčių darbuotojų ir IRT specialistų atsilieka nuo šalies vidurkio, o darbo užmokestis sektoriuje ketvirtadaliu mažesnis nei Lietuvoje. Todėl svarbiausias specialistų pritraukimas ir išlaikymas.
- **Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamybos (28)** visų kritinių komponentų – specialistų rengimo, darbo jėgos pasiūlos ir pramoninės infrastruktūros – pasirengimas vidutinis. Kolegijose parengiama daugiau specialistų nei vidutiniškai šalyje, tačiau universitetuose jie nerengiami. Darbo jėgos pasiūlą mažina neigiama migracija ir žemas gimstamumas. Sektoriuje dirbančiųjų skaičius mažėja sparčiau nei šalyje, o įmonės apskrityje vykdo žemesnės vertės grandinės dalį. Todėl tolesnė plėtra priklauso nuo perėjimo prie aukštesnės vertės produktų, kuriam būtini kvalifikuoti specialistai, pakankama darbo jėga ir pramoninė infrastruktūra.

Lentelė 16. Utenos apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis

	Sektorius (kandidatinės nišos)	Indekso grupė	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A dalis	A/V dalis	Išvada	Potencialiai stiprintinos sritys
Utenos apskrities pasirengimas			R	V	V	V	V	A	V				
1	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė	SN	R	-	-	-	-	-	V	0%	50%	Prioritetinė, stiprintina	K1 (R); K7 (V)
2	28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	SN	-	V	V	-	V	-	-	0%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K2, K3, K5 (V)

Pastabos: S – stiprybė, SN – susiformavusi niša, BN – besiformuojanti niša. Langeluose – apskrities pasirengimas pagal sektoriui kritinius komponentus: A – aukštas, V – vidutinis, R – ribotas. K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga; K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas; K3 – darbo jėgos pasiūla; K4 – įmonių MTEP ir inovacijos; K5 – pramoninė infrastruktūra; K6 – skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra; K7 – rinkos dydis ir aglomeracija.

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Tikslinės savivaldybės

Utenos apskrities analizę papildo Anykščių r. sav. apžvalga. Joje įvertinta savivaldybės ekonominė situacija, žmogiškasis kapitalas, verslo bazė ir APV sektoriai (žr. Priedas Nr. 9. Anykščių r. sav. apžvalga). Pagal ekonominę bazę, augimo tempus ir vertės potencialą savivaldybėje išsiskiria trys APV sektoriai. APV apimtis ir jos augimo tendencijos savivaldybėje atsilieka nuo apskrities vidurkių, išskyrus eksporto apimtį. Savivaldybėje išsiskiriantys trys APV sektoriai skiriasi nuo Utenos apskrityje dominuojančių, tad pastebimos savivaldybės ekonomikos savitos savybės.

Sektorių potencialo vertinimas

Augimas + vertės potencialas

Ekonominė bazė

● SUSIFORMAVUSI NIŠA
● BESIFORMUOJANTI NIŠA
● NEAKTUALU

Ekonominė bazė	Augimas + vertės potencialas	Kategorija
0	72	BESIFORMUOJANTI NIŠA
0	30	BESIFORMUOJANTI NIŠA
0	74	BESIFORMUOJANTI NIŠA
0	26	BESIFORMUOJANTI NIŠA
0	27	BESIFORMUOJANTI NIŠA
0	70	NEAKTUALU
0	64	NEAKTUALU
0	80	NEAKTUALU
0	20	NEAKTUALU
0	62	NEAKTUALU
0	73	NEAKTUALU
0	61	NEAKTUALU
0	65	NEAKTUALU
1	28	BESIFORMUOJANTI NIŠA
1	21	BESIFORMUOJANTI NIŠA
2	71	SUSIFORMAVUSI NIŠA

Lentelė 17. Potencialiausi Telšių apskrities APV sektoriai

Figure 1

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Ribojimai: įmonės seniausios apskrityje (1,23 karto senesnės nei sektoriuje šalyje), naujų nesteigiama, o grynojo prieaugio norma neigiama (–5,0 proc.). Aukšta vertė nevirsta eksportu, nes eksporto specializacija siekia vos 0,33, todėl potencialas priklauso nuo to, ar esamos įmonės išeis į tarptautines rinkas.		
Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba (30) <i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Specializacijos nėra, nes LQ svyruoja nuo 0,20 iki 0,50. Veikloje 53 dirbantieji (0,1 proc.), 2,8 mln. Eur pridėtinės vertės (0,2 proc.) ir 3 įmonės, kurios gerokai jaunesnės nei sektoriaus įmonės šalyje.	Dirbančiųjų skaičius augo 48,9 proc., atlyginimai 77,2 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o pridėtinės vertės augimo duomenų nepakanka. Tempai skaičiuojami nuo nedidelės dirbančiųjų bazės, tad tai veiklos atsiradimas, o ne sektoriaus stiprėjimas.	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 1,65 karto viršija apskrities ir 1,61 karto sektoriaus Lietuvoje lygį, o atlyginimai atitinkamai 1,44 ir 1,09 karto. Eksporto specializacija vos 0,12.
Ribojimai: veikla remiasi trimis jaunomis įmonėmis, o grynojo prieaugio norma žemiausia apskrityje (–31,4 proc.), tad dalyvių ratas ne plečiasi, o traukiasi. Aukšti vertės rodikliai esant tokiam mastui yra nestabilūs, todėl perspektyva priklauso nuo to, ar išliks ir augs esami gamintojai.		

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Ekosistemos pasirengimas

Žmogiškųjų išteklių pasiūlą regione riboja santykinai nedidelė darbingo amžiaus gyventojų bazė ir ribotas IRT specialistų skaičius. 2026 m. Telšių apskrityje buvo 79 941 darbingo amžiaus gyventojas, o 2024 m. – 388 IRT specialistai. 2025 m. neto migracija buvo neigiama (–701), o gimstamumo rodiklis siekė 5,5, palyginti su 6,1 Lietuvoje. Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose 2025 m. siekė 1 927 Eur ir buvo mažesnis nei šalies vidurkis – 2 218 Eur.

Inovacinė bazė Telšių apskrityje yra santykinai aktyvi, tačiau MTEP veikla išlieka mažesnė nei šalies vidurkis. 2024 m. produkto ar proceso inovacijas diegė 59,0 proc. įmonių, palyginti su 52,8 proc. Lietuvoje. MTEP veiklą vykdė 6,8 proc. įmonių, palyginti su 10,6 proc. šalyje. Tais pačiais metais Telšių apskrities įmonės inovacinei veiklai skyrė 58,4 mln. Eur, o inovacijų intensyvumo indeksas siekė 1,19 šalies lygio. Taigi įmonių, diegiančių produkto ar proceso inovacijas, dalis regione viršija šalies vidurkį, o inovacijų intensyvumas taip pat yra didesnis nei šalies lygis, tačiau MTEP veikloje dalyvaujančių įmonių dalis išlieka mažesnė.

Verslo aplinką papildo bendradarbystės ir verslo paramos infrastruktūra. Telšių apskrityje prieinamos dvi bendradarbystės erdvės, sudarančios sąlygas pradedantiems ir augantiems verslams naudotis darbo vietomis bei verslo plėtrai skirtomis paslaugomis. Regiono funkcinės zonos strategijoje taip pat numatoma stiprinti bendradarbystės ir verslumo kompetencijų infrastruktūrą, įskaitant regioninio bendradarbystės ir verslumo kompetencijų stiprinimo centro Rietave kūrimą. Šios priemonės orientuotos į verslo paslaugų prieinamumo ir verslumo kompetencijų stiprinimą regione. 2026 m. 1 Gbps spartos ryšiu buvo padengta 51,8 proc. Telšių apskrities teritorijos – daugiau nei vidutiniškai šalyje (46,4 proc.).

Pramoninės infrastruktūros plėtrą regione stiprina vystomas Telšių pramonės parkas. 2025 m. Telšių pramonės parkui suteiktas valstybei svarbaus projekto statusas, o parko teritorijai nustatytos 40,88 ha ribos. 2026 m. pradėti teritorijos detaliojo planavimo darbai, kurių metu numatoma formuoti investicijoms skirtus sklypus ir planuoti jiems reikalingą inžinerinę infrastruktūrą. Iki 2039 m. numatoma pritraukti ne mažiau kaip 55,8 mln. Eur privačių investicijų ir sukurti apie 650 ilgalaikių darbo vietų¹⁶.

¹⁶ Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, „Žengtas dar vienas žingsnis įgyvendinant Telšių pramonės parko projektą“, 2025-12-17 [\[aktyvi nuoroda\]](#).

Bendras ekonominės veiklos mastas apskrityje išlieka mažesnis nei šalies vidurkis, tačiau regionas pasižymi santykinai aukštu inovaciniu aktyvumu. 2024 m. BVP vienam gyventojui Telšių apskrityje siekė 18,8 tūkst. Eur, o Lietuvoje – 27,4 tūkst. Eur. 2025 m. duomenimis, Telšių apskrityje verslui suteikto finansavimo apimtis siekė 0,2 mln. Eur.

Prioritetinės nišos

Telšių apskrityje išskirta viena kandidatinė niša (žr. Sektorių potencialo vertinimas) sugretinta su apskrities pasirengimu pagal kiekvienam sektoriui kritinius ekosistemos komponentus (žr. 1.4. Prioritetinių APV nišų atranka) (**Lentelė 18**). Šios nišos plėtrą riboja ekosistema:

- **Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71)** yra didžiausia APV veikla apskrityje, o jos produktyvumas praktiškai atitinka sektoriaus lygį Lietuvoje. Vis dėlto sektorių sudaro smulkios, į vietos rinką orientuotos įmonės, o dalyvių ratas beveik neatsinaujina. Sektoriui kritinių komponentų – aukštos kvalifikacijos darbo jėgos bei rinkos dydžio ir aglomeracijos – pasirengimas ribotas. Aukštąjį išsilavinimą turinčių darbuotojų dalis ir IRT specialistų skaičius gerokai atsilieka nuo šalies vidurkio, o BVP vienam gyventojui ir verslui suteikto finansavimo apimtis yra mažesni nei šalyje. Plėtrai svarbiausias specialistų pritraukimas ir įmonių išėjimas į rinkas už apskrities ribų.

Apskrityje išskirta tik viena kandidatinė niša, todėl išimties tvarka papildomai įvertintas ir besiformuojančios nišos, **niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamybos (28)**, ekosistemos pasirengimas. Sektoriaus pasižymi stipriausiu apskrities vertės profiliu: jo produktyvumas ir darbo užmokestis viršija sektoriaus lygį Lietuvoje. Tačiau jo plėtrą riboja ekosistema. Darbo jėgos pasiūla vidutinė, o specialistų rengimas ir pramoninė infrastruktūra riboti: aukštosiose mokyklose specialistai apskrityje nerengiami, nėra pramonės parkų ir laisvųjų ekonominių zonų. Todėl sektoriaus plėtra labiausiai priklauso nuo inžinerinių specialistų rengimo ir pramoninės infrastruktūros kūrimo.

Lentelė 18. Telšių apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis

	Sektorius (kandidatinės nišos)	Indekso grupė	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A dalis	A/V dalis	Išvada	Potencialiai stiprintinos sritys
Telšių apskrities pasirengimas			R	R	V	V	R	A	R				
1	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė	SN	R	-	-	-	-	-	R	0%	0%	Ribojama ekosistemos	K1, K7 (R)
2	28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	BN	-	R	V	-	R	-	-	0%	33%	Ribojama ekosistemos	K2, K5 (R); K3 (V)

Pastabos: S – stiprybė, SN – susiformavusi niša, BN – besiformuojanti niša. Langeluose – apskrities pasirengimas pagal sektoriui kritinius komponentus: A – aukštas, V – vidutinis, R – ribotas. K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga; K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas; K3 – darbo jėgos pasiūla; K4 – įmonių MTEP ir inovacijos; K5 – pramoninė infrastruktūra; K6 – skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra; K7 – rinkos dydis ir aglomeracija.

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

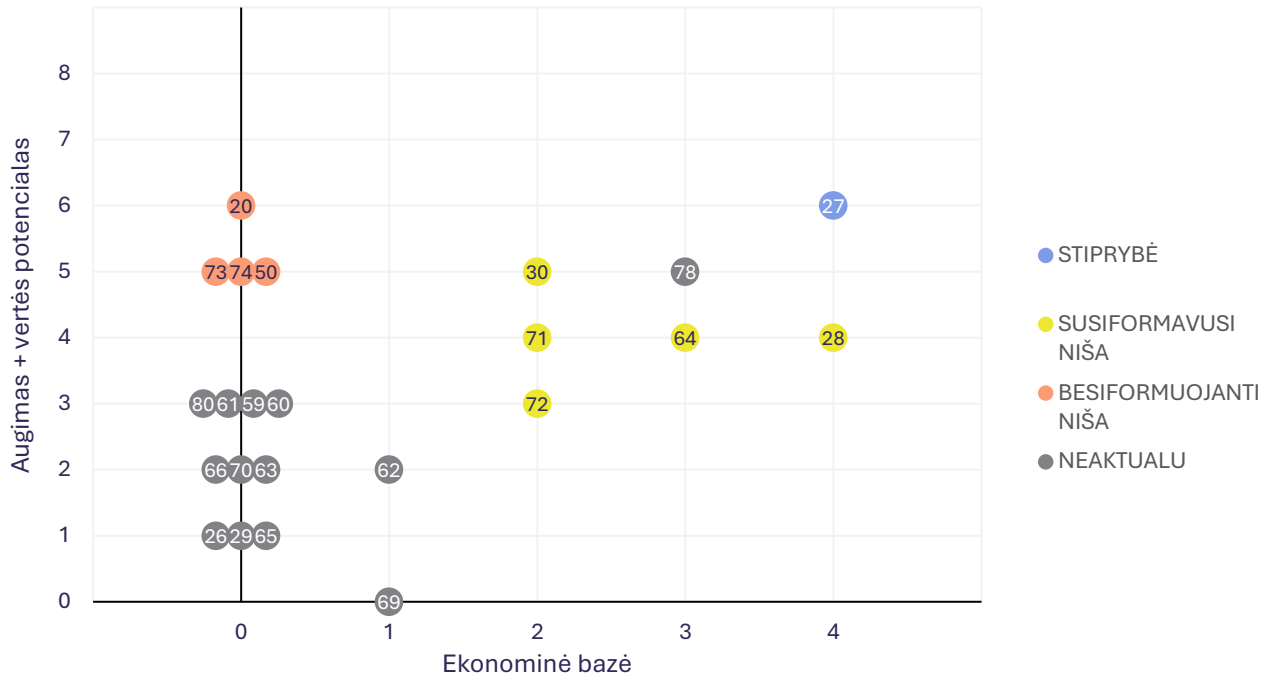
Tikslinės savivaldybės

Telšių apskrities analizę papildė Mažeikių r. sav. apžvalga. Joje įvertinta savivaldybės ekonominė situacija, žmogiškasis kapitalas, verslo bazė ir APV sektoriai (žr. Priedas Nr. 8. Mažeikių r. sav. apžvalga). APV sektorių apimtis savivaldybėje lenkia apskrities vidurkį ir išsiskiria bendrame apskrities kontekste. Pagal ekonominę bazę, augimo tempus ir vertės potencialą savivaldybėje išsiskiria trys APV sektoriai. Jie iš dalies sutampa su apskrities nišomis. Savivaldybėje ryškėja ir papildomi, tik jai būdingi APV sektoriai.

Šiaulių apskritis

Sektorių potencialo vertinimas

Pav. 11. APV sektorių indekso rezultatai Šiaulių apskrityje

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Lentelė 19. Potencialiausi Šiaulių apskrities APV sektoriai

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Elektros įrangos gamyba (27)		
<i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Stipriausia gamybos specializacija apskrityje, kai LQ pagal apyvartą siekia 5,31, pagal pridėtinę vertę 2,28, pagal dirbančiuosius 2,12. Bazė didelė – 1029 dirbantieji (1,1 proc.), 27,3 mln. Eur pridėtinės vertės (0,8 proc.) ir 13 įmonių.	Augimo tempai praktiškai sutampa su sektoriaus Lietuvoje, nes dirbančiųjų skaičius, pridėtinė vertė ir atlyginimai augo vos iki 1 proc. sparčiau. Diferencialinis efektas -15 proc. nuo daugiau nei tūkstančio bazės rodo, kad sektorius apskrityje nestiprėjo, o iš esmės išliko stabilus.	Produktyvumas nežymiai viršija sektoriaus lygį Lietuvoje (1,04), o atlyginimai 1,27 karto aukštesni nei apskrityje, bet siekia 0,87 sektoriaus šalyje. Eksporto specializacija 3,31 rodo aiškią orientaciją į užsienio rinkas.
Ribojimai: bazę sudaro 13 stambių įmonių, vidutiniškai po beveik 80 dirbančiųjų, tačiau per vertinamą laikotarpį naujų neįsteigta. Stiprybė remiasi brandžiomis įmonėmis, kurios auga šalies tempu, todėl potencialas siejamas su vertės ir produktyvumo didinimu bei įmonių stiprinimu, o ne sektoriaus plėtra.		
Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba (28)		
<i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Aiški specializacija, kai LQ pagal apyvartą siekia 2,78, pagal dirbančiuosius 1,73, pagal pridėtinę vertę 1,29. Veikloje 736 dirbantieji (0,8 proc.), 22,4 mln. Eur pridėtinės vertės (0,6 proc.) ir 18 įmonių.	Dirbančiųjų skaičius augo 1,4 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 13 proc. nuo 715 bazės. Tačiau pridėtinė vertė ir atlyginimai atsiliko, tad sektorius plečiasi užimtumu, o ne verte.	Vienam dirbančiajam sukurama mažiau PV nei sektoriuje Lietuvoje (0,72), o atlyginimai siekia 0,91 sektoriaus šalyje ir 1,34 apskrities vidurkio. Eksporto specializacija 2,22 rodo stiprią orientaciją į užsienį.

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Ribojimai: produktyvumo atotrūkis nuo šalies sektoriaus ir lėtesnis pridėtinės vertės augimas rodo, kad apskrityje plečiasi žemesnės vertės grandinės dalis. Naujų įmonių steigiasi rečiau nei šalyje (0,73). Todėl sektoriaus potencialas priklauso ne nuo naujų įmonių steigimosi, o esamų įmonių plėtos.		
Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba (30) <i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Netipinės struktūros specializacija, kai LQ pagal PV siekia 1,50, pagal dirbančiuosius 0,84. Veikloje 361 dirbantis (0,4 proc.), 20,1 mln. Eur pridėtinės vertės (0,6 proc.) ir vos 3 įmonės.	Pridėtinė vertė augo 18,4 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, tačiau dirbančiųjų skaičius mažėjo 10,4 proc. DIF neigiamas rodo sektoriaus mažėjimą šalies atžvilgiu.	Produktyvumas 1,72 karto viršija sektorių Lietuvoje ir 1,54 karto apskrities vidurkį. Eksporto specializacija 3,60 aukščiausia apskrityje, nors atlyginimai siekia 0,76 sektoriaus šalyje. Todėl bendrai vertės potencialas aukštas ir išsiskiria bendrame kontekste.
Ribojimai: veikla remiasi trimis senomis įmonėmis, 1,76 karto senesnėmis nei sektoriuje šalyje, o grynojo prieaugio norma neigiama (–31,4 proc.). Sektorius veikia vis produktyviau, bet neauga pagal dirbančiųjų skaičių.		
Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Specializacijos nėra, nes visi LQ tarp 0,46 ir 0,69, tačiau apimtys reikšmingos. Veikloje 451 dirbantis (0,5 proc.), 17,3 mln. Eur pridėtinės vertės (0,5 proc.) ir daugiausia įmonių tarp APV veiklų apskrityje – 158 (1,7 proc. visų).	Rodikliai augo praktiškai tokiu pat tempu kaip sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas nežymiai neigiamas. Plečiasi dalyvių ratas, grynasis prieaugis +4 įmonės.	Produktyvumas nežymiai viršija ir apskrities vidurkį (1,06), ir sektoriaus lygį Lietuvoje (1,04). Atlyginimai 1,21 karto aukštesni nei apskrityje, bet siekia 0,89 sektoriaus šalyje, o eksporto specializacija 0,38.
Ribojimai: nišos statusą veikla išlaiko dėl apimčių, o ne dėl specializacijos. 451 dirbantis pasiskirstęs 158 įmonėse, vidutiniškai po tris žmones, o mažas eksportas rodo orientaciją į vietinius užsakymus. Sektorius išsilaiko panašios apimties ir neauga sparčiai. Apskrityje trūksta pajėgumų vykdyti didesnius projektus ir plėsti veiklą.		
Moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla (72) <i>Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos</i>		
Ryški specializacija, kai LQ pagal apyvartą siekia 4,44, pagal pridėtinę vertę 1,68, pagal dirbančiuosius 1,13. Veikloje 440 dirbančiųjų (0,5 proc.), 9,7 mln. Eur pridėtinės vertės (0,3 proc.) ir 13 įmonių.	Nesurinkta nė vieno balo, nes dirbančiųjų skaičius traukėsi 6,0 proc., pridėtinė vertė 13,0 proc., atlyginimai 3,0 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje. Diferencialinis efektas –25 proc.	Produktyvumas 1,43 karto viršija sektorių Lietuvoje, o eksporto specializacija 2,30 rodo į užsienio rinkas orientuojamas ir parduodamas paslaugas. Atlyginimai 1,31 karto aukštesni nei apskrityje, bet siekia 0,72 sektoriaus šalyje.
Ribojimai: sektorius su tvirta baze ir aukšta verte nuosekliai traukiasi pagal visus rodiklius. Įmonės senesnės nei sektoriuje šalyje (1,29), naujų steigiasi rečiau (0,65), o grynojo prieaugio norma neigiama (–4,5 proc.). Rodikliai rodo, kad specialistai ir veikla persikelia į kitus regionus.		
Finansinių paslaugų veikla, išskyrus draudimą ir pensijų lėšų kaupimą (64) <i>Žinioms imlios finansinės paslaugos</i>		
Išskirtinė bazė, kai veikla sukuria 795,6 mln. Eur pridėtinės vertės, t. y. 22,3 proc. visos apskrities, o LQ pagal pridėtinę vertę siekia 2,25. Veikloje daugiausia dirbančiųjų tarp APV veiklų – 1237 (1,3 proc.) ir 30 įmonių.	Dirbančiųjų skaičius augo 5,2 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 71 proc. Tačiau pridėtinė vertė augo 12,5 proc. lėčiau, tad veikla plečiasi darbuotojais greičiau nei verte.	Produktyvumas 17,7 karto viršija apskrities vidurkį ir 2,19 karto sektorių Lietuvoje. Vis dėlto atlyginimai siekia vos 0,60 sektoriaus lygio šalyje, o eksporto specializacija 0,52.
Ribojimai: rezultatai lemia apskrityje registruota stambi finansų institucija, todėl rodikliai atspindi vieno subjekto buveinės vietą, o ne platų verslo segmentą. Aukštas produktyvumas nevirsta atlyginimais, o toks PV sutelkimas iškreipia visus apskrities vidurkius, tad sektorių tikslinga vertinti atsargiai ir atskirai nuo kitų nišų.		

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Ekosistemos pasirengimas

Žmogiškųjų išteklių pasiūlą regione stiprina santykinai didelė darbingo amžiaus gyventojų bazė ir vienas didžiausių IRT specialistų skaičių tarp apskričių. 2026 m. Šiaulių apskrityje buvo 165 905 darbingo amžiaus gyventojai, o 2024 m. – 1 917 IRT specialistų. Vis dėlto 2025 m. neto migracija buvo neigiama (-679), o gimstamumo rodiklis siekė 5,2, palyginti su 6,1 Lietuvoje. Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose 2025 m. siekė 1 834 Eur ir buvo mažesnis nei šalies vidurkis – 2 218 Eur.

Inovacinė bazė Šiaulių apskrityje yra santykinai stipri, tačiau MTEP veiklos mastas išlieka kiek mažesnis nei šalies vidurkis. 2024 m. produkto ar proceso inovacijas diegė 54,3 proc. įmonių, palyginti su 52,8 proc. Lietuvoje. MTEP veiklą vykdė 9,2 proc. įmonių, palyginti su 10,6 proc. šalyje. Tais pačiais metais Šiaulių apskrities įmonės inovacinei veiklai skyrė 42,0 mln. Eur, o inovacijų intensyvumo indeksas siekė 0,40 šalies lygio. Taigi įmonių inovacinis aktyvumas pagal produkto ar proceso inovacijų diegimą regione yra artimas šalies lygiui, tačiau inovacijų išteklių intensyvumas išlieka mažesnis.

Verslo aplinką papildo skaitmeninė infrastruktūra ir verslo paramos paslaugos. 2026 m. 1 Gbps spartos ryšiu buvo padengta 48,4 proc. Šiaulių apskrities teritorijos – šiek tiek daugiau nei vidutiniškai šalyje (46,4 proc.). Šiauliuose veikia bendradarbystės centras „Spiečius“, kuriame teikiamos verslo konsultavimo, mentorystės, mokymų ir tinklaveikos paslaugos, taip pat suteikiamos darbo vietos smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams.

Pramoninę ir investicinę aplinką regione stiprina pramonės parkų ir laisvųjų ekonominių zonų infrastruktūra. Šiaulių apskrityje prieinami du pramoniniai parkai ir dvi laisvosios ekonominės zonos. Šiaulių mieste veikiantis pramonės parkas užima apie 39 ha teritoriją; savivaldybės duomenimis, jame veikiančios įmonės yra investavusios daugiau kaip 82,58 mln. Eur ir sukūrusios apie 6,1 tūkst. darbo vietų¹⁷. Šiaulių LEZ užima 132 ha teritoriją ir yra pritaikyta įvairaus dydžio investiciniams projektams. 2026 m. taip pat įgyvendinamas projektas, skirtas LEZ investiciniam patrauklumui didinti, užtikrinant reikiamus elektros pajėgumus¹⁸.

Šiaulių apskritis išsiskiria santykinai didele ekonomine baze ir reikšminga verslo finansavimo apimtimi. 2024 m. BVP vienam gyventojui Šiaulių apskrityje siekė 19,3 tūkst. Eur, o Lietuvoje – 27,4 tūkst. Eur. 2025 m. duomenimis, Šiaulių apskrityje verslui suteikto finansavimo apimtis siekė 1,3 mln. Eur. Kartu apskrityje išsiskiria elektros įrangos gamybos sektorius, kuriame nustatyta stipriausia gamybos specializacija, taip pat mašinų ir įrangos bei kitų transporto priemonių ir įrangos gamybos veiklos. Tai rodo, kad regiono APV potencialą reikšmingai sieja su jau susiformavusia gamybine baze ir pramone infrastruktūra.

Prioritetinės nišos

Šiaulių apskrityje išskirtos šešios kandidatinių nišos (žr. Sektorių potencialo vertinimas) sugretintos su apskrities pasirengimu pagal kiekvienam sektoriui kritinius ekosistemos komponentus (žr. 1.4. Prioritetinių APV nišų atranka) (**Lentelė 20**). Viena niša priskirta prioritetinėms, keturios – prioritetinėms, tačiau stiprintinoms, o vienos nišos plėtrą riboja ekosistema:

- **Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba (30)** yra vienintelė prioritetinė niša: abiejų jai kritinių komponentų, darbo jėgos pasiūlos ir pramoninės infrastruktūros, pasirengimas aukštas. Sektorius pasižymi aukštu produktyvumu ir aukščiausia apskrities eksporto specializacija. Tačiau jį sudaro vos kelios įmonės, o dirbančiųjų skaičius mažėja, todėl plėtra priklauso nuo esamų gamintojų augimo.

¹⁷ Šiaulių miesto savivaldybė, *Šiaulių pramoninis parkas* [[aktyvi nuoroda](#)].

¹⁸ Šiaulių miesto savivaldybė, „Šiaulių laisvosios ekonominės zonos investicinio patrauklumo didinimas, sukuriant ir užtikrinant reikiamus elektros pajėgumus“, 2026 [[aktyvi nuoroda](#)].

- **Elektros įrangos gamyba (27)** turi stipriausią apskrities gamybos specializaciją ir aiškia orientaciją į užsienio rinkas. Sektoriui palanki darbo jėgos pasiūla ir pramoninė infrastruktūra: apskrityje veikia du pramonės parkai ir dvi LEZ. Ribojantis veiksnys yra aukštųjų mokyklų specialistų rengimas: universitetuose ir kolegijose parengiama gerokai mažiau specialistų nei vidutiniškai šalyje. Specialistų rengimo stiprinimas aktualus siekiant didinti sektoriaus vertę ir produktyvumą.
- **Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamybos (28)** ekosistemos sąlygos sutampa su elektros įrangos gamybos sąlygomis. Sektorius plečiasi užimtumu, tačiau jo produktyvumas atsilieka nuo šalies lygio. Todėl inžinerinių specialistų rengimas svarbus kaip prielaida kilti į aukštesnės vertės grandinės dalį.
- **Finansinių paslaugų veikla, išskyrus draudimą ir pensijų lėšų kaupimą (64)** pasižymi išskirtine ekonomine baze, tačiau ją daugiausia lemia apskrityje registruota stambi finansų institucija. Sektoriui palanki skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra, o rinkos dydžio pasirengimas vidutinis. Ribojantis veiksnys yra aukštos kvalifikacijos darbo jėga: aukštąjį išsilavinimą turinčių darbuotojų dalis ir IRT specialistų skaičius gerokai atsilieka nuo šalies vidurkio.
- **Architektūros ir inžinerijos veiklą; techninį tikrinimą ir analizę (71)** taip pat riboja aukštos kvalifikacijos darbo jėgos trūkumas, o rinkos dydžio pasirengimas vidutinis. Sektorių sudaro smulkios, į vietos užsakymus orientuotos įmonės, todėl, be specialistų pritraukimo, aktualus ir įmonių pajėgumų didinimas.
- **Mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos (72)** plėtrą riboja ekosistema. Aukštos kvalifikacijos darbo jėgos ir specialistų rengimo pasirengimas ribotas, o įmonių MTEP ir inovacijų – vidutinis. Nors sektorius pasižymi ryškia specializacija ir aukštu produktyvumu, jis nuosekliai traukiasi pagal visus rodiklius. Tai rodo, kad specialistai ir veikla nuteka į kitus regionus. Sektoriaus išlaikymas labiausiai priklauso nuo mokslininkų ir tyrėjų rengimo bei pritraukimo.

Lentelė 20. Šiaulių apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis

	Sektorius (kandidatinės nišos)	Indekso grupė	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A dalis	A/V dalis	Išvada	Potencialiai stiprintinos sritys
Šiaulių apskrities pasirengimas			R	R	A	V	A	A	V				
1	27 Elektros įrangos gamyba	S	-	R	A	-	A	-	-	67%	67%	Prioritetinė, stiprintina	K2 (R)
2	28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	SN	-	R	A	-	A	-	-	67%	67%	Prioritetinė, stiprintina	K2 (R)
3	64 Finansinių paslaugų veikla, išskyrus draudimą ir pensijų lėšų kaupimą	SN	R	-	-	-	-	A	V	33%	67%	Prioritetinė, stiprintina	K1 (R); K7 (V)
4	30 Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba	SN	-	-	A	-	A	-	-	100%	100%	Prioritetinė	-
5	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė	SN	R	-	-	-	-	-	V	0%	50%	Prioritetinė, stiprintina	K1 (R); K7 (V)
6	72 Moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla	SN	R	R	-	V	-	-	-	0%	33%	Ribojama ekosistemos	K1, K2 (R); K4 (V)

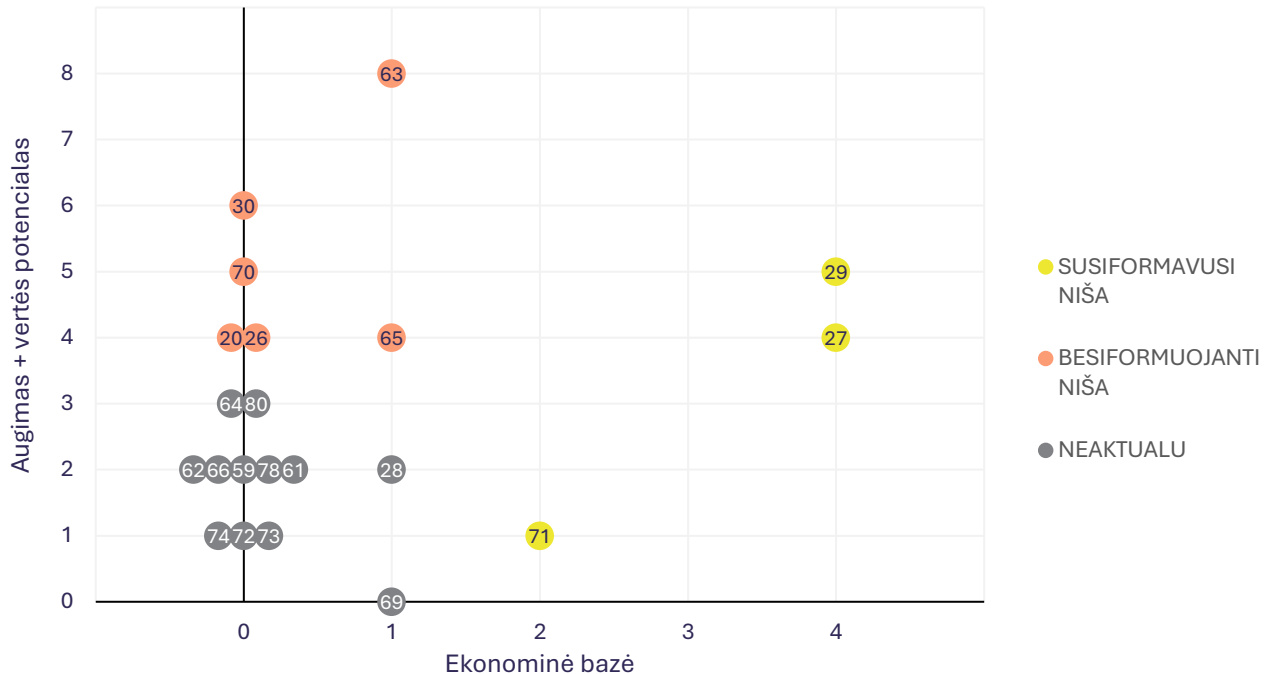
Pastabos: S – stiprybė, SN – susiformavusi niša, BN – besiformuojanti niša. Langeluose – apskrities pasirengimas pagal sektoriui kritinius komponentus: A – aukštas, V – vidutinis, R – ribotas. K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga; K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas; K3 – darbo jėgos pasiūla; K4 – įmonių MTEP ir inovacijos; K5 – pramoninė infrastruktūra; K6 – skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra; K7 – rinkos dydis ir aglomeracija.

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Panevėžio apskritis

Sektorių potencialo vertinimas

Pav. 12. APV sektorių indekso rezultatai Panevėžio apskrityje

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Lentelė 21. Potencialiausi Panevėžio apskrities APV sektoriai

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba (29)		
<i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Viena stipriausių specializacijų šalyje, kai LQ pagal pridėtinę vertę siekia 11,19, pagal dirbančiuosius 7,06, pagal apyvartą 5,37. Sektoriuje 1 728 dirbantieji (2,5 proc.), didžiausia APV pridėtinė vertė apskrityje 69,5 mln. Eur (4,0 proc.) ir 6 įmonės.	Dirbančiųjų skaičius augo 5,6 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 23 proc. nuo maždaug 1300 bazės. Tačiau pridėtinė vertė mažesnė 21,0 proc., tad veikia plečiasi užimtumu, o ne verte.	Produktyvumas 1,63 karto viršija apskrities vidurkį ir nežymiai sektorių Lietuvoje (1,04). Eksporto specializacija 4,95 rodo aiškią orientaciją į užsienį, nors atlyginimai siekia 0,85 sektoriaus šalyje.
Ribojimai: bazę sudaro šešios stambios įmonės, vidutiniškai po beveik 300 dirbančiųjų, todėl sektorius priklauso nuo kelių didžiųjų verslų sprendimų. Stiprybė netapo dėl pridėtinės vertės augimo atsilikimo nuo šalies, o tai rodo, kad plėtra vyksta darbo jėgai imlesnėse vertės grandinėse ir dar trūksta perėjimo prie aukštesnės vertės, produktyvesnės veiklos.		
Elektros įrangos gamyba (27)		
<i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Stipriausia specializacija apskrityje ir viena ryškiausių šalyje, kai LQ pagal apyvartą siekia 12,24, pagal pridėtinę vertę 8,07, pagal dirbančiuosius 7,87. Didžiausias APV darbdavys apskrityje – 2 735 dirbantieji (3,9 proc.), 47,0 mln. Eur pridėtinės vertės (2,7 proc.), 12 įmonių.	Dirbančiųjų skaičius augo 3,0 proc. sparčiau nei Lietuvoje, o diferencialinis efektas 8 proc. Pridėtinė vertė augo tokiu pat tempu, kaip visas sektorius šalyje, o atlyginimai atsiliko 4,1 proc.	Sektorius labai stipriai orientuotas į eksportą ir specializacija aukščiausia apskrityje (9,67), tačiau vienam dirbančiajam sukuriamas trečdaliu mažiau vertės nei sektoriuje Lietuvoje (0,67) ir nei vidutiniškai apskrityje (0,70). Atlyginimai siekia 0,85 sektoriaus šalyje.

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Ribojimai: ryškiausias darbu imlios, žemesnės vertės grandies gamybos pavyzdys, kai didelis užimtumas ir eksportas derinami su žemesniu nei šalyje produktyvumu. Naujų įmonių nesteigiama, todėl potencialas priklauso nuo automatizacijos ir perėjimo į aukštesnės vertės grandinės dalis.		
Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Specializacijos nėra, nes visi LQ tarp 0,55 ir 0,80, tačiau apimtys reikšmingos. Veikloje 390 dirbančiųjų (0,6 proc.), 10,1 mln. Eur pridėtinės vertės (0,6 proc.) ir daugiausia įmonių tarp APV veiklų – 144 (1,8 proc. visų).	Nesurinkta nė vieno balo, nes dirbančiųjų skaičius, pridėtinė vertė ir atlyginimai augo 2–5 proc. lėčiau nei sektoriuje Lietuvoje. Diferencialinis efektas neigiamas (-22 proc.).	Produktyvumas nežymiai viršija apskrities vidurkį (1,05), bet siekia vos 0,70 sektoriaus lygio Lietuvoje. Atlyginimai 1,16 karto aukštesni nei apskrityje, bet sudaro 0,85 sektoriaus šalyje, o eksporto specializacija 0,42.
Ribojimai: nišos statusą veikla išlaiko tik dėl apimčių, nes augimas ir vertė atsilieka nuo šalies. 390 dirbančiųjų pasiskirstę 144 įmonėse, vidutiniškai po tris žmones, o naujų įmonių steigiasi perpus rečiau nei šalyje (0,53), todėl trūksta ir masto, ir atsinaujinimo.		
Informacinių paslaugų veikla (63) <i>Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos</i>		
Savitos struktūros bazė, kai LQ pagal pridėtinę vertę siekia 0,98, o pagal dirbančiuosius vos 0,15. Veikloje 75 dirbantieji (0,1 proc.), bet 18,9 mln. Eur pridėtinės vertės (1,1 proc.) ir 10 įmonių.	Surinkti visi keturi balai, nes pridėtinė vertė augo 138,7 proc., dirbančiųjų skaičius 34,3 proc., atlyginimai 9,3 proc. sparčiau nei Lietuvoje. Aktyvus ir verslumas, grynojo prieaugio norma +14,2 proc.	Išskirtinis vertės profilis, kai produktyvumas 4,31 karto viršija sektorių Lietuvoje ir 10,2 karto apskrities vidurkį, atlyginimai atitinkamai 1,22 ir 2,46 karto. Eksporto specializacija 2,90.
Ribojimai: sektorius mažas ir neturi aiškios ekonominės bazės, tačiau auga gerokai sparčiau nei Lietuvoje.		

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Ekosistemos pasirengimas

Žmogiškųjų išteklių pasiūlą regione apibūdina santykinai didelė darbingo amžiaus gyventojų bazė ir reikšmingas IRT specialistų skaičius, tačiau demografinės tendencijos išlieka nepalankios. 2026 m. Panevėžio apskrityje buvo 124 733 darbingo amžiaus gyventojai, o 2024 m. – 759 IRT specialistai. 2025 m. neto migracija buvo neigiama (-1 192), o gimstamumo rodiklis siekė 4,9, palyginti su 6,1 Lietuvoje. Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose 2025 m. siekė 1 806 Eur ir buvo mažesnis nei šalies vidurkis – 2 218 Eur.

Inovacinė bazė Panevėžio apskrityje yra artima šalies lygiui, tačiau inovacijų intensyvumas išlieka mažesnis. 2024 m. produkto ar proceso inovacijas diegė 48,5 proc. įmonių, palyginti su 52,8 proc. Lietuvoje. MTEP veiklą vykdė 9,1 proc. įmonių, palyginti su 10,6 proc. šalyje. Tais pačiais metais Panevėžio apskrities įmonės inovacinei veiklai skyrė 56,2 mln. Eur, o inovacijų intensyvumo indeksas siekė 0,76 šalies lygio. Taigi įmonių, diegiančių produkto ar proceso inovacijas, dalis regione yra šiek tiek mažesnė nei šalies vidurkis, tačiau MTEP veikloje dalyvaujančių įmonių dalis nuo šalies rodiklio atsilieka nedaug.

Verslo aplinką papildo išvystyta skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra. 2026 m. 1 Gbps spartos ryšiu buvo padengta 41,7 proc. Panevėžio apskrities teritorijos, t. y. kiek mažiau nei vidutiniškai šalyje (46,4 proc.). Regione prieinamos dvi bendradarbiavimo erdvės, sudarančios sąlygas verslo pradžiai ir plėtrai, konsultacijoms bei tinklaveikiai.

Pramoninės infrastruktūros bazė regione yra viena reikšmingiausių tarp šalies apskričių. Panevėžio apskrityje prieinamas vienas pramoninis parkas ir viena laisvoji ekonominė zona. Panevėžio pramonės parkas turi išvystytą gamybos, sandėliavimo ir administracinių patalpų infrastruktūrą, o Panevėžio LEZ apima apie 47 ha teritoriją, kurioje sukurta investicijoms reikalinga infrastruktūra. 2026 m. taip pat atnaujintos Panevėžio LEZ ribos, o regione svarstoma

iki 424 ha naujos pramonės teritorijos plėtra, susieta su „Rail Baltica“ infrastruktūra ir intermodaliniu logistikos mazgu¹⁹.

Panevėžio apskrities ekonominė bazė išlieka mažesnė nei šalies vidurkis, tačiau regionas pasižymi reikšminga verslo finansavimo apimtimi. 2024 m. BVP vienam gyventojui Panevėžio apskrityje siekė 18,5 tūkst. Eur, o Lietuvoje – 27,4 tūkst. Eur. 2025 m. duomenimis, Panevėžio apskrityje verslui suteikto finansavimo apimtis siekė 1,3 mln. Eur.

Prioritetinės nišos

Panevėžio apskrityje išskirtos trys kandidatinių nišos (žr. Sektorių potencialo vertinimas) sugretintos su apskrities pasirengimu pagal kiekvienam sektoriui kritinius ekosistemos komponentus (žr. 1.4. Prioritetinių APV nišų atranka) (**Lentelė 22**). Visos nišos priskirtos prioritetinėms, tačiau stiprintinoms:

- **Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba (29)** yra viena stipriausių specializacijų šalyje ir sukuria didžiausią APV pridėtinę vertę apskrityje. Sektoriui palanki pramoninė infrastruktūra, o darbo jėgos pasiūla vidutinė. Pasiūlą mažina neigiama neto migracija ir žemas gimstamumas. Sektoriaus plečiasi užimtumu, o ne verte, todėl darbo jėgos poreikis išlieka didelis. Darbo jėgos pasiūlos stiprinimas aktualus, kad sektorius galėtų toliau plėstis.
- **Elektros įrangos gamyba (27)** yra stipriausia apskrities specializacija ir didžiausias APV darbdavys. Sektoriui taip pat palanki pramoninė infrastruktūra, o darbo jėgos pasiūla vidutinė. Ribojantis veiksnys yra aukštųjų mokyklų specialistų rengimas: universitetuose specialistai apskrityje nerengiami, o kolegijose jų parengiama mažiau nei vidutiniškai šalyje. Sektoriaus produktyvumas trečdaliu mažesnis nei šalyje, o tolesnė plėtra priklauso nuo automatizacijos ir perėjimo į aukštesnės vertės grandinės dalis. Todėl inžinerinių specialistų rengimas yra būtina šio perėjimo sąlyga.
- **Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71)** apima daugiausia įmonių tarp apskrities APV veiklų, tačiau jos smulkios, o augimas ir vertė atsilieka nuo šalies. Rinkos dydžio pasirengimas vidutinis: BVP vienam gyventojui mažesnis nei šalyje, tačiau verslui suteikto finansavimo apimtis, tenkanti gyventojui, viršija šalies vidurkį. Ribojantis veiksnys yra aukštos kvalifikacijos darbo jėga: aukštąjį išsilavinimą turinčių darbuotojų dalis ir IRT specialistų skaičius gerokai atsilieka nuo šalies vidurkio. Todėl plėtrai svarbiausias specialistų pritraukimas ir įmonių pajėgumų didinimas.

Lentelė 22. Panevėžio apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis

	Sektorius (kandidatinės nišos)	Indekso grupė	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A dalis	A/V dalis	Išvada	Potencialiai stiprintinos sritys
Panevėžio apskrities pasirengimas			R	R	V	A	A	A	V				
1	29 Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba	SN	-	-	V	-	A	-	-	50%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K3 (V)
2	27 Elektros įrangos gamyba	SN	-	R	V	-	A	-	-	33%	67%	Prioritetinė, stiprintina	K2 (R); K3 (V)
3	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė	SN	R	-	-	-	-	-	V	0%	50%	Prioritetinė, stiprintina	K1 (R); K7 (V)

Pastabos: S – stiprybė, SN – susiformavusi niša, BN – besiformuojanti niša. Langeliuose – apskrities pasirengimas pagal sektoriui kritinius komponentus: A – aukštas, V – vidutinis, R – ribotas. K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga; K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas; K3 – darbo jėgos pasiūla; K4 – įmonių MTEP ir inovacijos; K5 – pramoninė infrastruktūra; K6 – skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra; K7 – rinkos dydis ir aglomeracija.

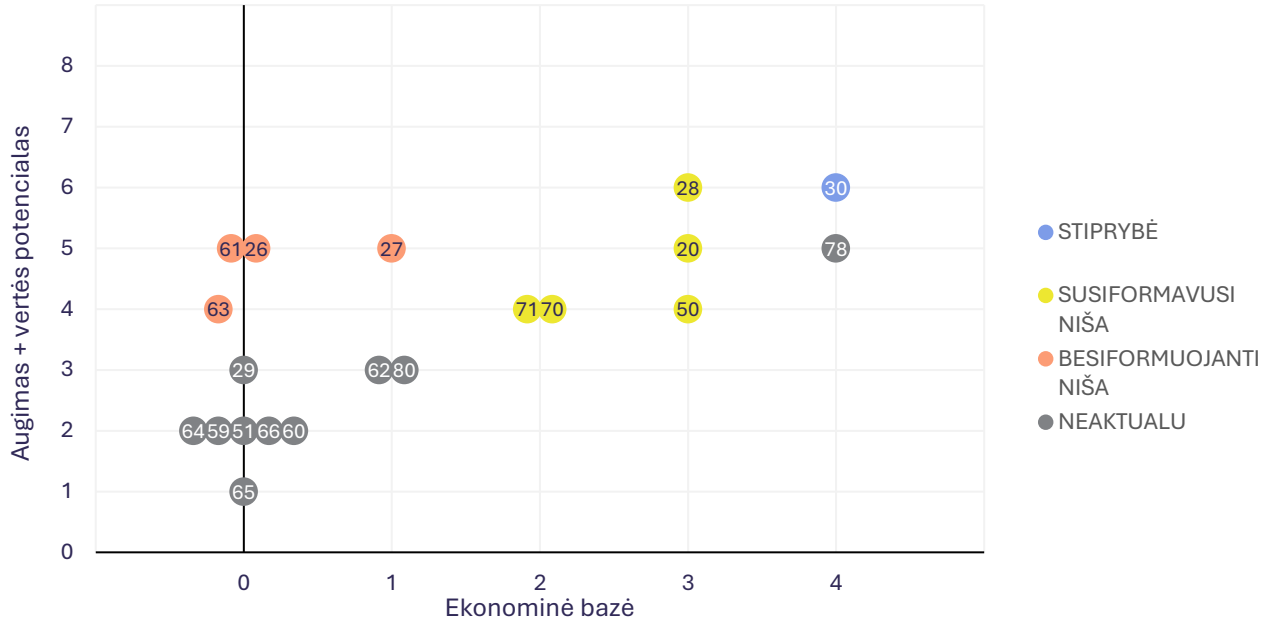
Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

¹⁹ Panevėžio miesto savivaldybė, „Atnaujintos Panevėžio laisvosios ekonominės zonos ribos“ [\[aktyvi nuoroda\]](#).

Klaipėdos apskritis

Sektorių potencialo vertinimas

Pav. 13. APV sektorių indekso rezultatai Klaipėdos apskrityje

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Lentelė 23. Potencialiausi Klaipėdos apskrities APV sektoriai

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba (30)		
<i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Ryškiausia specializacija apskrityje, kai LQ pagal apyvartą siekia 8,85, pagal pridėtinę vertę 7,87, pagal dirbančiuosius 6,88. Didžiausias APV darbdavys – 4 637 dirbantieji (3,0 proc.), 168,0 mln. Eur pridėtinės vertės (3,0 proc.) ir 67 įmonės.	Pridėtinė vertė augo 4,2 proc., dirbančiųjų skaičius 2,0 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 28 proc. Plečiasi ir dalyvių ratas, grynasis prieaugis +20 įmonių.	Produktyvumas 1,11 karto viršija sektorių Lietuvoje ir atitinka apskrities vidurkį (0,99), atlyginimai 1,19 karto aukštesni nei apskrityje ir praktiškai atitinka sektoriaus lygį šalyje. Eksporto specializacija 4,31.
Ribojimai: didelė ir auganti bazė, tačiau vertės rodikliai laikosi ties vidurkiu, todėl sektorius stiprus mastu, o ne išskirtiniu produktyvumu. Veikla glaudžiai susijusi su uosto ir jūrine veikla, todėl potencialas priklauso nuo perėjimo į aukštesnės vertės laivų projektavimą ir specializuotus sprendimus.		
Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba (28)		
<i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Aiški specializacija pagal apyvartą (LQ 1,70) ir pridėtinę vertę (1,38), nors pagal dirbančiuosius siekia 0,91. Veikloje 608 dirbantieji (0,4 proc.), 37,9 mln. Eur pridėtinės vertės (0,7 proc.) ir 24 įmonės.	Dirbančiųjų skaičius augo 8,2 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 68 proc. rodo, kad sektorius regione augo savo pajėgumais. Pridėtinė vertė augo šalies tempu.	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 1,70 karto aukštesnis nei apskrityje ir 1,47 karto nei sektoriuje Lietuvoje, atlyginimai atitinkamai 1,38 ir 1,02 karto. Eksporto specializacija 0,93.
Ribojimai: nors kuriama aukšta vertė, veikla aptarnauja vidaus rinką ir uosto pramonę, o ne eksporto rinkas. Naujų įmonių nestiegiama, grynojo prieaugio norma neigiama (–5,0 proc.), todėl augimas remiasi esamais gamintojais.		
Chemikalų ir chemijos produktų gamyba (20)		
<i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Specializacija aiški pagal apyvartą (LQ 2,90) ir pridėtinę vertę (1,30), bet ne pagal dirbančiuosius (0,93). Veikloje 682 dirbantieji (0,4 proc.), tačiau net 161,3 mln. Eur pridėtinės vertės (2,9 proc.) ir 25 įmonės.	Dirbančiųjų skaičius augo 3,8 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, tačiau pridėtinė vertė atsiliko 9,5 proc., o diferencialinis efektas –17 proc. Naujų įmonių steigiasi aktyviau nei šalyje (1,53).	Stipriausias vertės profilis apskrityje, kai produktyvumas 6,45 karto viršija apskrities vidurkį ir 1,36 karto sektorių Lietuvoje, atlyginimai atitinkamai 1,52 ir 1,13 karto. Eksporto specializacija 1,56.
Ribojimai: pridėtinės vertės augimas atsilieka nuo šalies, tad potencialas priklauso nuo investicijų į naujus, aukštesnės vertės produktus ir augimo ne tik dirbančiųjų skaičiumi, bet ir produktyvumu.		
Vandens transportas (50) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Viena aukščiausių specializacijų šalyje, kai visi LQ tarp 7,26 ir 8,51, o įmonių tankis 5,2 karto viršija šalies lygį. Veikloje 419 dirbantieji (0,3 proc.), 50,1 mln. Eur pridėtinės vertės (0,9 proc.) ir 29 įmonės.	Nesurinkta nė vieno balo, nes dirbančiųjų skaičius, pridėtinė vertė ir atlyginimai augo nežymiai lėčiau nei sektoriuje Lietuvoje. Diferencialinis efektas –4 proc. rodo stagnaciją, o ne susitraukimą.	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 3,26 karto aukštesnis nei apskrityje ir 1,14 karto nei sektoriuje Lietuvoje, atlyginimai atitinkamai 1,10 ir 1,18 karto. Eksporto specializacija 6,26 aukščiausia apskrityje.
Ribojimai: natūrali uosto specializacija, kurios bazė ir vertė stiprios, bet dinamika sustojusi. Naujų įmonių steigiasi perpus rečiau nei šalyje (0,53), grynojo prieaugio norma neigiama (–4,7 proc.).		
Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Specializacija užsimezgusi pagal apyvartą (LQ 1,38) ir pridėtinę vertę (1,20), pagal dirbančiuosius 0,90. Didžiausia paslaugų APV veikla – 1 392 dirbantieji (0,9 proc.), 67,4 mln. Eur pridėtinės vertės (1,2 proc.) ir 460 įmonių (2,7 proc. visų).	Pridėtinė vertė augo šalies tempu, o dirbančiųjų skaičius 1,5 proc. lėčiau nei sektoriuje Lietuvoje. Diferencialinis efektas –11 proc., nors sektoriaus dalyvių ratas plečiasi, grynasis prieaugis +19 įmonių.	Produktyvumas 1,31 karto viršija sektorių Lietuvoje ir 1,32 karto apskrities vidurkį, atlyginimai 1,21 karto aukštesni nei apskrityje ir praktiškai atitinka sektoriaus lygį šalyje. Eksporto specializacija 1,65.
Ribojimai: brandi ir vertę kurianti veikla, tačiau nebeauganti užimtumu, o 1392 dirbantieji pasiskirstę 460 įmonėse, vidutiniškai po tris žmones. Potencialas siejamas su jūrinės inžinerijos ir uosto infrastruktūros projektais.		
Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla (70) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Specializacijos nėra, nes LQ svyruoja nuo 0,41 iki 0,58, tačiau apimtys reikšmingos. Veikloje 889 dirbantieji (0,6 proc.), 58,3 mln. Eur pridėtinės vertės (1,0 proc.) ir 429 įmonės (2,5 proc. visų).	Dirbančiųjų skaičius augo 6,6 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 62 proc. Plečiasi ir sektoriaus įmonių skaičius, grynasis prieaugis +29 įmonės, nors pridėtinė vertė augo šalies tempu.	Apskrities kontekste rodikliai stiprūs, nes produktyvumas 1,79, atlyginimai 1,69 karto viršija vidurkį. Tačiau produktyvumas siekia 0,72 sektoriaus lygio Lietuvoje, atlyginimai 0,84, o eksporto specializacija 0,39.
Ribojimai: veikla turi realų turinį, nes produktyvumas siekia beveik tris ketvirtadalius šalies lygio. Kliūtis – smulkumas ir orientacija į vietinę rinką, todėl perspektyva priklauso nuo konsultacinių paslaugų eksporto.		
Teisinė ir apskaitos veikla (69) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Specializacijos nėra, nes LQ svyruoja nuo 0,60 iki 0,75, tačiau apimtys didelės. Veikloje 1 297 dirbantieji (0,8 proc.), 30,4 mln. Eur pridėtinės vertės (0,5 proc.) ir 460 įmonių (2,7 proc. visų).	Rodikliai augo praktiškai tokiu pat tempu kaip sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas tesiekia 1 proc. Ryškiausias verslumo signalas apskrityje, kai grynasis prieaugis +36 įmonės, o naujų steigiasi aktyviau nei šalyje (1,27).	Produktyvumas siekia 0,78 sektoriaus lygio Lietuvoje ir 0,64 apskrities vidurkio, o atlyginimai praktiškai atitinka ir apskrities, ir sektoriaus šalyje lygį. Eksporto specializacija 0,18.

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Ribojimai: nišos statusą veikla išlaiko dėl apimčių ir aktyvaus įmonių steigimosi, o ne dėl specializacijos ar vertės. Paslaugos orientuotos į vietinę rinką.		
Elektros įrangos gamyba (27) <i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Bazė arti specializacijos slenksčio, kai LQ pagal dirbančiuosius ir pridėtinę vertę siekia 0,92, pagal apyvartą 0,59. Veikloje 700 dirbantieji (0,5 proc.), 17,4 mln. Eur pridėtinės vertės (0,3 proc.) ir 17 įmonių.	Pridėtinė vertė augo 3,3 proc., dirbančiųjų skaičius 0,6 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 14 proc. Atlyginimai augo šalies tempu.	Produktyvumas praktiškai atitinka sektoriaus lygį Lietuvoje (0,98), bet siekia 0,68 apskrities vidurkio. Atlyginimai 1,38 karto aukštesni nei apskrityje ir 1,03 karto nei sektoriuje šalyje, eksporto specializacija 1,14.
Ribojimai: didelė, bet specializacijos slenksčio dar nepasiekusi veikla, kurios augimas lėtas. Naujų įmonių steigiasi rečiau nei šalyje (0,63), gryojo prieaugio norma neigiama (–2,1 proc.), todėl siekiant stiprinti nišą reikia stiprinti esamų įmonių pajėgumus ir didinti veiklos mastą.		

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Ekosistemos pasirengimas

Žmoniškųjų išteklių pasiūlą regione stiprina santykinai didelė darbingo amžiaus gyventojų bazė ir vienas didžiausių IRT specialistų skaičių tarp apskričių. 2026 m. Klaipėdos apskrityje buvo 217 468 darbingo amžiaus gyventojai, o 2024 m. – 8 488 IRT specialistai. 2025 m. neto migracija buvo teigiama (+3 381), o gimstamumo rodiklis siekė 6,3, palyginti su 6,1 Lietuvoje. Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose 2025 m. siekė 1 963 Eur ir buvo mažesnis nei šalies vidurkis – 2 218 Eur.

Inovacinė bazė Klaipėdos apskrityje yra santykinai stipri pagal inovacijų išteklius, tačiau įmonių inovacinis aktyvumas pagal produkto ar proceso inovacijų diegimą atsilieka nuo šalies vidurkio. 2024 m. produkto ar proceso inovacijas diegė 41,1 proc. įmonių, palyginti su 52,8 proc. Lietuvoje. MTEP veiklą vykdė 7,9 proc. įmonių, palyginti su 10,6 proc. šalyje. Tais pačiais metais Klaipėdos apskrities įmonės inovacinei veiklai skyrė 102,6 mln. Eur, o inovacijų intensyvumo indeksas siekė 0,59 šalies lygio. Taigi regione yra reikšminga inovacinei veiklai skiriamų išteklių bazė, tačiau įmonių, diegiančių inovacijas ir vykdančių MTEP veiklą, dalis išlieka mažesnė nei šalies vidurkis.

Verslo aplinką papildo išvystyta skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra. 2026 m. 1 Gbps spartos ryšiu buvo padengta 63,2 proc. Klaipėdos apskrities teritorijos – didžiausia dalis tarp šalies apskričių (Lietuvoje – 46,4 proc.). Apskrityje prieinamos dvi bendradarbystės erdvės, sudarančios sąlygas verslo pradžiai ir plėtrai, konsultacijoms bei tinklaveikai.

Pramoninę ir investicinę aplinką regione reikšmingai stiprina Klaipėdos laisvoji ekonominė zona. Klaipėdos LEZ yra viena pagrindinių regiono investicinių teritorijų; joje koncentruojamos gamybos, inžinerijos, chemijos, transporto priemonių komponentų ir logistikos veiklos. LEZ yra integruota į pagrindinius regiono transporto ryšius – iki Klaipėdos jūrų uosto yra apie 3 km, o teritoriją jungia magistralė Vilnius–Klaipėda²⁰.

Klaipėdos apskrities ekonominė bazė yra viena didžiausių tarp šalies regionų. 2024 m. BVP vienam gyventojui Klaipėdos apskrityje siekė 23,7 tūkst. Eur, o Lietuvoje – 27,4 tūkst. Eur. 2025 m. duomenimis, Klaipėdos apskrityje verslui suteikto finansavimo apimtis siekė 1,3 mln. Eur.

Prioritetinės nišos

Klaipėdos apskrityje išskirtos septynios kandidatinių nišos (žr. Sektorių potencialo vertinimas) sugretintos su apskrities pasirengimu pagal kiekvienam sektoriui kritinius ekosistemos komponentus (žr. 1.4. Prioritetinių APV nišų atranka) (**Lentelė 24**). Trys paslaugų

²⁰ Klaipėdos miesto savivaldybė, *Why I have chosen Klaipėda – Klaipėda Free Economic Zone* [[aktyvi nuoroda](#)].

nišos priskirtos prioritetinėms, o keturios gamybos ir transporto nišos – prioritetinėms, tačiau stiprintinoms. Nė vienos nišos neribojama ribotai išvystyti komponentai:

- **Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba (30)** turi ryškiausią apskrities specializaciją ir yra didžiausias APV darbdavys. Darbo jėgos pasiūla palanki, o pramoninės infrastruktūros pasirengimas vidutinis: veikia LEZ, tačiau pramonės parkų nėra. Infrastruktūros stiprinimas aktualus siekiant pereiti prie aukštesnės vertės laivų projektavimo ir specializuotų sprendimų.
- **Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamybai (28)** taip pat palanki darbo jėgos pasiūla, o specialistų rengimo ir pramoninės infrastruktūros pasirengimas vidutinis. Universitetuose parengiama gerokai mažiau specialistų nei vidutiniškai šalyje. Naujų įmonių nesteigiama, todėl augimas remiasi esamais gamintojais.
- **Chemikalų ir chemijos produktų gamyba (20)** pasižymi stipriausiu apskrities vertės profiliu, tačiau pridėtinės vertės augimas atsilieka nuo šalies. Tolesnė plėtra priklauso nuo investicijų į aukštesnės vertės produktus, kurioms reikalingi kvalifikuoti specialistai ir pramoninė infrastruktūra.
- **Vandens transportas (50)** yra viena aukščiausių specializacijų šalyje, tačiau jo dinamika sustojusi. Vienintelis sektoriui kritinis komponentas, pramoninė infrastruktūra, išvystytas vidutiniškai.
- **Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71)** yra didžiausia paslaugų APV veikla apskrityje. Jai kritinių komponentų – aukštos kvalifikacijos darbo jėgos bei rinkos dydžio ir aglomeracijos – pasirengimas aukštas. Sektorių sudaro smulkios įmonės, todėl jo potencialas siejamas su jūrinės inžinerijos ir uosto infrastruktūros projektais.

Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla (70) ir teisinė ir apskaitos veikla (69) taip pat atitinka prioritetinių nišų kriterijus, tačiau jų nesiūloma akcentuoti kaip APV plėtros kryptį. Abi veiklas sudaro daug smulkių įmonių, kurių paslaugos daugiausia orientuotos į vidaus rinką, o eksporto specializacija žema. Šių sektorių apimtis lemia vietos verslo ir gyventojų paklausa, kurią riboja regiono rinkos dydis. Todėl APV skatinimo priemonės, nukreiptos į eksporto, inovacijų ar masto didinimą, šiems sektoriams, tikėtina, turėtų mažesnę poveikį nei kitoms nišoms.

Lentelė 24. Klaipėdos apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis

	Sektorius (kandidatinės nišos)	Indekso grupė	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A dalis	A/V dalis	Išvada	Potencialiai stiprintinos sritys
Klaipėdos apskrities pasirengimas			A	V	A	R	V	A	A				
1	30 Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba	S	-	-	A	-	V	-	-	50%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K5 (V)
2	28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	SN	-	V	A	-	V	-	-	33%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K2, K5 (V)
3	20 Chemikalų ir chemijos produktų gamyba	SN	-	V	-	-	V	-	-	0%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K2, K5 (V)
4	50 Vandens transportas	SN	-	-	-	-	V	-	-	0%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K5 (V)
5	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė	SN	A	-	-	-	-	-	A	100%	100%	Prioritetinė	-
6	70 Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla	SN	A	-	-	-	-	-	A	100%	100%	Prioritetinė	-
7	69 Teisinė ir apskaitos veikla	SN	A	-	-	-	-	-	A	100%	100%	Prioritetinė	-

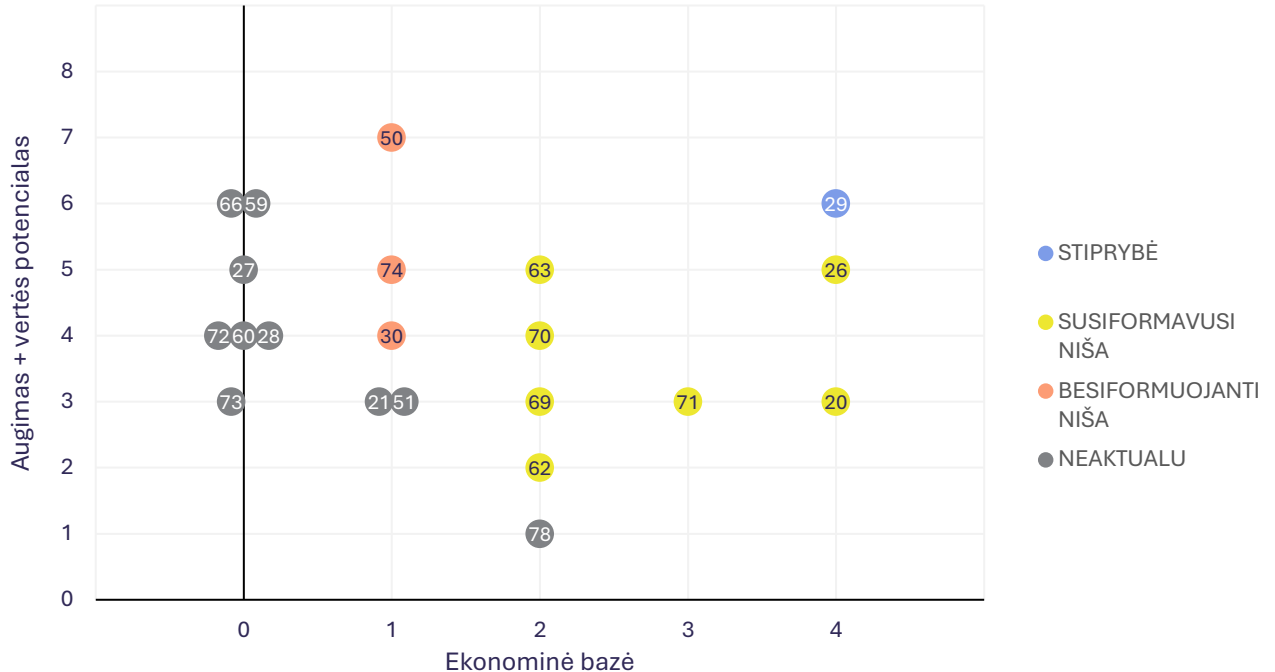
Pastabos: S – stiprybė, SN – susiformavusi niša, BN – besiformuojanti niša. Langeliuose – apskrities pasirengimas pagal sektoriui kritinius komponentus: A – aukštas, V – vidutinis, R – ribotas. K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga; K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas; K3 – darbo jėgos pasiūla; K4 – įmonių MTEP ir inovacijos; K5 – pramoninė infrastruktūra; K6 – skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra; K7 – rinkos dydis ir aglomeracija.

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Kauno apskritis

Sektorių potencialo vertinimas

Pav. 14. APV sektorių indekso rezultatai Kauno apskrityje

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Lentelė 25. Potencialiausi Kauno apskrities APV sektoriai

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba (29)		
<i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Aiški specializacija, kai LQ pagal apyvartą siekia 2,73, pagal dirbančiuosius 2,08, pagal pridėtinę vertę 1,69. Veikloje 2 121 dirbantysis (0,7 proc.), 66,4 mln. Eur pridėtinės vertės (0,6 proc.) ir 19 įmonių.	Dirbančiųjų skaičius augo 12,4 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 86 proc. rodo, kad sektorius regione augo savo pajėgumais. Atlyginimai augo 1,2 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje.	Atlyginimai 1,33 karto viršija apskrities vidurkį ir 1,15 karto sektorių Lietuvoje, o eksporto specializacija 3,23 rodo stiprią orientaciją į užsienį. Tačiau produktyvumas siekia 0,81 sektoriaus lygio šalyje ir 0,83 apskrities vidurkio.
Ribojimai: veikla sparčiai plečiasi užimtumu, tačiau vienam dirbančiajam sukuriamas apie penktadaliu mažiau vertės nei sektoriuje šalyje, sektoriaus mastas nesukuria produktyvumo. Naujų įmonių nestiegiama, grynojo prieaugio norma neigiama (-8,9 proc.), todėl augimas remiasi keliais stambiais gamintojais, o potencialas priklauso nuo produktyvumo atotrūkio mažinimo.		
Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba (26)		
<i>Aukštųjų technologijų gamyba</i>		
Aiški specializacija, kai LQ pagal pridėtinę vertę siekia 1,66, pagal dirbančiuosius 1,48, pagal apyvartą 1,19. Veikloje 2 475 dirbantieji (0,9 proc.), 175,7 mln. Eur pridėtinės vertės (1,6 proc.) ir 48 įmonės.	Pridėtinė vertė augo 11,3 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, tačiau dirbančiųjų skaičius mažėjo 3,2 proc. sparčiau. Diferencialinis efektas -41 proc. rodo reikšmingą užimtumo pozicijų praradimą.	Produktyvumas 1,89 karto viršija apskrities vidurkį ir 1,12 karto sektorių Lietuvoje, atlyginimai 1,50 karto aukštesni nei apskrityje, bet siekia 0,92 sektoriaus šalyje. Eksporto specializacija 1,57.

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Ribojimai: pridėtinė vertė auga mažėjant užimtumui, o tai rodo automatizaciją ir perėjimą į aukštesnės vertės gamybą, bet kartu ir darbo vietų praradimą. Naujų įmonių steigiasi perpus rečiau nei šalyje (0,55), grynijo prieaugio norma neigiama (-7,1 proc.). Todėl sektorius stiprėja verte, bet ne mastu.		
Chemikalų ir chemijos produktų gamyba (20) <i>Vidutiniškai aukštų technologijų gamyba</i>		
Tolygi specializacija, kai visi LQ apie 2,0. Veikloje 2 796 dirbantieji (1,0 proc.) ir didžiausia APV pridėtinė vertė apskrityje – 481,7 mln. Eur (4,4 proc.), o veiklą vykdo 54 įmonės.	Pridėtinė vertė augo 1,5 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, tačiau dirbančiųjų skaičius ir atlyginimai atsiliko 2-3 proc. Diferencialinis efektas -9 proc., rodantis dirbančiųjų mažėjimą.	Produktyvumas 4,58 karto viršija apskrities vidurkį ir atitinka sektoriaus lygį Lietuvoje (0,99). Atlyginimai 1,24 karto aukštesni nei apskrityje ir praktiškai atitinka sektorių šalyje, eksporto specializacija 1,88.
Ribojimai: sektoriaus rezultatus apskrityje lemia keli stambūs gamintojai, o pridėtinė vertė jautri dėl sektoriaus priklausomybės nuo žaliavų kainų. Užimtumas traukiasi, todėl potencialas siejamas ne su plėtra, o su perėjimu prie aukštesnės vertės chemijos produktų.		
Informacinių paslaugų veikla (63) <i>Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos</i>		
LQ pagal dirbančiuosius siekia 1,00, tačiau pagal pridėtinę vertę 0,44, pagal apyvartą 0,34. Veikloje 2 088 dirbantieji (0,7 proc.), 54,3 mln. Eur pridėtinės vertės (0,5 proc.) ir 138 įmonės.	Sparčiausiai auganti veikla apskrityje, surinkusi visus keturis balus, nes dirbančiųjų skaičius augo 19,1 proc., pridėtinė vertė 11,9 proc., atlyginimai 2,9 proc. sparčiau nei Lietuvoje. Diferencialinis efektas 639 proc.	Atlyginimai 1,56 karto viršija apskrities vidurkį, bet siekia 0,89 sektoriaus šalyje. Produktyvumas sudaro vos 0,45 sektoriaus lygio Lietuvoje ir 0,69 apskrities vidurkio, o eksporto specializacija 0,38.
Ribojimai: užimtumas per laikotarpį išaugo kelis kartus, tačiau produktyvumas siekia mažiau nei pusę šalies sektoriaus lygio, tad tokie rodikliai indikuoja, kad sektorius sutelktas į žemesnės vertės paslaugas, pavyzdžiui, aptarnavimą ir duomenų apdorojimą. Sektoriaus perspektyva apskrityje priklauso nuo to, ar sektoriuje atsiras produktų kūrimo veiklą.		
Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Specializacija užsimezgusi pagal apyvartą (LQ 1,52), o pagal dirbančiuosius ir pridėtinę vertę apie 1,0. Veikloje 3 074 dirbantieji (1,1 proc.), 103,4 mln. Eur pridėtinės vertės (0,9 proc.) ir 852 įmonės (2,7 proc. visų).	Rodikliai augo praktiškai tokiu pat tempu kaip sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas -10 proc. Plečiasi dalyvių ratas, grynasis prieaugis +46 įmonės, naujų steigiasi aktyviau nei šalyje (1,18).	Produktyvumas siekia 0,91 sektoriaus lygio Lietuvoje ir 0,89 apskrities vidurkio, atlyginimai atitinka sektorių šalyje (0,99) ir 1,17 karto viršija apskrities vidurkį. Eksporto specializacija 0,51.
Ribojimai: didelis sektorius, tačiau ryškesnio pranašumo ar išvystymo ženklų nėra, 3074 dirbantieji pasiskirstę 852 įmonėse, vidutiniškai po keturis žmones. Potencialas priklauso nuo stambesnių inžinerinių įmonių formavimosi ir paslaugų eksporto.		
Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla (70) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Specializacijos nėra, nes LQ svyruoja nuo 0,30 iki 0,74, tačiau apimtys didelės. Veikloje 2 256 dirbantieji (0,8 proc.), 83,7 mln. Eur pridėtinės vertės (0,8 proc.) ir 906 įmonės (2,9 proc. visų).	Dirbančiųjų skaičius augo 5,1 proc., pridėtinė vertė 4,3 proc. sparčiau nei Lietuvoje, o diferencialinis efektas 51 proc. Didžiausias grynasis įmonių prieaugis apskrityje (+59), nors atlyginimai atsiliko.	Atlyginimai 1,49 karto viršija apskrities vidurkį, bet siekia 0,79 sektoriaus šalyje. Produktyvumas atitinka apskrities vidurkį (0,99), tačiau sudaro vos 0,41 sektoriaus lygio Lietuvoje, o eksporto specializacija 0,24.
Ribojimai: veikla plečiasi ir užimtumu, ir įmonių skaičiumi, tačiau kuriama PV išlieka nedidelė. Sektorių sudaro daug smulkių, vietinei rinkai paslaugas teikiančių įmonių, kurios nesiekia didinti masto ir eksportuoti paslaugų		
Teisinė ir apskaitos veikla (69) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Specializacijos nėra, nes visi LQ apie 0,85, tačiau apimtys didelės. Veikloje 2 800 dirbantieji (1,0 proc.), 80,9 mln. Eur pridėtinės vertės (0,7 proc.) ir 789 įmonės (2,5 proc. visų).	Dirbančiųjų skaičius ir pridėtinė vertė augo šalies tempu, o atlyginimai 3,3 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje. Diferencialinis efektas -5 proc., nors grynasis prieaugis +45 įmonės.	Atlyginimai 1,12 karto viršija apskrities vidurkį ir 1,10 karto sektorių Lietuvoje. Produktyvumas praktiškai atitinka sektoriaus lygį šalyje (0,96), bet siekia 0,77 apskrities vidurkio, eksporto specializacija 0,38.

Ribojimai: sektorius atitinka šalies lygį, nišos statusą lemia apimtys ir stabilumas, o ne specializacija. Tačiau paslaugos orientuotos į vidaus rinką.

Kompiuterių programavimo, konsultacinė ir susijusi veikla (62)

Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos

Didžiausias APV darbdavys apskrityje – 4 954 dirbantieji (1,7 proc.), 290,0 mln. Eur pridėtinės vertės (2,6 proc.) ir 899 įmonės (2,9 proc. visų). Vis dėlto specializacijos nėra, nes LQ svyruoja nuo 0,58 iki 0,80.	Dirbančiųjų skaičius kito 4,9 proc., pridėtinė vertė 2,1 proc. lėčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas neigiamas (-46 proc.). Dalyvių ratas plečiasi, grynasis prieaugis +58 įmonės.	Atlyginimai beveik dvigubai viršija apskrities vidurkį (1,96) ir siekia 0,95 sektoriaus šalyje. Produktyvumas 1,55 karto aukštesnis nei apskrityje, bet sudaro 0,88 sektoriaus lygio Lietuvoje, eksporto specializacija 0,50.
---	---	---

Ribojimai: pagal savo apimtį tai didžiausias APV sektorius apskrityje, bet auga lėčiau nei visas sektorius šalyje, nors ir veikia daug mažų įmonių. Siekiant aukštesnės specializacijos ir produktyvumo trūksta didesnių įmonių, gebančių išlaikyti specialistus ir kurti daugiau produktų.

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Ekosistemos pasirengimas

Žmogiškųjų išteklių pasiūlą regione stiprina didelė darbingo amžiaus gyventojų bazė ir vienas didžiausių IRT specialistų skaičių Lietuvoje. 2026 m. Kauno apskrityje buvo 369 182 darbingo amžiaus gyventojai, o 2024 m. – 11 665 IRT specialistai. 2025 m. neto migracija buvo teigiama (+3 139), o gimstamumo rodiklis siekė 6,5, palyginti su 6,1 Lietuvoje. Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose 2025 m. siekė 2 222 Eur ir buvo šiek tiek didesnis nei šalies vidurkis – 2 218 Eur.

Inovacinė bazė Kauno apskrityje yra santykinai stipri ir artima šalies lygiui pagal pagrindinius inovacinės veiklos rodiklius. 2024 m. produkto ar proceso inovacijas diegė 53,7 proc. įmonių, palyginti su 52,8 proc. Lietuvoje. MTEP veiklą vykdė 11,1 proc. įmonių, palyginti su 10,6 proc. šalyje. Tais pačiais metais Kauno apskrities įmonės inovacinei veiklai skyrė 212,6 mln. Eur, o inovacijų intensyvumo indeksas siekė 0,70 šalies lygio. Taigi regiono įmonių inovacinis aktyvumas yra artimas šalies vidurkiui, o MTEP veikloje dalyvaujančių įmonių dalis jį šiek tiek viršija.

Verslo aplinką papildė išvystyta skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra. 2026 m. 1 Gbps spartos ryšių buvo padengta 49,3 proc. Kauno apskrities teritorijos – daugiau nei vidutiniškai šalyje (46,4 proc.). Regione prieinamos trys bendradarbystės erdvės, sudarančios sąlygas verslo pradžia ir plėtrai, konsultacijoms bei tinklaveikiai.

Pramoninę ir investicinę aplinką regione stiprina pramonės parkų ir laisvųjų ekonominių zonų infrastruktūra. Kauno apskrityje prieinamas vienas pramoninis parkas ir dvi laisvosios ekonominės zonos. Kauno LEZ yra viena pagrindinių regiono investicinių teritorijų; jos infrastruktūra toliau plėtojama, o 2024 m. Kauno rajono savivaldybei buvo skirta daugiau kaip 2,3 mln. Eur LEZ investicinei infrastruktūrai ir investicinių sklypų pasiūlai didinti²¹. Kauno LEZ taip pat yra susiformavusi reikšminga investicijų bazė – 2024 m. skelbta, kad joje investicijos siekė 1,56 mlrd. Eur²².

²¹ Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, „EIMIN regionų infrastruktūrai gerinti skyrė daugiau kaip 10 mln. eurų“, 2024-07-16 [\[aktyvi nuoroda\]](#).

²² Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, „EIMIN ir Kauno LEZ bendro darbo rezultatas: investicijos jau perkopė pusantro milijardo eurų“, 2024-07-08 [\[aktyvi nuoroda\]](#).

Kauno apskrities ekonominė bazė yra artima šalies vidurkiui, o verslo finansavimo apimtis yra reikšminga. 2024 m. BVP vienam gyventojui Kauno apskrityje siekė 27,0 tūkst. Eur, palyginti su 27,4 tūkst. Eur Lietuvoje. 2025 m. duomenimis, Kauno apskrityje verslui suteikto finansavimo apimtis siekė 6,4 mln. Eur.

Prioritetinės nišos

Kauno apskrityje išskirtos aštuonios kandidatinių nišos (žr. Sektorių potencialo vertinimas) sugretintos su apskrities pasirengimu pagal kiekvienam sektoriui kritinius ekosistemos komponentus (žr. 1.4. Prioritetinių APV nišų atranka) (**Lentelė 26**). Pagal ekosistemos pasirengimą visos nišos priskirtos prioritetinėms, nes beveik visų kritinių komponentų pasirengimas aukštas. Todėl tolesnė plėtra labiau priklauso nuo pačių sektorių vertės kūrimo ir masto nei nuo ekosistemos trūkumų šalinimo:

- **Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba (29)** yra apskrities stiprybė, kuriai palanki darbo jėgos pasiūla ir pramoninė infrastruktūra. Sektorius sparčiai plečiasi užimtumu, tačiau jo produktyvumas atsilieka nuo šalies lygio, todėl potencialas siejamas su šio atotrūkio mažinimu.
- **Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamybai (26)** palanki aukštos kvalifikacijos darbo jėga ir specialistų rengimas. Vienintelis vidutiniškai išvystytas komponentas yra įmonių MTEP ir inovacijos. Pridėtinė vertė auga mažėjant užimtumui, todėl inovacinės veiklos stiprinimas aktualus siekiant tęsti perėjimą prie aukštesnės vertės gamybos.
- **Chemikalų ir chemijos produktų gamyba (20)** sukuria didžiausią APV pridėtinę vertę apskrityje. Jai kritinių komponentų – specialistų rengimo ir pramoninės infrastruktūros – pasirengimas aukštas. Užimtumas traukiasi, todėl potencialas siejamas su perėjimu prie aukštesnės vertės chemijos produktų.
- **Informacinių paslaugų veikla (63) ir kompiuterių programavimo, konsultacinė ir susijusi veikla (62)** remiasi aukštos kvalifikacijos darbo jėga ir išvystyta skaitmenine infrastruktūra. Programavimo veikla yra didžiausias APV darbdavys apskrityje, o informacinių paslaugų veikla auga sparčiausiai. Tačiau abiejų sektorių produktyvumas atsilieka nuo šalies lygio, todėl plėtrai aktualus perėjimas nuo aptarnavimo prie produktų kūrimo ir stambesnių įmonių formavimasis.
- **Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71)** yra didelės apimties paslaugų veikla. Jai kritinių komponentų – aukštos kvalifikacijos darbo jėgos bei rinkos dydžio ir aglomeracijos – pasirengimas aukštas. Sektorių sudaro smulkios įmonės, todėl jo potencialas priklauso nuo stambesnių inžinerinių įmonių formavimosi ir paslaugų eksporto.

Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla (70) ir teisinė ir apskaitos veikla (69) taip pat atitinka prioritetinių nišų kriterijus, tačiau jų nesiūloma akcentuoti kaip APV plėtros kryptį. Abi veiklas sudaro daug smulkių įmonių, kurių paslaugos daugiausia orientuotos į vidaus rinką, o eksporto specializacija žema. Todėl šių paslaugų plėtros galimybės yra santykinai ribotos, o sektorių augimas labiau atspindi regiono ekonomikos poreikius nei išskirtinį konkurencinį pranašumą.

Lentelė 26. Kauno apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis

	Sektorius (kandidatinės nišos)	Indekso grupė	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A dalis	A/V dalis	Išvada	Potencialiai stiprintinos sritys
Kauno apskrities pasirengimas			A	A	A	V	A	A	A				
1	29 Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba	S	-	-	A	-	A	-	-	100%	100%	Prioritetinė	
2	26 Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba	SN	A	A	-	V	-	-	-	67%	100%	Prioritetinė	K4 (V)
3	20 Chemikalų ir chemijos produktų gamyba	SN	-	A	-	-	A	-	-	100%	100%	Prioritetinė	
4	63 Informacinių paslaugų veikla	SN	A	-	-	-	-	A	-	100%	100%	Prioritetinė	-
5	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė	SN	A	-	-	-	-	-	A	100%	100%	Prioritetinė	-
6	70 Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla	SN	A	-	-	-	-	-	A	100%	100%	Prioritetinė	-
7	69 Teisinė ir apskaitos veikla	SN	A	-	-	-	-	-	A	100%	100%	Prioritetinė	-
8	62 Kompiuterių programavimo, konsultacinė ir susijusi veikla	SN	A	-	-	-	-	A	-	100%	100%	Prioritetinė	-

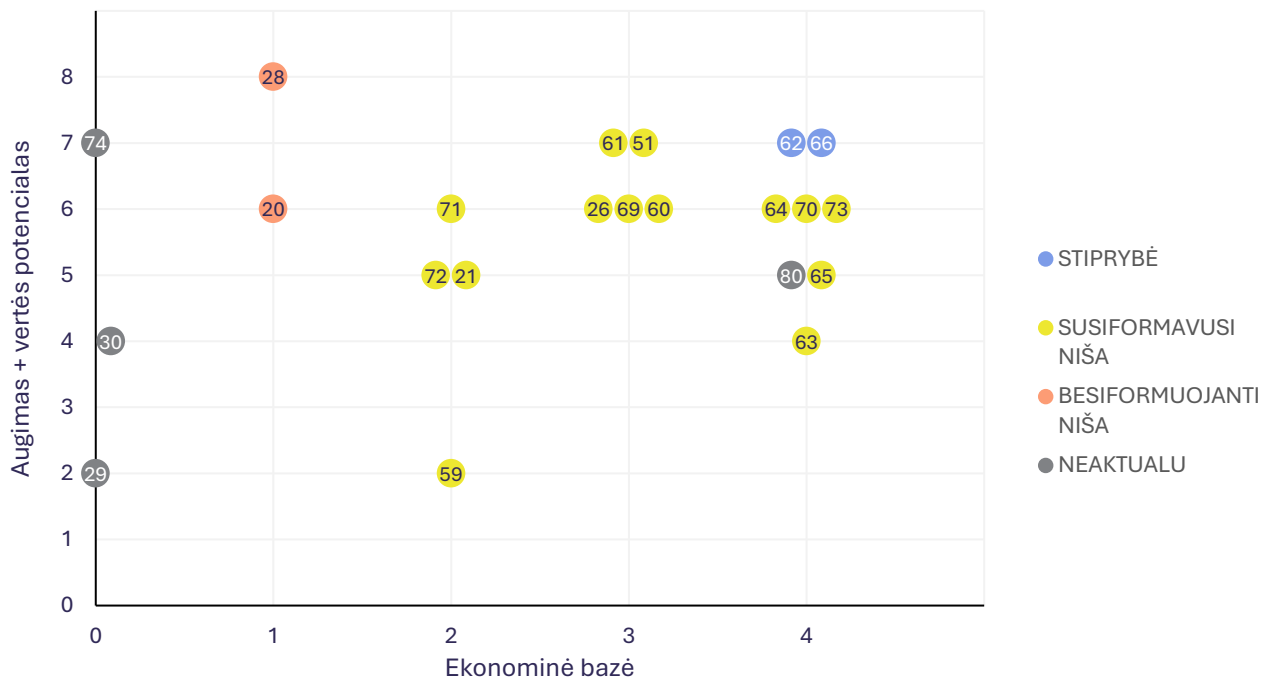
Pastabos: S – stiprybė, SN – susiformavusi niša, BN – besiformuojanti niša. Langeluose – apskrities pasirengimas pagal sektoriui kritinius komponentus: A – aukštas, V – vidutinis, R – ribotas. K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga; K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas; K3 – darbo jėgos pasiūla; K4 – įmonių MTEP ir inovacijos; K5 – pramoninė infrastruktūra; K6 – skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra; K7 – rinkos dydis ir aglomeracija.

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Vilniaus apskritis

Sektorių potencialo vertinimas

Pav. 15. APV sektorių indekso rezultatai Vilniaus apskrityje

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Lentelė 27. Potencialiausi Vilniaus apskrities APV sektoriai

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Kompiuterių programavimo, konsultacinė ir susijusi veikla (62)		
<i>Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos</i>		
Didžiausia APV veikla šalyje, kai visi LQ tarp 1,52 ir 1,82. Veikloje 23 776 dirbantieji (3,8 proc.), 1,66 mlrd. Eur pridėtinės vertės (6,2 proc.) ir 3 078 įmonės (4,8 proc. visų), o įmonių tankis 2,2 karto viršija šalies lygį.	Dirbančiųjų skaičius augo 1,7 proc., pridėtinė vertė 1,2 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 18 proc. Dalyvių ratas plečiasi, grynasis prieaugis +224 įmonės.	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 1,62 karto aukštesnis nei apskrityje ir 1,04 karto nei sektoriuje Lietuvoje, atlyginimai atitinkamai 1,87 ir 1,07 karto. Eksporto specializacija 1,97.
Ribojimai: pagrindinė kliūtis – specialistų pasiūla, nes sektoriaus plėtra jau pasiekė mastą, kai augimą riboja ne paklausa, o darbo jėga.		
Pagalbinė finansinių paslaugų ir draudimo veikla (66)		
<i>Žinioms imlios finansinės paslaugos</i>		
Aiški specializacija, kai LQ pagal dirbančiuosius siekia 1,82, pagal pridėtinę vertę 1,72, pagal apyvartą 1,23. Veikloje 3 776 dirbantieji (0,6 proc.), 220,1 mln. Eur pridėtinės vertės (0,8 proc.) ir 456 jaunos įmonės (0,7 proc. visų).	Dirbančiųjų skaičius ir atlyginimai augo šalies tempu, o diferencialinis efektas 7 proc. Pridėtinė vertė augo 3,9 proc. lėčiau nei sektoriuje Lietuvoje.	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 1,36 karto aukštesnis nei apskrityje ir 1,08 karto nei sektoriuje Lietuvoje, atlyginimai atitinkamai 1,77 ir 1,18 karto. Eksporto specializacija 2,20.
Ribojimai: jauna, fintech ekosistemos formuojama veikla, kurios įmonės vidutiniškai trečdaliu jaunesnės nei sektoriuje šalyje.		
Finansinių paslaugų veikla, išskyrus draudimą ir pensijų lėšų kaupimą (64)		
<i>Žinioms imlios finansinės paslaugos</i>		
Aiški specializacija, kai LQ tarp 1,61 ir 1,97. Veikloje 15 562 dirbantieji (2,5 proc.) ir 4,46 mlrd. Eur pridėtinės vertės, t. y. 16,8 proc. visos apskrities, o veiklą vykdo 893 įmonės.	Pridėtinė vertė augo 2,6 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, dirbančiųjų skaičius šalies tempu, o atlyginimai atsiliko 2,0 proc. Plečiasi dalyvių ratas, grynasis prieaugis +108 įmonės.	Produktyvumas 6,67 karto viršija apskrities vidurkį ir atitinka sektoriaus lygį Lietuvoje (0,98), atlyginimai 2,15 karto aukštesni nei apskrityje ir 1,16 karto nei sektoriuje šalyje. Eksporto specializacija 2,17.
Ribojimai: didžiąją dalį rezultato lemia keli stambūs bankai, o toks pridėtinės vertės sutelkimas daro apskrities ekonomiką jautrią finansų ciklams. Įmonės vidutiniškai trečdaliu jaunesnės nei šalyje, tad šalia bankų auga licencijuotų fintech įmonių segmentas, kurio plėtra priklauso nuo reguliavimo.		
Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla (70)		
<i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Stipri specializacija, kai LQ tarp 1,55 ir 1,76. Veikloje 10 628 dirbantieji (1,7 proc.), 1,18 mlrd. Eur pridėtinės vertės (4,4 proc.) ir daugiausia įmonių tarp APV veiklų – 4235 (6,5 proc. visų).	Pridėtinė vertė ir atlyginimai augo šalies tempu, o dirbančiųjų skaičius nežymiai lėčiau. Diferencialinis efektas -12 proc., nors grynasis prieaugis +231 įmonė.	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 2,58 karto aukštesnis nei apskrityje ir 1,22 karto nei sektoriuje Lietuvoje, atlyginimai atitinkamai 1,81 ir 1,13 karto. Eksporto specializacija 2,00.
Ribojimai: stiprybė netapo tik dėl augimo, nes užimtumo pozicijos traukiasi, o dalis valdymo funkcijų plečiasi kituose regionuose.		
Reklama ir rinkos tyrimas (73)		
<i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Stipri specializacija, kai LQ tarp 1,52 ir 1,75. Veikloje 5 055 dirbantieji (0,8 proc.), 326,0 mln. Eur pridėtinės vertės (1,2 proc.) ir 1 352 įmonės (2,1 proc. visų).	Rodikliai augo praktiškai tokiu pat tempu kaip sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 4 proc. Plečiasi dalyvių ratas, grynasis prieaugis +65 įmonės.	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 1,50 karto aukštesnis nei apskrityje ir 1,14 karto nei sektoriuje Lietuvoje, atlyginimai

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
		atitinkamai 1,49 ir 1,13 karto. Eksporto specializacija 2,04.
Ribojimai: brandi veikla, auganti šalies tempu be ryškesnio pranašumo. 5055 dirbantieji pasiskirstę 1352 įmonėse, vidutiniškai po keturis žmones, todėl veikia daug smulkių įmonių, kurių plėtra yra ribota.		
Telekomunikacijos (61) <i>Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos</i>		
Stipri specializacija, kai LQ tarp 1,65 ir 1,82. Veikloje 2 436 dirbantieji (0,4 proc.), 312,2 mln. Eur pridėtinės vertės (1,2 proc.) ir 93 įmonės.	Dirbančiųjų skaičius augo 1,6 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, pridėtinė vertė šalies tempu, o atlyginimai atsiliko. Diferencialinis efektas 9 proc.	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 2,98 karto aukštesnis nei apskrityje ir 1,26 karto nei sektoriuje Lietuvoje, atlyginimai atitinkamai 1,19 ir 1,10 karto. Eksporto specializacija 2,15.
Ribojimai: sektoriuje veikia keli didesni operatoriai ir rinka brandi: naujų įmonių steigiasi rečiau nei šalyje (0,81), o grynojo prieaugio norma neigiama (–3,4 proc.). Potencialas siejamas su naujų technologijų, pavyzdžiui, 5G ir duomenų centrų, paslaugomis.		
Oro transportas (51) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Stipri specializacija, kai LQ tarp 1,48 ir 1,91. Veikloje 864 dirbantieji (0,1 proc.), tačiau net 638,9 mln. Eur pridėtinės vertės (2,4 proc.) ir 27 įmonės.	Dirbančiųjų skaičius augo 1,9 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o pridėtinė vertė 1,4 proc. lėčiau. Diferencialinis efektas nedidelis (2 proc.).	Produktyvumas 17,2 karto viršija apskrities vidurkį ir atitinka sektoriaus lygį Lietuvoje (1,02), atlyginimai 2,36 karto aukštesni nei apskrityje. Eksporto specializacija 1,87.
Ribojimai: vienam dirbančiajam tenka apie 740 tūkst. Eur pridėtinės vertės, bet veikla sutelkta keliose įmonėse ir jautri pasauliniams aviacijos ciklams.		
Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba (26) <i>Aukštųjų technologijų gamyba</i>		
Aiški specializacija, kai LQ tarp 1,28 ir 1,44, o įmonių tankis dvigubai viršija šalies lygį. Veikloje 5 106 dirbantieji (0,8 proc.), 328,3 mln. Eur pridėtinės vertės (1,2 proc.) ir 131 įmonė.	Dirbančiųjų skaičius augo 1,9 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 30 proc. Tačiau pridėtinė vertė atsiliko 3,4 proc., grynasis prieaugis +25 įmonės.	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 1,50 karto aukštesnis nei apskrityje ir 1,02 karto nei sektoriuje Lietuvoje, atlyginimai atitinkamai 1,52 ir 1,10 karto. Eksporto specializacija 1,43.
Ribojimai: lazerių ir optikos branduolį turinti veikla plečiasi užimtumu greičiau nei vertė. Stiprybė netapo dėl pridėtinės vertės augimo atsilikimo, o specialistų konkurencija su kitais sektoriais riboja plėtrą.		
Teisinė ir apskaitos veikla (69) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Aiški specializacija, kai LQ tarp 1,30 ir 1,48. Veikloje 10 252 dirbantieji (1,7 proc.), 341,3 mln. Eur pridėtinės vertės (1,3 proc.) ir 2 393 įmonės (3,7 proc. visų).	Dirbančiųjų skaičius ir pridėtinė vertė augo apie 1 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 3 proc. Plečiasi įmonių ratas, grynasis prieaugis +116 įmonių.	Produktyvumas 1,11 karto viršija sektorių Lietuvoje, bet siekia 0,78 apskrities vidurkio, o atlyginimai 1,07 karto aukštesni nei šalyje ir 0,92 apskrities vidurkio. Eksporto specializacija 2,00.
Ribojimai: didelis sektorius, tačiau jo produktyvumas žemesnis už apskrities vidurkį, nes sektorių sudaro daug mažų įmonių. 10 252 dirbantieji pasiskirstę 2393 įmonėse, vidutiniškai po keturis žmones.		
Draudimo, perdraudimo ir pensijų lėšų kaupimo, išskyrus privalomąjį socialinį draudimą, veikla (65) <i>Žinioms imlios finansinės paslaugos</i>		

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Stipri specializacija, kai LQ pagal dirbančiuosius siekia 2,25, pagal pridėtinę vertę 2,02. Veikloje 3 863 dirbantieji (0,6 proc.), 831,6 mln. Eur pridėtinės vertės (3,1 proc.) ir vos 18 įmonių.	Dirbančiųjų skaičius, pridėtinė vertė ir atlyginimai augo praktiškai šalies tempu, o diferencialinis efektas nežymiai neigiamas (-2 proc.).	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 5,01 karto aukštesnis nei apskrityje ir 1,03 karto nei sektoriuje Lietuvoje, atlyginimai atitinkamai 1,76 ir 1,09 karto. Eksporto specializacija 2,03.
Ribojimai: brandi ir itin koncentruota veikla, kurią vykdo 18 senesnių nei šalyje įmonių. Augimas sustojęs, todėl sektorius stiprus mastu ir verte, bet nesiplečia.		
Programų rengimas ir transliavimas (60) <i>Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos</i>		
Stipri specializacija, kai LQ tarp 1,67 ir 2,05. Veikloje 1 651 dirbantysis (0,3 proc.), 156,3 mln. Eur pridėtinės vertės (0,6 proc.) ir 44 įmonės.	Pridėtinė vertė augo šalies tempu, o dirbančiųjų skaičius ir atlyginimai apie 1 proc. lėčiau nei sektoriuje Lietuvoje. Diferencialinis efektas teigiamas (6 proc.).	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 2,20 karto aukštesnis nei apskrityje ir 1,10 karto nei sektoriuje Lietuvoje, atlyginimai atitinkamai 1,50 ir 1,18 karto. Eksporto specializacija 2,04.
Ribojimai: nacionalinių transliuotojų sutelkta veikla, kurioje naujų įmonių nestiegiama, o grynojo prieaugio norma neigiama (-7,0 proc.). Sektorius nesiplečia ir remiasi esamomis įmonėmis.		
Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71) <i>Žinioms imlios rinkos paslaugos, išskyrus aukštųjų technologijų ir finansines</i>		
Specializacija vidutinė, kai LQ pagal dirbančiuosius siekia 1,23, pagal pridėtinę vertę 1,09, o pagal apyvartą 0,83. Veikloje 7 694 dirbantieji (1,2 proc.), 286,6 mln. Eur pridėtinės vertės (1,1 proc.) ir 1 643 įmonės (2,5 proc. visų).	Rodikliai augo praktiškai tokio pat tempu kaip sektoriuje Lietuvoje, o diferencialinis efektas 7 proc. Plečiasi dalyvių ratas, grynasis prieaugis +82 įmonės.	Produktyvumas ir atlyginimai atitinka ar nežymiai viršija sektoriaus lygį Lietuvoje (1,01 ir 1,07), tačiau produktyvumas siekia 0,87 apskrities vidurkio. Eksporto specializacija 1,34.
Ribojimai: Vilniuje ši veikla silpnesnė nei kitos žinioms imlios paslaugos, nes specializacija vidutinė, o produktyvumas žemesnis už apskrities vidurkį.		
Informacinių paslaugų veikla (63) <i>Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos</i>		
Stipri specializacija, kai LQ tarp 1,63 ir 1,76. Veikloje 7 561 dirbantysis (1,2 proc.), 517,9 mln. Eur pridėtinės vertės (1,9 proc.) ir 520 įmonių.	Nesurinkta nė vieno balo, nes dirbančiųjų skaičius, pridėtinė vertė ir atlyginimai augo 1–2 proc. lėčiau nei sektoriuje Lietuvoje. Diferencialinis efektas -23 proc., nors grynasis prieaugis +74 įmonės.	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 1,59 karto aukštesnis nei apskrityje ir 1,17 karto nei sektoriuje Lietuvoje, atlyginimai atitinkamai 1,57 ir 1,06 karto. Eksporto specializacija 1,78.
Ribojimai: stipri, bet pozicijas prarandanti veikla, nes jos plėtra persikelia į kitus regionus, ypač Kauną, kur ta pati veikla per laikotarpį išaugo kelis kartus. Tikėtina, kad Vilniuje lieka aukštesnės vertės funkcijos, o aptarnavimo centrai kuriami ten, kur pigesnė darbo jėga.		
Moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla (72) <i>Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos</i>		
Specializacija pagal dirbančiuosius (LQ 1,51) ir pridėtinę vertę (1,13), bet ne pagal apyvartą (0,82). Veikloje 3 690 dirbantieji (0,6 proc.), 48,6 mln. Eur pridėtinės vertės (0,2 proc.) ir 303 įmonės.	Pridėtinė vertė ir atlyginimai augo apie 2 proc. sparčiau nei sektoriuje Lietuvoje, tačiau dirbančiųjų skaičius mažėjo 2,1 proc. sparčiau. Diferencialinis efektas -16 proc.	Atlyginimai 1,45 karto viršija apskrities vidurkį ir 1,09 karto sektorių Lietuvoje, tačiau produktyvumas siekia vos 0,31 apskrities vidurkio ir 0,86 sektoriaus šalyje. Eksporto specializacija 1,43.
Ribojimai: daug dirbančiųjų ir maža pridėtinė vertė rodo, kad nemaža dalis veiklos grindžiama subsidijuojamo mokslo modeliu. Įmonės senesnės nei šalyje, naujų steigiasi rečiau (0,68), o grynojo prieaugio norma neigiama (-5,6 proc.).		

Ekonominė bazė	Augimas	Vertės potencialas
Pagrindinių vaistų pramonės gaminių ir farmacinių preparatų gamyba (21) <i>Aukštųjų technologijų gamyba</i>		
Specializacija aiški, kai LQ pagal pridėtinę vertę siekia 1,83, pagal apyvartą 1,53, pagal dirbančiuosius 1,35. Tačiau bazė maža – 289 dirbantieji (0,05 proc.), 40,8 mln. Eur pridėtinės vertės (0,2 proc.) ir 12 įmonių.	Rodikliai augo praktiškai tokiu pat tempu kaip sektoriuje Lietuvoje, o pridėtinė vertė 1,6 proc. lėčiau. Diferencialinis efektas -5 proc.	Viršijamos visos keturios rodiklių bazės, nes produktyvumas 3,29 karto aukštesnis nei apskrityje ir 1,55 karto nei sektoriuje Lietuvoje, atlyginimai atitinkamai 1,27 ir 1,01 karto. Eksperto specializacija 2,05.
Ribojimai: aukštą vertę kurianti ir eksportuojanti, bet maža veikla, kurios įmonės 1,45 karto senesnės nei sektoriuje šalyje. Augimas sustojęs, todėl potencialas siejamas su biotechnologijų ekosistema ir naujų produktų gamybos pritraukimu.		
Kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikla (59) <i>Aukštųjų technologijų žinioms imlios paslaugos</i>		
Aiški specializacija, kai LQ tarp 1,33 ir 1,59. Veikloje 1 125 dirbantieji (0,2 proc.), 59,0 mln. Eur pridėtinės vertės (0,2 proc.) ir 437 įmonės (0,7 proc. visų).	Nesurinkta nė vieno balo, nes dirbančiųjų skaičius, pridėtinė vertė ir atlyginimai augo lėčiau nei sektorius Lietuvoje. Diferencialinis efektas -2 proc., grynasis prieaugis +22 įmonės.	Produktyvumas 1,22 karto viršija apskrities vidurkį ir 1,16 karto sektorių Lietuvoje, tačiau atlyginimai nesiekia nei apskrities vidurkio (0,91), nei sektoriaus šalyje (0,97). Eksperto specializacija 1,99.
Ribojimai: silpniausia susiformavusi niša apskrityje, surinkusi 4 pagrindinius balus. 1125 dirbantieji pasiskirstę 437 įmonėse, vidutiniškai po 2-3 žmones, o projektinis veiklos pobūdis ir žemesni atlyginimai riboja plėtrą, nors eksportas rodo tarptautinių užsakymų potencialą.		

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Ekosistemos pasirengimas

Žmoniškųjų išteklių pasiūlą regione stiprina didelė specialistų bazė, teigiama migracija ir aukštas darbo užmokestis. 2026 m. Vilniaus apskrityje buvo 579 761 darbingo amžiaus gyventojas, o 2024 m. – 42 386 IRT specialistai – tai didžiausias rodiklis tarp šalies apskričių. 2025 m. neto migracija buvo itin teigiama (+15 124), o gimstamumo rodiklis siekė 6,9, palyginti su 6,1 Lietuvoje. Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose 2025 m. siekė 2 571 Eur ir buvo didesnis nei šalies vidurkis – 2 218 Eur.

Vilniaus apskritis pasižymi aukštu inovaciniu aktyvumu ir didele inovacinės veiklos išteklių koncentracija. 2024 m. produkto ar proceso inovacijas diegė 56,0 proc. įmonių, palyginti su 52,8 proc. Lietuvoje, o MTEP veiklą vykdė 12,6 proc. įmonių, palyginti su 10,6 proc. šalyje. Tais pačiais metais Vilniaus apskrities įmonės inovacinei veiklai skyrė 823,9 mln. Eur – daugiau nei pusę šalies įmonių inovacinėms veikloms skirtų išlaidų. Inovacijų intensyvumo indeksas siekė 1,46 šalies lygio.

Verslo aplinką papildo skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra. 2025 m. 67,7 proc. Vilniaus apskrities teritorijos buvo užtikrinta didesnė nei 100 Mb/s spartos ryšio infrastruktūra. Regione prieinamos dvi bendradarbiystės erdvės, sudaranti sąlygas verslo pradžiai ir plėtrai, konsultacijoms bei tinklaveikai. Vilniuje taip pat koncentruojasi reikšminga technologijų, startuolių ir inovacijų ekosistemos dalis.

Vilniaus apskrities ekonominė bazė yra reikšmingai didesnė už šalies vidurkį. 2024 m. BVP vienam gyventojui Vilniaus apskrityje siekė 41,5 tūkst. Eur, palyginti su 27,4 tūkst. Eur Lietuvoje. 2025 m. duomenimis Vilniaus apskrityje verslui suteikto finansavimo apimtis siekė 0,2 mln. Eur.

Prioritetinės nišos

Vilniaus apskrityje išskirta šešiolika kandidatinių nišų (žr. Sektorių potencialo vertinimas) sugretintos su apskrities pasirengimu pagal kiekvienam sektoriui kritinius ekosistemos komponentus (žr. 1.4. Prioritetinių APV nišų atranka) (**Lentelė 28**). Apskrities ekosistema yra

labiausiai išvystyta šalyje: aukštos kvalifikacijos darbo jėgos, specialistų rengimo, darbo jėgos pasiūlos, įmonių MTEP ir skaitmeninės infrastruktūros pasirengimas aukštas, o pramoninės infrastruktūros ir rinkos dydžio – vidutinis. Todėl daugumos nišų plėtrą lemia ne ekosistemos trūkumai, o pačių sektorių struktūra ir dinamika.

- **Kompiuterių programavimo, konsultacinė ir susijusi veikla (62), telekomunikacijos (61) ir informacinių paslaugų veikla (63)** yra prioritetinės nišos, kurioms kritinių komponentų – aukštos kvalifikacijos darbo jėgos ir skaitmeninės infrastruktūros – pasirengimas aukštas. Programavimo veikla yra didžiausia APV veikla šalyje, tačiau jos augimą jau riboja specialistų pasiūla. Informacinių paslaugų veikla praranda pozicijas, nes dalis jos plėtros persikelia į kitus regionus.
- **Finansinių paslaugų veikla (64), pagalbinė finansinių paslaugų ir draudimo veikla (66) bei draudimo, perdraudimo ir pensijų lėšų kaupimo veikla (65)** yra prioritetinės nišos. Joms palanki aukštos kvalifikacijos darbo jėga ir skaitmeninė infrastruktūra, o rinkos dydžio pasirengimas vidutinis. Finansų sektoriaus rezultatus daugiausia lemia keli stambūs bankai ir draudikai. Šalia jų formuojasi jaunas finansinių technologijų įmonių segmentas, kurio plėtra labiausiai priklauso nuo reguliavimo.
- **Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba (26) ir farmacijos gamyba (21)** yra prioritetinės nišos: aukštos kvalifikacijos darbo jėgos, specialistų rengimo ir įmonių MTEP pasirengimas aukštas. Elektronikos ir optikos sektoriaus plėtrą riboja konkurencija dėl specialistų su kitais sektoriais. Farmacijos sektorius kuria aukštą vertę, tačiau jo bazė maža, todėl potencialas siejamas su biotechnologijų ekosistemos stiprinimu ir naujų produktų gamybos pritraukimu.
- **Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71) bei kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikla (59)** priskirtos prioritetinėms, tačiau stiprintinoms. Aukštos kvalifikacijos darbo jėgos pasiūla joms palanki, o rinkos dydžio pasirengimas vidutinis. Abu sektoriai sudaro smulkios įmonės, todėl jų plėtrai aktualus įmonių masto didinimas. Kino ir garso įrašų veiklos eksportas rodo tarptautinių užsakymų potencialą.
- **Oro transportas (51)** pasižymi itin aukštu produktyvumu, tačiau veikla sutelkta keliose įmonėse ir jautri pasauliniams aviacijos ciklams. Vienintelis sektoriui kritinis komponentas yra pramoninė infrastruktūra. Sektoriaus plėtra labiau priklauso nuo oro uosto pajėgumų ir didelių įmonių sprendimų nei nuo verslumo skatinimo priemonių. Todėl šios nišos nesiūloma akcentuoti kaip APV plėtros krypties.

Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla (70), reklama ir rinkos tyrimas (73), teisinė ir apskaitos veikla (69), programų rengimas ir transliavimas (60) bei moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla (72) taip pat atitinka prioritetinių nišų kriterijus, tačiau jų nesiūloma akcentuoti kaip APV plėtros krypčių. Pirmąsias tris veiklas sudaro daug smulkių įmonių (vidutiniškai po 2–4 dirbančiuosius), o jų augimas atitinka šalies tempą be ryškesnio pranašumo. Programų rengimo ir transliavimo veikla sutelkta keliuose nacionaliniuose transliuotojuose, naujų įmonių nesteigiama. Mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos produktyvumas siekia vos 0,31 apskrities vidurkio, o didelė dalis veiklos grindžiama subsidijuojamu mokslo modeliu. Todėl APV skatinimo priemonės šiems sektoriams turėtų mažesnę poveikį nei kitoms nišoms.

Lentelė 28. Vilniaus apskrities kandidatinių APV nišų ir ekosistemos pasirengimo atitiktis

	Sektorius (kandidatinės nišos)	Indekso grupė	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	A dalis	A/V dalis	Išvada	Potencialiai stiprintinos sritys
Vilniaus apskrities pasirengimas			A	A	A	A	V	A	V				
1	62 Kompiuterių programavimo, konsultacinė ir susijusi veikla	S	A	-	-	-	-	A	-	100%	100%	Prioritetinė	-
2	66 Pagalbinė finansinių paslaugų ir draudimo veikla	S	A	-	-	-	-	A	V	67%	100%	Prioritetinė	K7 (V)
3	64 Finansinių paslaugų veikla, išskyrus draudimą ir pensijų lėšų kaupimą	S	A	-	-	-	-	A	V	67%	100%	Prioritetinė	K7 (V)
4	70 Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla	SN	A	-	-	-	-	-	V	50%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K7 (V)
5	73 Reklama ir rinkos tyrimas	SN	A	-	-	-	-	-	V	50%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K7 (V)
6	61 Telekomunikacijos	SN	A	-	-	-	-	A	-	100%	100%	Prioritetinė	-
7	51 Oro transportas	SN	-	-	-	-	V	-	-	0%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K5 (V)
8	26 Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba	SN	A	A	-	A	-	-	-	100%	100%	Prioritetinė	-
9	69 Teisinė ir apskaitos veikla	SN	A	-	-	-	-	-	V	50%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K7 (V)
10	65 Draudimo, perdraudimo ir pensijų lėšų kaupimo, išskyrus privalomąjį socialinį draudimą, veikla	SN	A	-	-	-	-	A	V	67%	100%	Prioritetinė	K7 (V)
11	60 Programų rengimas ir transliavimas	SN	A	-	-	-	-	-	V	50%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K7 (V)
12	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė	SN	A	-	-	-	-	-	V	50%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K7 (V)
13	63 Informacinių paslaugų veikla	SN	A	-	-	-	-	A	-	100%	100%	Prioritetinė	-
14	72 Moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla	SN	A	A	-	A	-	-	-	100%	100%	Prioritetinė	-
15	21 Pagrindinių vaistų pramonės gaminių ir farmacinių preparatų gamyba	SN	A	A	-	A	-	-	-	100%	100%	Prioritetinė	-
16	59 Kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikla	SN	A	-	-	-	-	-	V	50%	100%	Prioritetinė, stiprintina	K7 (V)

Pastabos: S – stiprybė, SN – susiformavusi niša, BN – besiformuojanti niša. Langeluose – apskrities pasirengimas pagal sektoriui kritinius komponentus: A – aukštas, V – vidutinis, R – ribotas. K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga; K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas; K3 – darbo jėgos pasiūla; K4 – įmonių MTEP ir inovacijos; K5 – pramoninė infrastruktūra; K6 – skaitmeninė ir verslo paramos infrastruktūra; K7 – rinkos dydis ir aglomeracija.

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Tikslinės savivaldybės

Vilniaus apskrities analizę papildė Šalčininkų r. sav. apžvalga. Joje įvertinta savivaldybės ekonominė situacija, žmogiškasis kapitalas, verslo bazė ir APV sektoriai (žr. Priedas Nr. 4. Šalčininkų r. sav. apžvalga). Pagal visus rodiklius Šalčininkų r. sav. ženkliai atsilieka nuo Vilniaus apskrities. Apskrities vidurkius reikšmingai kelia sostinės ekonomikos apimtys. Šalčininkų r. sav. formuojasi trijų APV sektorių užuomazgos. Bendrame apskrities kontekste jų mastas išlieka mažas.

Išvados ir rekomendacijos

Šiame skyriuje apibendrinami tyrimo rezultatai ir pateikiamos rekomendacijos, aktualios formuojant regioninę ekonomikos politiką, verslo plėtros priemonėms ir investicijų prioritetams.

Išvados

Tyrimu siekta **nustatyti realistiškas APV nišas, kuriose galėtų kurtis nauji arba sparčiau plėstis jau veikiantys verslai**. Šiuo tikslu pirmiausia apskričių lygmeniu išskirtos APV nišos pagal APV sektorių ekonominę bazę, augimą ir vertės kūrimo potencialą (žr. APV sektorių potencialas Lietuvos apskrityse). Vėliau jos palygintos su apskričių ekosistemos pasirengimu.

Remiantis nišų potencialo ir ekosistemos pasirengimo vertinimais, 54 APV nišos suskirstytos į tris grupes pagal jų plėtros sąlygas: nišas, kurių plėtrai jau susiformavusios palankios sąlygos; nišas, kurioms reikalingas papildomas postūmis; ir nišas, kurių plėtrą šiuo metu riboja nepakankamai išplėtotą ekosistema. Šis suskirstymas sudaro pagrindą trims galimiems APV plėtros scenarijams (**Lentelė 29**):

- **I scenarijus – plėtoti stipriausias APV nišas.** Dėmesys sutelkiamas į prioritetines nišas, kurių plėtrai ekosistema jau pasirengusi. Šis scenarijus pasižymi mažiausia įgyvendinimo rizika. Dalis šių nišų orientuotos į eksportą ir konkuruoja tarptautinėse rinkose, kuriose net pirmaujančios šalies įmonės yra santykinai nedidelės, todėl parama galėtų padėti joms stiprinti tarptautinį konkurencingumą. Be to, brandžioje ekosistemoje parama gali paskatinti technologijų pritaikymą naujose srityse ir susijusių vertės grandinių plėtrą (pavyzdžiui, fotonikos ir lazerių technologijų taikymą gynybos, biotechnologijų ar kosmoso srityse). Vis dėlto, visos prioritetinės nišos sutelktos Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių apskrityse, todėl šis scenarijus gali didinti regioninius skirtumus.
- **II scenarijus – plėtoti besiformuojančias APV nišas.** Dėmesys sutelkiamas į prioritetines stiprintinas nišas, kuriose yra susiformavusi ekonominė bazė, tačiau plėtrą riboja bent vienas ekosistemos komponentas. Tokių nišų yra aštuoniose apskrityse, todėl šis scenarijus leidžia derinti ekonominio augimo ir regioninės plėtros tikslus. Jo veiksmingumas priklauso nuo to, ar sektorių skatinimas bus derinamas su ekosistemos kličių šalinimu.
- **III scenarijus – plėtoti silpniausias APV nišas.** Dėmesys sutelkiamas į nišas, kurių plėtrą riboja ekosistema. Tikėtina, kad be viešosios intervencijos šios nišos reikšmingai neaugtų, todėl parama gali turėti didelę įtaką jų raidai. Šis scenarijus labiausiai prisidėtų prie regioninės atskirties mažinimo, ypač Telšių ir Tauragės apskrityse, tačiau reikalauja didžiausių ir ilgalaikių investicijų į ekosistemą, todėl parama turėtų būti atrankinė.

Tyrimo rezultatai nenurodo vieno optimalaus scenarijaus, todėl jo pasirinkimą lemia siekiamas ekonominio efektyvumo ir regioninės sanglaudos santykis. Scenarijai gali būti taikomi nacionaliniu lygmeniu, siekiant šalies APV specializacijos, arba regioniniu lygmeniu, diferencijuojant scenarijus pagal apskričių situaciją. Pavyzdžiui, taikant regioninį požiūrį, didžiųjų miestų apskrityse parama galėtų būti nukreipta į tarptautiniu mastu konkuruojančias ir naujų technologijų pritaikymo potencialą turinčias nišas, o mažesnėse apskrityse – į besiformuojančias ar silpniausias nišas. Toks skirstymas padėtų išvengti situacijos, kai didmiesčiuose ir mažesnėse apskrityse tos pačios nišos skatinamos tomis pačiomis priemonėmis ir konkuruoja dėl tų pačių specialistų, o tai skatintų jų telkimąsi didžiuosiuose centruose.

Nepriklausomai nuo pasirinkto scenarijaus, APV verslumo skatinimas bus veiksmingiausias, jei kartu bus šalinami ekosistemos ribotumai. Pagrindinis iš jų – žmogiškojo kapitalo trūkumas: daugumoje apskričių trūksta aukštos kvalifikacijos specialistų, o specialistų rengimas šalyje pasiskirstęs netolygiai ir telkiasi didžiuosiuose miestuose. Rečiau, tačiau taip pat reikšmingai APV plėtrą riboja mažėjanti darbo jėgos pasiūla, žemas įmonių inovacinis aktyvumas, ribotas rinkos dydis ir finansavimo prieinamumas bei pramoninės infrastruktūros stags.

Analizuotų savivaldybių APV bazė siauresnė nei apskričių ir dažnai priklauso nuo vienos ar dviejų įmonių. Didžiausia ir labiausiai susiformavusi ji yra Mažeikių r. sav., labiausiai

diversifikuota – Tauragės r. sav. Šalčininkų ir Anykščių r. sav. rezultatus beveik visiškai lemia chemijos pramonės įmonės, Jurbarko ir Lazdijų r. sav. APV bazę iš dalies sudaro įmonės, vykdančios veiklą kitose savivaldybėse, o Šakių r. sav. nė vienas APV sektorius nepasiekia nišos slenksčio. Pažymėtina, kad dėl riboto duomenų prieinamumo savivaldybių lygmeniu jų APV nišų analizė atlikta siauresne apimtimi nei apskričių. Savivaldybių rezultatai į toliau pateiktą lentelę neįtraukti (**Lentelė 29**), o išsamiai aptariamai prieduose (žr. Priedus Nr. 3–9).

Lentelė 29. APV plėtros scenarijai apskrityse

Apskritis	I scenarijus Plėtoti stipriausias APV nišas	II scenarijus Plėtoti besiformuojančias APV nišas	III scenarijus Plėtoti silpniausias APV nišas	Ekosistemos iššūkiai
Alytaus	–	27 Elektros įrangos gamyba 59 Kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikla 28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba 71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė 20 Chemikalų ir chemijos produktų gamyba	–	- K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga - K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas
Marijampolės	–	29 Variklinių transporto priemonių, priekabių ir puspriekabių gamyba 28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	70 Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla	- K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga - K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas - K4 – įmonių MTEP ir inovacijos - K7 – rinkos dydis ir aglomeracija
Tauragės	–	28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė	- K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga - K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas - K4 – įmonių MTEP ir inovacijos - K7 – rinkos dydis ir aglomeracija
Utenos	–	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė 28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	–	K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga
Telšių	–	–	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė 28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba²³	- K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga - K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas - K5 – pramoninė infrastruktūra - K7 – rinkos dydis ir aglomeracija
Šiaulių	30 Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba	27 Elektros įrangos gamyba 28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba 64 Finansinių paslaugų veikla, išskyrus draudimą ir pensijų lėšų kaupimą 71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė	72 Moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla	- K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga - K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas
Panevėžio	–	29 Variklinių transporto priemonių, priekabių ir puspriekabių gamyba	–	K1 – aukštos kvalifikacijos darbo jėga

²³ Besiformuojanti niša, vertinta išimties tvarka.

Apskritis	I scenarijus Plėtoti stipriausias APV nišas	II scenarijus Plėtoti besiformuojančias APV nišas	III scenarijus Plėtoti silpniausias APV nišas	Ekosistemos iššūkiai
		27 Elektros įrangos gamyba 71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė		K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas
Klaipėdos	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė	30 Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba 28 Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba 20 Chemikalų ir chemijos produktų gamyba 50 Vandens transportas	–	- K4 – įmonių MTEP ir inovacijos - K2 – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas - K5 – pramoninė infrastruktūra
Kauno	29 Variklinių transporto priemonių, priekabių ir puspriekabių gamyba 26 Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba 20 Chemikalų ir chemijos produktų gamyba 63 Informacinių paslaugų veikla 71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė 62 Kompiuterių programavimo, konsultacinė ir susijusi veikla	–	–	K4 – įmonių MTEP ir inovacijos
Vilniaus	62 Kompiuterių programavimo, konsultacinė ir susijusi veikla 66 Pagalbinė finansinių paslaugų ir draudimo veikla 64 Finansinių paslaugų veikla, išskyrus draudimą ir pensijų lėšų kaupimą 61 Telekomunikacijos 63 Informacinių paslaugų veikla 26 Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba 65 Draudimo, perdraudimo ir pensijų lėšų kaupimo, išskyrus privalomąjį socialinį draudimą, veikla 21 Pagrindinių vaistų pramonės gaminių ir farmacinių preparatų gamyba	71 Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė 59 Kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikla	–	- K5 – pramoninė infrastruktūra - K7 – rinkos dydis ir aglomeracija

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Pastaba: lentelėje nenurodomos APV nišos, kurių tyrime nesiūloma akcentuoti kaip APV plėtros kryptių (Klaipėdos ir Kauno apskrityse – 69, 70; Vilniaus – 51, 60, 69, 70, 72, 73). Teisinę ir apskaitos (69), konsultacinę valdymo (70) bei reklamos (73) veiklas sudaro smulkios, į vidaus rinką orientuotos įmonės, o programų rengimas ir transliavimas (60) sutelktas keliuose nacionaliniuose transliuotojuose. Mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos (72) sritis pagrįde veiki valstybės subsidijuojamu mokslo modeliu ir kuriama sektoriaus PV yra mažos apimties. Todėl skatinimo priemonių poveikis šiems sektoriams būtų mažesnis.

Rekomendacijos

Rekomendacijos parengtos taikant regioniškai diferencijuotą požiūrį: kiekvienai apskričiai ir savivaldybei siūlomas scenarijus, labiausiai atitinkantis jos APV bazę ir ekosistemos pasirengimą. Daugiausia dėmesio skiriama sektoriams, kuriems augti reikia papildomo postūmio.

Daugumai regioninių apskričių siūlomas II scenarijus, nes jose APV bazė susiformavusi, tačiau jos plėtrą riboja ekosistemos trūkumai, dažniausiai – žmogiškojo kapitalo stoka. III scenarijus siūlomas Telšių apskričiai ir daliai savivaldybių, kuriose stiprių APV nišų nėra. Vilniaus, Klaipėdos ir Šiaulių apskritims siūloma derinti I ir II scenarijus: stipriausias nišas stiprinti tarptautiniu mastu ir kartu plėtoti besiformuojančias nišas bei jų aplinką. Vilniaus apskrityje, turinčioje daugiausia stiprių nišų, tikslinga susitelkti į tas, kurios turi didžiausią technologijų pritaikymo naujose srityse ir tarptautinės plėtros potencialą. Kauno apskrities ekosistema pasirengusi visų nišų plėtrai, todėl jai siūlomas I scenarijus, papildomai skatinant įmonių investicijas į MTEP ir inovacijas.

Lentelėje (**Lentelė 30**) pateiktos rekomendacijos rodo, kuriose APV nišose ir ekosistemos srityse intervencijos būtų tikslingiausios, ir nurodo pagrindines nišų plėtros bei ekosistemos stiprinimo kryptis. Konkrečios paskatos ir priemonės šioms kryptims įgyvendinti bus nagrinėjamos kitame Inovacijų agentūros tyrime „**Paskatų aukštesnės pridėtinės vertės sektorių verslų kūrimuisi ir plėtrai analizė**“.

Lentelė 30. Rekomenduojami APV plėtros scenarijai ir stiprinimo kryptys

Apskritis / savivaldybė	Siūlomas scenarijus	Rekomenduojamos skatinti APV nišos ir plėtros kryptys	Prioritėtinės ekosistemos stiprinimo sritys ir veiksmai
Alytaus	II – besiformuojančių nišų plėtra	- Elektros įrangos gamyba (27), mašinų ir įrangos gamyba (28) – automatizacija, procesų skaitmenizacija, perėjimas nuo subrangos prie nuosavo produkto - Kino ir garso įrašų veikla (59), chemikalų gamyba (20) – strateginio investuotojo pritraukimas, duktėriinių įmonių kūrimas esamos bazės pagrindu - Architektūros ir inžinerijos veikla (71) – smulkių įmonių stiprinimas iki konkurencingo dydžio	- Aukštos kvalifikacijos darbo jėga – pritraukti ir išlaikyti tiek aukštos, tiek žemesnės kvalifikacijos darbuotojus - Specialistų rengimas – Kauno kolegijos Alytaus fakulteto ir kitų studijų programų siejimas su APV verslų poreikiais - Pramoninė infrastruktūra – Alytaus pramonės parko plėtra, pritaikyta APV sektorių poreikiams
Lazdijų r. sav.	III – silpniausių nišų plėtra	Konsultacinė valdymo veikla (70), kompiuterių programavimas (62) – esamų veiklų užuomazgų auginimas	- Žmogiškasis kapitalas – spręsti kvalifikuotų darbuotojų trūkumą - Ekonominė struktūra – stiprinti savivaldybės ekonominius pajėgumus - Infrastruktūra – pritaikyti APV sektorių poreikiams, atsižvelgiant į nutolinimą nuo apskrities centro
Marijampolės	II – besiformuojančių nišų plėtra	Variklinių transporto priemonių gamyba (29), mašinų ir įrangos gamyba (28) – darbo našumo didinimas, technologinis atsinaujinimas ir naujų produktų kūrimas	- Aukštos kvalifikacijos darbo jėga – paskatos specialistams pritraukti ir išlaikyti - Specialistų rengimas – bendradarbiavimas su profesinėmis mokyklomis ir Kauno universitetais, APV poreikius atliepiančios studijų, persikvalifikavimo ir darbuotojų mokymo programos - Pramoninė infrastruktūra – nustatyti APV verslų poreikius ir pagal juos pritaikyti LEZ ir kitų pramonės erdvių plėtrą
Šakių r. sav.	III – silpniausių nišų plėtra	APV nišos nenustatytos – APV veiklas kurti nuo pagrindų	Žmogiškasis kapitalas ir ekonominė struktūra – kurti prielaidas APV veiklų užuomazgoms
Tauragės	II – besiformuojančių nišų plėtra	Mašinų ir įrangos gamyba (28) – technologinis atsinaujinimas	Aukštos kvalifikacijos darbo jėga – didinti aukštos kvalifikacijos darbuotojų dalį

Apskritis / savivaldybė	Siūlomas scenarijus	Rekomenduojamos skatinti APV nišos ir plėtros kryptys	Prioritetinės ekosistemos stiprinimo sritys ir veiksmai
	III – silpniausių nišų plėtra	Architektūros ir inžinerijos veikla (71) – padėti įmonėms pasiekti dydį, leidžiantį konkuruoti ir dirbti už apskrities ribų	- Specialistų rengimas – inžinerinių ir technologinių specialistų rengimas arba pritraukimas - Finansavimo prieinamumas – parama, konsultacijos ir kompetencijų ugdymas pritraukiant finansavimą ir naudojantis finansavimo programomis
Jurbarko ir Tauragės r. sav.	II – besiformuojančių nišų plėtra	Architektūros ir inžinerijos veikla (71) – plėtra kartu su apskrities sektoriumi	Tos pačios ekosistemos problemos kaip apskrityje – jų sprendimas apskrities lygmeniu skatintų ir savivaldybių verslų augimą
Utenos	II – besiformuojančių nišų plėtra	- Mašinų ir įrangos gamyba (28) – naujų technologijų diegimas produktyvumui didinti, perėjimas prie nuosavų aukštesnės vertės produktų - Architektūros ir inžinerijos veikla (71) – įmonių stiprinimas iki dydžio, leidžiančio laimėti stambesnius projektus ir išlaikyti specialistus	- Aukštos kvalifikacijos darbo jėga – paskatos specialistams išlaikyti, persikvalifikavimo ir kompetencijų ugdymo galimybės - Specialistų rengimas – bendradarbiavimas su vietos švietimo įstaigomis rengiant sektoriams reikalingus specialistus - Pramoninė infrastruktūra – Utenos pramonės parką orientuoti ne tik į tradicinę pramonę, bet ir į APV sektorių poreikius
Anykščių r. sav.	II – besiformuojančių nišų plėtra	Chemikalų gamyba (20) – koncentruotis į chemijos pramonę, kuriant savivaldybės išskirtinumą	Žmogiškasis kapitalas, infrastruktūra, technologinis vystymasis – užtikrinti chemijos pramonei reikalingas sąlygas
Telšių	III – silpniausių nišų plėtra	Architektūros ir inžinerijos veikla (71), mašinų ir įrangos gamyba (28) – padėti esamoms įmonėms augti ir ieškoti naujų rinkų, skatinti naujų dalyvių atsiradimą esamos bazės pagrindu	- Žmogiškasis kapitalas – kolegijų ir profesinių mokyklų stiprinimas bei jų bendradarbiavimas - Pramoninė infrastruktūra – planuojamą Telšių pramonės parką vystyti pagal APV sektorių poreikius - Finansavimo prieinamumas – parama ir konsultacijos pritraukiant finansavimą ir naudojantis struktūrinių fondų programomis
Mažeikių r. sav.	II – besiformuojančių nišų plėtra	Architektūros ir inžinerijos veikla (71), mašinų ir įrangos gamyba (28) – naujų veiklos ir plėtros galimybių paieška už regioninės rinkos ribų	Priklausomybė nuo naftos perdirbimo pramonės – diversifikuoti užsakovus ir rinkas
Šiaulių	I ir II – stipriausių ir besiformuojančių nišų plėtra	- Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba (30) – naujų rinkų paieška ir naujų rinkos dalyvių plėtra. - Elektros įrangos gamyba (27), mašinų ir įrangos gamyba (28) – automatinizacija ir perėjimas prie nuosavo produkto - Finansinių paslaugų veikla (64) – aukštesnės kvalifikacijos funkcijų pritraukimas, platesnio dalyvių rato formavimas - Architektūros ir inžinerijos veikla (71) – padėti įmonėms augti, ugdyti sektoriaus lyderius	Aukštos kvalifikacijos darbo jėga ir specialistų rengimas – verslo ir VU Šiaulių akademijos bei Šiaulių kolegijos bendradarbiavimas: studijų programų ir magistrantūros plėtra, bendradarbiavimas su kitomis mokslo įstaigomis
Panevėžio	II – besiformuojančių nišų plėtra	- Elektros įrangos gamyba (27), variklinių transporto priemonių gamyba (29) – produktyvumo didinimas per automatizaciją, perėjimas nuo tarpinių prie nuosavų produktų - Architektūros ir inžinerijos veikla (71) – verslų skatinimas, išauginant pajėgius sektoriaus lyderius	- Aukštos kvalifikacijos darbo jėga ir specialistų rengimas – specialistų pritraukimas ir išlaikymas, Panevėžio kolegijos elektronikos ir mechanikos programų plėtra, kompetencijų kėlimo programos kartu su įmonėmis - Darbo jėgos pasiūla – spręsti kartu su demografinėmis problemomis
Klaipėdos	I ir II – stipriausių ir besiformuojančių nišų plėtra	Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71) – esamų įmonių stiprinimas, augimas ir jūrinės ekonomikos projektų aptarnavimo kompetencijų stiprinimas.	- Specialistų rengimas – bendras jūrinės inžinerijos kompetencijų centras arba studijų programos, orientuotos į jūrinės ekonomikos sritis - Pramoninė infrastruktūra – pietinio uosto plėtroje numatyti ir integruoti teritorijas APV gamybai

Apskritis / savivaldybė	Siūlomas scenarijus	Rekomenduojamos skatinti APV nišos ir plėtros kryptys	Prioritetinės ekosistemos stiprinimo sritys ir veiksmas
		- Kitų transporto priemonių gamyba (30) – perėjimas į aukštesnės vertės laivų projektavimą ir specializuotus sprendimus - Mašinų ir įrangos gamyba (28), chemikalų gamyba (20) – išėjimas į tarptautines rinkas, investicijos į aukštesnės vertės produktus - Vandens transportas (50) – naujų dalyvių pritraukimas, naujos paslaugos (pvz., jūrinės logistikos skaitmenizacija)	
Kauno	I – stipriausių nišų plėtra	- Variklinių transporto priemonių gamyba (29), chemikalų gamyba (20) – automatizacija, perėjimas prie aukštesnės vertės produktų - Elektronikos ir optikos gaminių gamyba (26), informacinių paslaugų veikla (63) – aukštesnės vertės funkcijų pritraukimas vietoje aptarnavimo centrų plėtros - Kompiuterių programavimas (62) – specialistų išlaikymas, produktų kūrimo įmonių pritraukimas - Architektūros ir inžinerijos veikla (71) – padėti įmonėms pasiekti dydį, leidžiantį eksportuoti paslaugas	Įmonių MTEP ir inovacijos – kurti inovacijų bazę, plėsti paramą MTEP infrastruktūrai ir veiklai
Vilniaus	I ir II – stipriausių ir besiformuojančių nišų plėtra	- Architektūros ir inžinerijos veikla (71), kino ir garso įrašų veikla (59) – padėti įmonėms pasiekti dydį, leidžiantį aptarnauti stambesnius ir tarptautinius užsakymus - Pagalbinė finansinių paslaugų ir draudimo veikla (66) – palanki reguliavimo ir licencijavimo aplinka naujoms fintech įmonėms bei esamų plėtra į tarptautines rinkas - Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba (26) – aukštesnės vertės produktų kūrimas, remiantis lazerių ir optikos kompetencijomis. - Pagrindinių vaistų pramonės gaminių ir farmacinių preparatų gamyba (21) – biotechnologijų ekosistemos plėtra ir naujų produktų gamybos pritraukimas.	Rinkos dydis ir finansavimo prieinamumas – padėti smulkioms architektūros, inžinerijos ir kūrybinių industrijų įmonėms išeiti į tarptautines rinkas ir pritraukti privatų bei rizikos kapitalą, nes viešojo finansavimo programos daugiausia orientuotos į VVL regioną
Šalčininkų r. sav.	II – besiformuojančių nišų plėtra	Chemikalų gamyba (20) – mažinti priklausomybę nuo vieno investuotojo, pritraukti susijusias plastikų perdirbimo ir gaminių gamybos įmones, plėtoti žiedinės ekonomikos sprendimus	Pramoninė infrastruktūra – parengti pramoninę teritoriją su reikiama inžinerine infrastruktūra

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Pastaba: didžiųjų miestų apskričių prioritetinės nišos, kurių plėtrą siūloma palikti rinkos sąlygoms, lentelėje nenurodomos. Savivaldybėms ekosistemos pasirengimas nevertintas dėl statistinių duomenų savivaldybių lygmeniu trūkumo, todėl scenarijus parinktas pagal APV sektorių potencialo indeksą.

Įvertinus APV nišų pasiskirstymą apskrityse, nustatyta, kad **dalį sektorių yra susitelkę keliose gretimose apskrityse**. Todėl APV nišų plėtros priemonės tikslinga planuoti platesniuose regionuose, apimančiuose kelias apskritis, arba įgyvendinti nacionaliniu mastu. Be to, vienos apskrityse sukauptą stipresnių sektorių patirtį ir įdirbį tikslinga panaudoti plėtojant atitinkamas nišas kitose apskrityse. Atsižvelgiant į šiuos aspektus, **išskiriamos šešios APV nišų grupės:**

- **Nacionalinė niša – architektūros ir inžinerijos veikla (71).** Sektorius stiprus Kauno ir Klaipėdos apskrityse, besiformuojantis Vilniaus, Alytaus, Utenos, Šiaulių ir Panevėžio apskrityse, silpniausias – Tauragės ir Telšių apskrityse. Priemonės tikslinga taikyti nacionaliniu mastu: didesnėse apskrityse stiprinti centrus, aptarnaujančius ir vietas, ir kitų regionų rinkas, o mažesnėse apskrityse auginti sektoriaus pajėgumus.
- **Šiaulių–Panevėžio ašis – transporto priemonių ir elektros įrangos gamyba.** Šiaulių apskrityje stipri kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba (30), besiformuoja elektros įrangos (27) bei mašinų ir įrangos (28) gamyba. Panevėžio apskrityje besiformuoja elektros įrangos (27) ir variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių (29) gamyba. Tai stipriausia ir nuosekliausia grupė: dvi gretimos apskritys turi aiškius elektros įrangos gamybos pajėgumus ir auga panašiose srityse.
- **Kauno–Marijampolės–Alytaus ašis.** Kauno apskrityje stipri variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba (29). Marijampolės apskrityje besiformuoja šis sektorius ir mašinų ir įrangos gamyba (28), Alytaus apskrityje – elektros įrangos (27) bei mašinų ir įrangos (28) gamyba.
- **Klaipėdos–Tauragės–Telšių ašis.** Mašinų ir įrangos gamyba (28) veikia visose trijose apskrityse: Klaipėdos ir Tauragės apskrityse ji besiformuojanti, Telšių – silpniausia. Klaipėdos apskrityje papildomai išsiskiria kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba (30), t. y. laivų ir jūrinės įrangos gamyba. Šias apskritis taip pat sieja bendri ekosistemos iššūkiai – aukštųjų mokyklų specialistų rengimas (K2) ir pramoninė infrastruktūra (K5).
- **Chemijos pramonės niša (20) – Kauno ir Alytaus pora.** Sektorius stiprus Kauno apskrityje, besiformuojantis Alytaus. Kaunas ir Alytus sudaro gretimų apskričių porą su aiškiu centru Kaune.
- **Kūrybinės industrijos (59) – Vilniaus ir Alytaus jungtis.** Sektorius besiformuojantis Vilniaus ir Alytaus apskrityse. Apskričių gretimumas sudaro prielaidas Vilniaus–Alytaus jungčiai, tačiau niša abiejose apskrityse kol kas nedidelė.

Priedai

Priedas Nr. 1. Duomenų prieinamumas

Lentelė 31. Tyrimo kintamųjų ir rodiklių sąrašas

Kintamųjų grupė	Rodiklis	Šaltinis	Duomenų prieinamumo lygmuo		
			Nacionalinis	Apskričių	Savivaldybių
Žmogiškasis kapitalas	Aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų skaičius ir dalis	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	-
	STEM sričių absolventų skaičius ir dalis	[aktyvi nuoroda]	✓	-	-
	Specialistų parengtų universitetuose skaičius	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	-
	Parengta specialistų kolegijose	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	-
	Aukštos kvalifikacijos specialistų dalis	[aktyvi nuoroda]	✓	-	-
	IRT specialistų dalis	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Darbingo amžiaus gyventojų dalis	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Darbo jėga pagal išsilavinimą	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	-
	Neto migracija	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Neto tarptautinė migracija	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Neto vidaus migracija	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Gimstamumas	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Dalyvavimas mokymosi visą gyvenimą veiklose	Apskričių lygmeniu yra duomenys tik 2022 m. [aktyvi nuoroda]; [aktyvi nuoroda] Regionų lygmeniu [aktyvi nuoroda]	✓	✓	-
	Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose	VDA Duomenų ežeras [aktyvi nuoroda] VDA OSP (sektoriniai) [aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
Žinių ir inovacijų bazė	MTEP išlaidos ir jų dalis nuo BVP	[aktyvi nuoroda]	✓	-	-
	Verslo sektoriaus MTEP išlaidos	[aktyvi nuoroda]	✓	-	-
	MTEP darbuotojų skaičius	[aktyvi nuoroda]	✓	-	-
	Inovacijas diegiančių įmonių dalis	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	-

Kintamųjų grupė	Rodiklis	Šaltinis	Duomenų prieinamumo lygmuo		
			Nacionalinis	Apskričių	Savivaldybių
	Inovacijas diegusių įmonių apyvarta	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	-
	Inovacijas diegusių įmonių darbuotojai	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	-
	Išlaidų inovacinei veiklai dalis apyvartoje	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	-
	Įmonių išlaidos inovacinei veiklai	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	-
	Patentų paraiškų skaičius	[aktyvi nuoroda]	✓	-	-
	Finansuotų MTEPI projektų skaičius ir vertė	ES projektai [aktyvi nuoroda]	✓	✓	
	Mokslo ir verslo bendradarbiavimo projektų skaičius	-	-	-	-
	Aukštųjų mokyklų, mokslinių tyrimų centrų ir atviros prieigos infrastruktūros prieinamumas	[aktyvi nuoroda]	✓	-	-
Verslo bazė	APV sektorių įmonių skaičius ir dalis	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	APV įmonių skaičius 100 tūkst. gyventojų	Įmonės [aktyvi nuoroda] Gyventojai [aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	APV sektoriuose užimtų darbuotojų skaičius ir dalis	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Lokalizacijos koeficientas (LQ)	PV [aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Naujų įmonių steigimosi rodiklis	VDA Duomenų ežeras [aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Įmonių išgyvenamumas	VDA Duomenų ežeras [aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Įmonių apyvarta	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Pridėtinė vertė vienam dirbančiajam	[aktyvi nuoroda]	✓	✓	-
	Darbo našumas	-	-	-	-
	APV produktų ir paslaugų eksportas;	VDA Duomenų ežeras [aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Vidutinis APV įmonės dydis	VDA Duomenų ežeras [aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
Finansinė ir institucinė aplinka	Skaitmeninio ryšio infrastruktūros aprėptis	RRT savivaldybių elektroninių ryšių plėtros indeksas [aktyvi nuoroda] RRT Mobilios aprėpties ir spartų žemėlapis [aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Pramoninių parkų, laisvųjų ekonominių zonų, verslo inkubatorių ir bendradarbiavimo erdvių prieinamumas	Invest Lithuania: Laisvosios ekonominės zonos Lietuvoje [aktyvi nuoroda] Spiečiai [aktyvi nuoroda] Lietuvos LEZ Asociacija [aktyvi nuoroda] Pramonės parkai [aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓

Kintamųjų grupė	Rodiklis	Šaltinis	Duomenų prieinamumo lygmuo		
			Nacionalinis	Apskričių	Savivaldybių
	Vietos rinkos dydis	BVP [aktyvi nuoroda] BVP vienam gyventojui [aktyvi nuoroda] Gyventojai [aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Verslo paramos ir inovacijų institucijų skaičius	-	-	-	-
	Verslo, mokslo ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo iniciatyvos	Klasterių žemėlapis, pagal temas ir regionu galima žiūrėti [aktyvi nuoroda] ES EDIH katalogas [aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓
	Verslui suteikto finansavimo apimtis ir finansavimą gavusių įmonių skaičius	ILTE finansavimas [aktyvi nuoroda] Inovacijų agentūros 2021–2027 m. finansavimo duomenys Misijomis grįstų mokslo ir inovacijų programų įgyvendinimas: [aktyvi nuoroda]	✓	✓	✓

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra.

Priedas Nr. 2. Lietuvos apskričių pasirengimo APV veiklos plėtrai duomenys

Lentelė 32. Lietuvos apskričių ekosistemos pasirengimo APV veiklos plėtrai duomenys ir vertinimas

Sritis ir rodiklis		Lietuvos vidurkis	Lietuvos apskritys										Tikslinės savivaldybės						
			Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus	Šalčininkų	Lazdijų	Tauragės	Jurbarko	Mažeikių	Anykščių	Šakių
Žmogiškasis kapitalas (I)	Nuolatinių gyventojų sk. (asmenys) (2024)	2 885 891	134 181	585 430	339 831	134 663	209 093	266 803	90 534	130 913	126 192	868 251	29 863	17 201	37 198	25 421	51 909	22 372	25 609
	Nuolatinių gyventojų sk. (asmenys) (2025)	2 890 664	132 919	587 511	343 862	133 360	207 017	266 736	89 946	129 884	122 702	876 727	29 822	16 949	37 305	25 120	51 590	22 003	25 215
	Nuolatinių gyventojų sk. (asmenys) (2026)	2 887 592	130 630	587 094	345 218	131 348	203 565	263 692	88 803	128 136	120 394	888 712	29 598	16 578	37 255	24 713	50 934	21 495	24 724
	Aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų sk. (asmenys) (2025)	795 700	22 300	180 400	94 900	19 900	32 600	52 700	12 200	25 200	24 500	330 900	-	-	-	-	-	-	-
	Aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų sk. 1000 gyventojų (2025)	275,3	167,8	307,1	276,0	149,2	157,5	197,6	135,6	194,0	199,7	377,4	-	-	-	-	-	-	-
	Specialistų parengtų universitetuose sk. (asmenys) (2025)	16 864	-	6 165	832	109	-	373	-	-	-	9 385	-	-	-	-	-	-	-
	Specialistų parengtų universitetuose sk. 1000 gyventojų (2025)	5,8	0	10,5	2,4	0,8	0	1,4	0	0	0	10,7	-	-	-	-	-	-	-
	Parengtų specialistų kolegijose sk. (asmenys) (2025)	6 822	153	2 070	975	-	346	393	14	-	396	2 475	-	-	-	-	-	-	-
	Parengta specialistų kolegijose sk. 1000 gyventojų (2025)	2,4	1,2	3,5	2,8	0	1,7	1,5	0,2	0	3,2	2,8	-	-	-	-	-	-	-
	IRT specialistų sk. (asmenys) (2024)	67 215	464	11 665	8 488	400	759	19 177	205	388	511	42 386	40	39	60	47	198	73	46
	IRT specialistų sk. (asmenys) 1000 gyventojų (2024)	23,3	3,5	19,9	25,0	3,0	3,6	7,2	2,3	3,0	4,0	48,8	1,3	2,3	1,6	1,8	3,8	3,3	1,8
	Darbingo amžiaus gyventojų sk. (asmenys) (2025)	1 823 087	81 799	367 903	215 613	83 946	127 138	167 981	56 431	81 131	75 251	565 894	19 707	10 715	23 091	16 019	32 634	13 472	15 781
	Darbingo amžiaus gyventojų sk. (asmenys) (2026)	1 828 739	80 031	369 182	217 468	82 473	124 733	165 905	55 821	79 941	73 424	579 761	19 600	10 484	23 146	15 825	32 173	13 075	15 401
	Darbingo amžiaus gyventojų dalis (proc.) (2026)	63,3%	61,3%	62,9%	63,0%	62,8%	61,3%	62,9%	62,9%	62,4%	61,0%	65,2%	66,2%	63,2%	62,1%	64,0%	63,2%	60,8%	62,3%
	Aukštąjį išsilavinimą turinčių darbuotojų sk. (asmenys) (2025)	812 400	22 700	186 100	97 100	20 100	34 300	53 500	13 100	25 200	22 900	337 500	-	-	-	-	-	-	-
	Aukštąjį išsilavinimą turinčių darbuotojų dalis (proc.) nuo darbingo amžiaus žmonių sk. (2025)	44,6%	27,8%	50,6%	45,0%	23,9%	27,0%	31,8%	23,2%	31,1%	30,4%	59,64%	-	-	-	-	-	-	-
	Neto migracija (2025)	16 777	-788	3 139	3 381	-684	-1 192	-679	-214	-701	-609	15 124	12	-94	280	-101	-293	-172	-206
	Neto migracija 1000 gyventojų (2025)	6	-6	5	10	-5	-6	-3	-2	-5	-5	17	0	-6	8	-4	-6	-8	-8
	Bendras gimstamumo rodiklis 1000 gyventojų (2025)	6,1	4,8	6,5	6,3	5,5	4,9	5,2	5,3	5,5	4,7	6,9	5,4	3,6	6,2	4,1	5	5	4,9
	Besimokančiųjų dalis nuo visų gyventojų (proc.) (2022)	69,9%	67,4%	68,4%	76,5%	66,0%	78,4%	64,3%	62,4%	63,1%	64,1%	71,8%	-	-	-	-	-	-	-
	Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose, EUR (2025)	2218	1650	2222	1963	1696	1806	1834	1503	1927	1737	2571	1562	1378	1619	1341	1747	2295	1183
Žinių ir inovacijų bazė (II)	Igyvendina produkto ar proceso inovacijas, palyginti su visomis įmonėmis	52,80%	45,80%	53,70%	41,10%	47,70%	48,50%	54,30%	53,50%	59,00%	48,00%	56,00%	-	-	-	-	-	-	-
	Įmonės vykdo žmogiškąją MTEP veiklą, palyginti su visomis įmonėmis (2024)	10,60%	11,90%	11,10%	7,90%	7,60%	9,10%	9,20%	1,30%	6,80%	7,30%	12,60%	-	-	-	-	-	-	-
	Įmonių išlaidos inovacijai (2024, mln. eurų)	1424,7	12,4	212,6	102,6	21,8	56,2	42	17,2	58,4	77,6	823,9	-	-	-	-	-	-	-
	Inovacijų intensyvumo indeksas, nuo šalies lygio	1	0,28	0,7	0,59	0,51	0,76	0,4	0,6	1,19	2,13	1,46	-	-	-	-	-	-	-
	Finansuotų MTEPI projektų skaičius ir vertė	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Aukštųjų mokyklų, mokslinių tyrimų centrų ir atviros prieigos infrastruktūros prieinamumas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Sritis ir rodiklis		Lietuvos vidurkis	Lietuvos apskritys										Tikslinės savivaldybės						
			Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus	Šalčininkų	Lazdijų	Tauragės	Jurbarko	Mažeikių	Anykščių	Šakių
Finansinė ir institucinė aplinka (III)	Skaitmeninio ryšio infrastruktūros aprėptis (Padengimas 1 Gbps sparta) (2026 m.)	46,4%	43,6%	49,3%	63,2%	36,7%	41,7%	48,4%	30,7%	51,8%	41,7%	47,0%	26,6%	15,2%	47,9%	28,4%	80,5%	25,4%	25,1%
	Pramoninių parkų skaičius (2026 m.)	7	1	1	0	0	1	2	1	0	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Laisvųjų ekonominių zonų (LEZ) skaičius (2026 m.)	7	0	2	1	1	1	2	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-
	Bendradarbiystės erdvių skaičius (2026 m.)	20	2	3	2	2	2	1	1	2	3	2	1	1	1	0	1	1	1
	Vietos rinkos dydis (2024 m.) (BVP vienam gyventojui tūkst. Eur)	27,4	15	27	23,7	15,6	18,5	19,3	16	18,8	15	41,5	-	-	-	-	-	-	-
	Verslui suteikto finansavimo apimtis (EUR mln.) (2025 m. pasibaigę kvietimai)	13,3	1,9	6,4	1,3	0	1,3	1,3	0,09	0,2	0,7	0,2	-	0	0,09	-	-	-	0

Komponentas		Rodikliai	Lietuvos vidurkis	Lietuvos apskritys										Rodiklio vertinimas Lietuvos kontekste										Komponento vertinimas (palankių ir artimų rodiklių dalis)									
				Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus	Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus	Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus
K1	Aukštos kvalifikacijos darbo jėga	Aukštąjį išsilavinimą turinčių darbuotojų dalis (2025)	44,6%	27,8%	50,6%	45,0%	23,9%	27,0%	31,8%	23,2%	31,1%	30,4%	59,6%	0,62	1,14	1,01	0,54	0,61	0,71	0,52	0,70	0,68	1,34	0%	100%	100%	33%	33%	33%	0%	33%	33%	100%
		IRT specialistai / 1000 gyv. (2024)	23,3	3,5	19,9	25,0	3,0	3,6	7,2	2,3	3,0	4,0	48,8	0,15	0,86	1,07	0,13	0,16	0,31	0,10	0,13	0,17	2,10										
		Vidutinis darbo užmokestis APV sektoriuose (2025)	2 218 €	1 650 €	2 222 €	1 963 €	1 696 €	1 806 €	1 834 €	1 503 €	1 927 €	1 737 €	2 571 €	0,74	1,00	0,89	0,76	0,81	0,83	0,68	0,87	0,78	1,16										
K2	Aukštųjų mokyklų specialistų rengimas	Universitetuose parengti specialistai / 1000 gyv. (2025)	5,8	0,0	10,5	2,4	0,8	0,0	1,4	0,0	0,0	0,0	10,7	0,00	1,80	0,41	0,14	0,00	0,24	0,00	0,00	0,00	1,83	33%	100%	67%	33%	33%	33%	33%	33%	67%	100%
		Kolegijose parengti specialistai /	2,4	1,2	3,5	2,8	0,0	1,7	1,5	0,2	0,0	3,2	2,8	0,49	1,49	1,20	0,00	0,71	0,62	0,07	0,00	1,37	1,20										

Komponentas		Rodikliai	Lietuvos vidurkis	Lietuvos apskritys									Rodiklio vertinimas Lietuvos kontekste									Komponento vertinimas (palankių ir artimų rodiklių dalis)											
				Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus	Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus	Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus
		1000 gyv. (2025)																															
		Besimokančiųjų dalis nuo visų gyventojų (2022)	69,9%	67,4%	68,4%	76,5%	66,0%	78,4%	64,3%	62,4%	63,1%	64,1%	71,8%	0,96	0,98	1,09	0,94	1,12	0,92	0,89	0,90	0,92	1,03										
K3	Darbo jėgos pasiūla	Darbingo amžiaus gyventojų dalis (2026)	63,3%	61,3%	62,9%	63,0%	62,8%	61,3%	62,9%	62,9%	62,4%	61,0%	65,2%	0,97	0,99	0,99	0,99	0,97	0,99	0,99	0,99	0,96	1,03	67%	100%	100%	67%	67%	100%	100%	67%	67%	100%
		Neto migracija / 1000 gyv. (2025)	6	-5,9	5,3	9,8	-5,1	-5,8	-2,5	-2,4	-5,4	-5,0	17,3	-5,9	5,3	9,8	-5,1	-5,8	-2,5	-2,4	-5,4	-5,0	17,3										
		Bendrasis gimstamumo rodiklis / 1000 gyv. (2025)	6,1	4,8	6,5	6,3	5,5	4,9	5,2	5,3	5,5	4,7	6,9	0,79	1,07	1,03	0,90	0,80	0,85	0,87	0,90	0,77	1,13										
K4	Įmonių MTEP ir inovacijos	Inovacijas diegiančių įmonių dalis	52,8%	45,8%	53,7%	41,1%	47,7%	48,5%	54,3%	53,5%	59,0%	48,0%	56,0%	0,87	1,02	0,78	0,90	0,92	1,03	1,01	1,12	0,91	1,06	67%	67%	33%	33%	100%	67%	33%	67%	67%	100%
		Įmonių, vykdančių MTEP veiklą, dalis (2024)	10,6%	11,9%	11,1%	7,9%	7,6%	9,1%	9,2%	1,3%	6,8%	7,3%	12,6%	1,12	1,05	0,75	0,72	0,86	0,87	0,12	0,64	0,69	1,19										
		Inovacijų intensyvumo indeksas (LT = 1)	1	0,28	0,7	0,59	0,51	0,76	0,4	0,6	1,19	2,13	1,46	0,28	0,70	0,59	0,51	0,76	0,40	0,60	1,19	2,13	1,46										
K5	Pramoninė infrastruktūra	Pramoninių parkų skaičius (2026)	7	1	1	0	0	1	2	1	0	1	1	1	1	0	0	1	2	1	0	1	1	50%	100%	50%	50%	100%	100%	50%	0%	50%	50%
		Laisvųjų ekonominių zonų skaičius (2026)	7	0	2	1	1	1	2	0	0	0	0	0	2	1	1	1	2	0	0	0	0										
K6	Skaitmeninė ir verslo	Padengimas 1 Gbps sparta	46,4%	43,6%	49,3%	63,2%	36,7%	41,7%	48,4%	30,7%	51,8%	41,7%	47,0%	0,94	1,06	1,36	0,79	0,90	1,04	0,66	1,12	0,90	1,01	100%	100%	100%	100%	100%	100%	50%	100%	100%	100%

Komponentas		Rodikliai	Lietuvos vidurkis	Lietuvos apskritys									Rodiklio vertinimas Lietuvos kontekste									Komponento vertinimas (palankių ir artimų rodiklių dalis)										
				Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus	Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus	Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos
	paramos infrastruktūra	Bendradarbiystės erdvių skaičius (2026)	20	2	3	2	2	1	1	2	3	2	2	3	2	2	1	1	2	3	2											
K7	Rinkos dydis ir aglomeracija	BVP vienam gyventojui (2024)	27,4	15	27	23,7	15,6	18,5	19,3	16	18,8	15	41,5	0,55	0,99	0,86	0,57	0,68	0,70	0,58	0,69	0,55	1,51									
		Verslui suteiktas finansavimas / 1000 gyv. (2025)	4601	14294	10893	3781	0	6280	4874	1001	1540	5705	228	3,11	2,37	0,82	0,00	1,36	1,06	0,22	0,33	1,24	0,05	50%	100%	100%	0%	50%	50%	0%	0%	50%

Priedas Nr. 3. Lazdijų r. sav. apžvalga

Lentelė 33. Pagrindiniai rodikliai Lazdijų r. sav., 2025 m.

GYVENTOJŲ SK.	GIMSTAMUMAS	DARBINGO AMŽ. DALIS
16 949	3,6	63,2 proc.
asmenys	1000 gyventojų	nuo visų gyventojų

Savivaldybė išsidėsčiusi Lietuvos pietvakariuose ir ribojasi su dviem užsienio valstybėmis – Baltarusija ir Lenkija. Jos strateginę reikšmę lemia padėtis prie Suvalkų koridoriaus – retai apgyvendinto apie 100 km pločio miškingo lygumos ruožo, jungiančio Lenkiją ir Lietuvą. Koridorius laikomas vienu pažeidžiamiausių NATO taškų, nes yra gyvybiškai svarbus sausumos kelias, jungiantis Baltijos šalis su likusiomis aljanso valstybėmis. Dėl to į rajoną nukreiptos ir gynybinės paskirties investicijos – „Via Lietuva“ pradėjo beveik 20 mln. eurų vertės Suvalkų koridoriui svarbių valstybinės reikšmės kelių ruožų atnaujinimo projektus, siejamus su kariniu mobilumu ir valstybės atsparumu. Rajone taip pat svarstyta naujo karinio poligono steigimo vieta.

Demografinė ir socialinė situacija

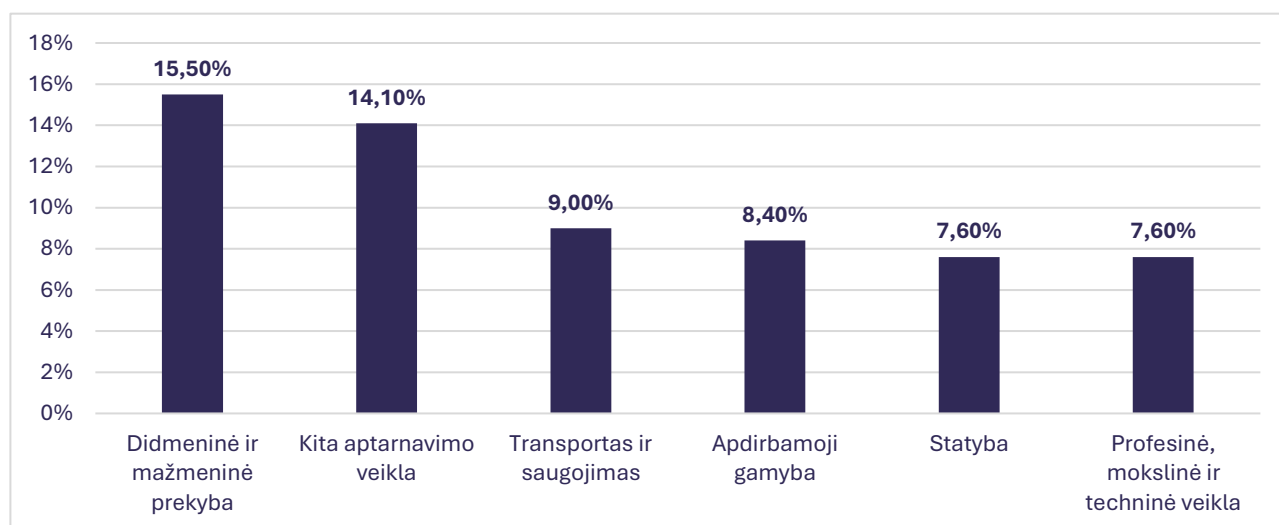
Tai savivaldybė, kurioje demografiniai iššūkiai jaučiami itin ryškiai: gyventojų per penkerius metus sumažėjo daugiau nei dešimtadaliu – nuo 18,7 iki 16,6 tūkst., o migracijos balansas išlieka neigiamas (–404 per 2020–2025 m.), rodantis, kad keli metai iš eilės išvykstančiųjų asmenų skaičius yra didesnis nei atvykstančiųjų. Gimstamumas Lazdijų r. sav. taip pat sumažėjo – nuo 6,4 iki 3,6 gimimo tūkstančiui gyventojų. Darbingo amžiaus gyventojai sudaro apie 63 proc. visų savivaldybės gyventojų. Vidutinis atlyginimas (1787,4 Eur 2025 m.) siekia apie 74 proc. šalies vidurkio.

Pagrindinės ekonominės veiklos

2025 m. savivaldybėje veikė 490 ūkio subjektų. Didžiausią dalį sudaro didmeninė ir mažmeninė prekyba (15,5 proc.) bei kita aptarnavimo veikla (14,1 proc.). Apdirbamosios gamybos sektoriuje 2021–2025 m. subjektų skaičius daugiau nei padvigubėjo (nuo 16 iki 41).

Ūkio subjektų skaičius per 2021–2025 m. padidėjo nuo 321 iki 490, t. y. 52,6 proc. (vidutinis metinis augimas – 11,2 proc.)

Pav. 16. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Lazdijų r. sav., 2025 m.

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas.

IRT darbuotojų skaičius

Lazdijų r. sav. 2024 m. savivaldybėje dirbo 39 IRT specialistai – 0,06 proc. šalies IRT darbuotojų. Nepaisant nedidelio absoliutaus skaičiaus, vietos užimtumo kontekste jie sudaro 1,36 proc. visų dirbančiųjų – vieną aukštesnių rodiklių tarp nagrinėtų savivaldybių, iš dalies dėl mažo bendro dirbančiųjų skaičiaus. Per 2020–2024 m. laikotarpį specialistų skaičius nuosekliai augo nuo 25 iki 39.

APV sektoriai

APV sektoriai savivaldybėje yra mažiau išvystyti nei vidutiniškai Alytaus apskrityje – tiek pagal darbuotojų skaičių, tiek pagal sukuriama pridėtinę vertę. Visgi šie sektoriai veikia efektyviau: juose dirba 5 proc. savivaldybės darbuotojų, o sukuriamą 7,1 proc. pridėtinės vertės. APV sektorių eksporto dalis atitinka apskrities lygį, tačiau eksportą vykdo tik 6 iš 25 APV sektorių.

Lentelė 34. APV sektorių rodikliai Lazdijų r. sav., 2025 m.

	Savivaldybės rodikliai		Apskrities rodikliai	
	APV apimtis	Dalis nuo visos apimtys, proc.	APV apimtis	Dalis nuo visos apimtys, proc.
Darbuotojų skaičius	152	5,0%	2 925	7,5%
Pridėtinė vertė, mln. eurų	2,6	7,1%	83,1	9,5%
Eksportas, mln. eurų	1,9	9,4%	78,8	9,4%

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra

APV išsiskiriantys sektoriai

- **Reklama ir rinkos tyrimas (73)** – susiformavusi niša. Nedidelis sektorius (12 darbuotojų), bet išsiskiria specializacija pagal apyvartą ir PV bei aukštu našumu. Augimą labiau lėmė šalies tendencijos nei vietiniai veiksniai. Didžioji dalis darbuotojų dirba vienoje įmonėje, kuri veiklą vykdo Vilniuje, todėl realus sektoriaus mastas savivaldybėje mažesnis, nei rodo statistika.
- **Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla (70)** – susiformavusi niša. 17 darbuotojų, sektorius sparčiai auga dėl vietinių veiksnių: darbuotojų padaugėjo apie 40 %, o PV – daugiau nei puse. Specializacijos kol kas nėra, našumas gerokai atsilieka nuo šalies lygio.
- **Kompiuterių programavimo, konsultacinė ir susijusi veikla (62)** – besiformuojanti niša. 10 įmonių, 31 darbuotojas. Sektorius auga dėl vietinių veiksnių, atlyginimai viršija apskrities vidurkį. Specializacijos dar nėra, įmonės nedidelės, todėl sektorius kol kas tik formuojasi.

Iššūkiai vystyti APV sektorius

- **Demografija.** Savivaldybės gyventojų skaičius sparčiai mažėja. Migracijos balansas išlieka neigiamas, o gimstamumas mažėja. Dėl to traukiasi darbingo amžiaus gyventojų dalis ir potenciali darbo jėga. Kvalifikuoti darbuotojai renkasi didesnius miestus.
- **Ekonominė struktūra.** Savivaldybės ekonomikoje dominuoja žemesnės pridėtinės vertės sektoriai: prekyba, maisto pramonė ir žemės ūkis. APV sektoriai sukuria mažą ekonomikos dalį ir įdarbina nedidelę dirbančiųjų dalį. Todėl APV sektorių bazė savivaldybėje yra minimali.
- **Žmogiškasis kapitalas.** Aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų dalis mažesnė už šalies vidurkį, aukštųjų mokyklų savivaldybėje nėra, o profesinis mokymas orientuotas į tradicines sritis. IRT specialistų dalis palyginti aukšta, bet tai lemia mažas bendras dirbančiųjų skaičius.
- **Sektorių apimtis.** Išsiskiriančiose APV nišose dirba tik po keliolika darbuotojų, aiškios specializacijos nėra, o darbo našumas išlieka žemas. Be to, dalį rodiklių iškreipia įmonės, kurios registruotos Lazdijų sav., bet veiklą vykdo kitose savivaldybėse.

Priedas Nr. 4. Šalčininkų r. sav. apžvalga

Lentelė 35. Pagrindiniai rodikliai Šalčininkų r. sav., 2025 m.

GYVENTOJŲ SK.	GIMSTAMUMAS	DARBINGO AMŽ. DALIS
29 822	5,4	66,1 proc.
asmenys	1000 gyventojų	nuo visų gyventojų

Savivaldybė yra Lietuvos pietryčiuose ir turi išorinę Europos Sąjungos sieną. Pietuose ir rytuose rajono ribos sutampa su Lietuvos–Baltarusijos valstybine siena, o rajonui tenka ilgiausia Respublikos sienos dalis, kurią dar ilgina Dieveniškų kyšulys – ties jo „sąsmauka“ atstumas tarp Baltarusijai priklausančių žemių tesiekia 2,5 km. Rajone veikia trys pasienio užkardos, o pastarųjų metų sprendimai savivaldybę palietė tiesiogiai: 2024 m. kovo 1 d. Vyriausybė sustabdė judėjimą per Lavoriškių ir Raigardo punktus bei nutraukė pėsčiųjų ir dviratininkų vykimą per Medininkų ir Šalčininkų punktus, o 2025 m. spalį dėl kontrabandinių balionų laikinai uždaryti visi Lietuvos–Baltarusijos pasienio punktai.

Demografinė ir socialinė situacija

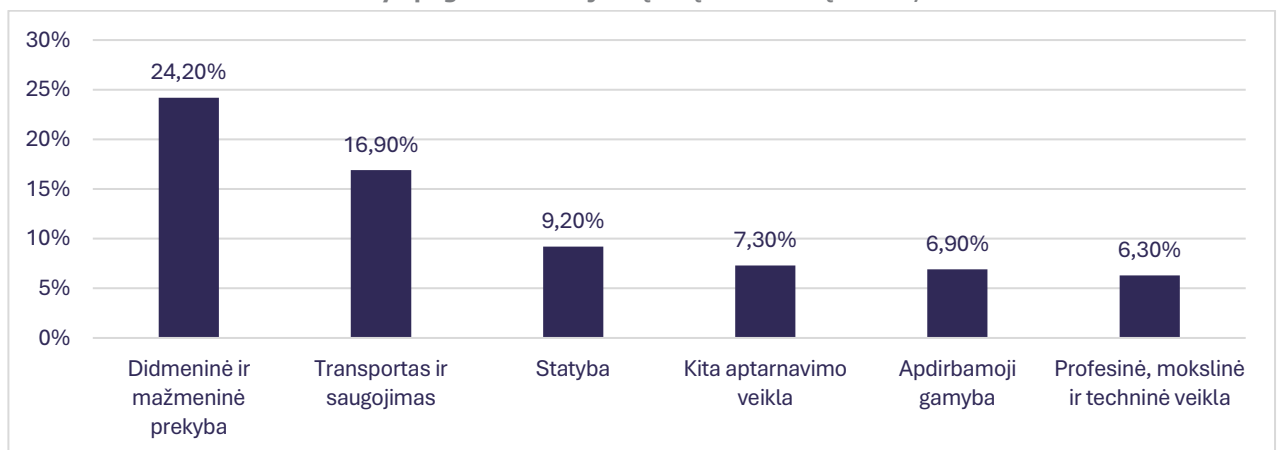
Per pastarąjį dešimtmetį savivaldybė patiria pastovų, nors ir nedidelį, gyventojų mažėjimą – nuo 30,5 tūkst. 2020 m. iki 29,6 tūkst. 2025 m. Vis dėlto demografinė struktūra atrodo santykinai stabili: darbingo amžiaus gyventojų dalis ne tik nesitraukia, bet ir palaipsniui auga – nuo 64 proc. 2020 m. iki 66 proc. 2025 m. Migracijos balansas penkerių metų perspektyvoje išlieka teigiamas (kaupiamai +600 gyventojų), tai reiškia, kad daugiau žmonių atvyksta gyventi, nei išvyksta. Gimstamumas Šalčininkų r. sav. per penkerius metus krito beveik perpus, nuo 8,9 iki 5,4 gimimo tūkstančiui gyventojų. Vidutinis atlyginimas (1895,4 Eur 2025 m.) sudaro apie 79 proc. šalies vidurkio.

Pagrindinės ekonominės veiklos

2025 m. savivaldybėje veikė 714 ūkio subjektų. Didžiausią dalį sudaro didmeninė ir mažmeninė prekyba (24,2 proc.) bei transportas ir saugojimas (16,9 proc.); šie du sektoriai kartu apima beveik 41 proc. visų veikiančių subjektų. 2021–2025 m. transporto ir saugojimo sektoriuje subjektų skaičius išaugo nuo 72 iki 121.

2021–2025 m. veikiančių ūkio subjektų skaičius išaugo nuo 527 iki 714, t. y. 35,5 proc. (vidutinis metinis augimas – 7,9 proc.)

Pav. 17. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Šalčininkų r. sav., 2025 m.

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas.

IRT darbuotojų skaičius

Šalčininkų r. sav. 2024 m. savivaldybėje dirbo 40 IRT sektoriaus specialistų – tai sudaro 0,06 proc. visų šalies IRT darbuotojų. Vietos mastu jie sudaro 0,63 proc. visų savivaldybėje dirbančiųjų, o tai gerokai atsilieka nuo nacionalinio 5,2 proc. lygio. Nuo 2020 iki 2024 m. specialistų skaičius beveik padvigubėjo (nuo 22 iki 40).

APV sektoriai

APV veiklose savivaldybėje dirba 254 darbuotojai – 3,6 proc. visų dirbančiųjų, o sukuriama 7,9 proc. pridėtinės vertės. Rodikliai rodo, kad APV veiklos savivaldybėje veikia efektyviau nei ekonomika vidutiniškai, tačiau beveik visą šį rezultatą lemia viena chemijos pramonės įmonė. Paslaugų srityje APV veiklos yra labai smulkios ir specializacijos nesuformuoja.

Lentelė 36. APV sektorių rodikliai Šalčininkų r. sav., 2025 m.

	Savivaldybės rodikliai		Apskrities rodikliai	
	APV apimtis	Dalis nuo visos apimtys, proc.	APV apimtis	Dalis nuo visos apimtys, proc.
Darbuotojų skaičius	254	3,6%	132 092	21,4%
Pridėtinė vertė, mln. eurų	14,4	7,9%	12 619	47,5%
Eksportas, mln. eurų	22,1	11,5%	7 957,4	28,1%

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra

APV išsiskiriantys sektoriai

- **Chemikalų ir chemijos produktų gamyba (20)** – susiformavusi niša. Stipriausias savivaldybės APV sektorius: 158 darbuotojai (2,3 proc. dirbančiųjų) ir 6,8 proc. savivaldybės pridėtinės vertės. Specializacija stipri pagal visus rodiklius, sektorius eksportuoja, o atlyginimai ir našumas gerokai viršija apskrities lygį. Vis dėlto visą veiklą vykdo viena sena įmonė, darbuotojų skaičius nedidėja, o našumas atsilieka nuo sektoriaus Lietuvoje. Tai brandi, bet labai koncentruota ir sunkiai auginama niša.
- **Pagrindinių vaistų pramonės gaminių ir farmacinių preparatų gamyba (21)** – susiformavusi niša. Nors LQ viršija šalies lygį, tačiau sektorių sudaro viena įmonė su 4 darbuotojais, todėl rodikliai statistiškai nepatikimi. Sektorius auga nedaug, o realus jo mastas savivaldybėje minimalus.
- **Teisinė ir apskaitos veikla (69)** – besiformuojanti niša. 10 įmonių, 36 darbuotojai (0,5 proc. dirbančiųjų). Specializacijos nėra, tačiau atlyginimai viršija ir apskrities, ir to paties sektoriaus Lietuvos lygį, o augimą lėmė vietiniai veiksniai.

Iššūkiai vystyti APV sektorius

- **Demografija.** Gyventojų skaičius mažėja nuosekliai. Nors darbingo amžiaus gyventojų dalis auga, tačiau darbo jėgos kvalifikacija, o ne jos apimtis, yra pagrindinis APV plėtros apribojimas.
- **Ekonominė struktūra.** Beveik 41 proc. visų ūkio subjektų sudaro prekyba bei transportas ir saugojimas. Tai žemesnės pridėtinės vertės veiklos, todėl vietos ekonomikos bazė nėra pritaikyta APV sektorių vystymui.
- **Žmogiškasis kapitalas.** Išsilavinimo lygis vienas žemesnių šalyje, aukštojo mokslo įstaigų nėra, o jaunimas mokosi Vilniuje ir negrįžta. IRT specialistai sudaro tik 0,63 proc. dirbančiųjų, todėl trūksta ir skaitmeninių, ir inžinerinių kompetencijų.
- **Koncentracija vienoje įmonėje.** Aukštus APV pridėtinės vertės ir eksporto rodiklius iš esmės sukuria vienas chemijos pramonės sektorius su viena įmone. Tai reiškia, kad savivaldybės APV rezultatai labai jautrūs vienos įmonės veiklai, o plėtros bazė nėra diversifikuota.
- **Artumas Vilniui.** Sostinė pritraukia kvalifikuotus darbuotojus ir aukštesnės vertės veiklas iš savivaldybės, todėl vietoje lieka smulkios, vietinei rinkai orientuotos paslaugų įmonės.

Priedas Nr. 5. Šakių r. sav. apžvalga

Lentelė 37. Pagrindiniai rodikliai Šakių r. sav., 2025 m.

GYVENTOJŲ SK.	GIMSTAMUMAS	DARBINGO AMŽ. DALIS
25 215	4,9	62,6 proc.
asmenys	1000 gyventojų	nuo visų gyventojų

Savivaldybė yra Lietuvos pietvakariuose, Marijampolės apskrityje, ir ribojasi su Vilkaviškio, Kazlų Rūdos, Kauno ir Jurbarko savivaldybėmis bei Rusijos Federacijos Kaliningrado sritimi. Riba su Kaliningrado sritimi eina Šešupės upe. Istoriskai glaudžiausiais infrastruktūriniais, socialiniais ir ekonominiais ryšiais savivaldybė susijusi su Marijampolės regionu.

Demografinė ir socialinė situacija

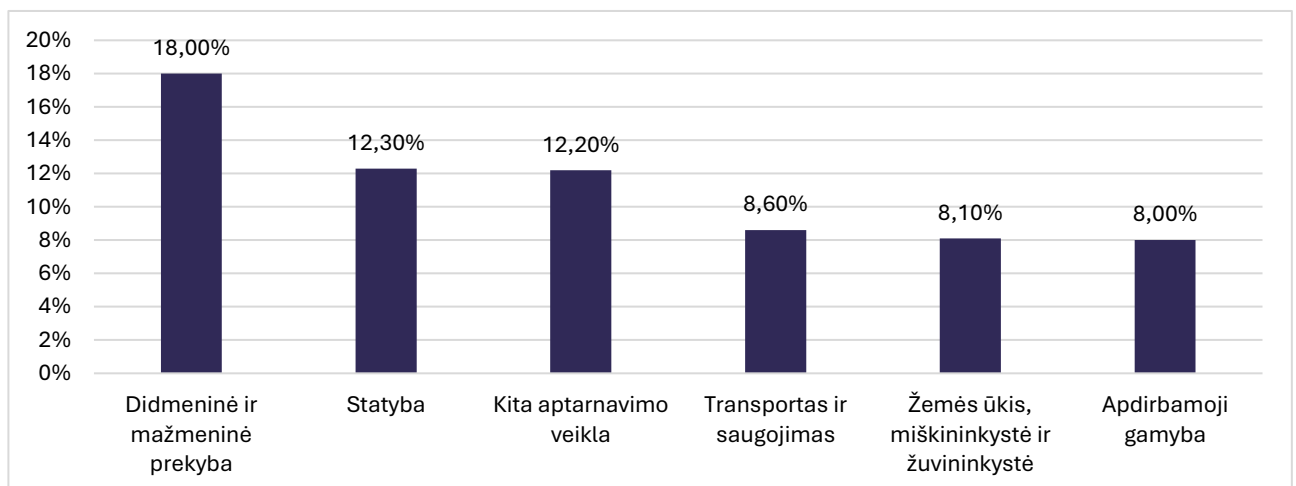
Gyventojų skaičius savivaldybėje mažėja gana sparčiai – per 2020–2026 m. Šakių r. sav. neteko beveik dešimtadalio gyventojų (nuo 27,4 iki 24,7 tūkst.). Migracijos balansas taip pat neigiamas ir laikui bėgant gilėja (kaupiamai –826 per penkerius metus), o darbingo amžiaus gyventojų dalis, nors ir svyruoja, bendrai šiek tiek traukiasi. Gimstamumas savivaldybėje sumažėjo nuo 6,7 iki 4,9 gimimo tūkstančiui gyventojų. Vidutinis atlyginimas (1924,2 Eur 2025 m.) sudaro apie 80 proc. šalies vidurkio.

Pagrindinės ekonominės veiklos

2025 m. savivaldybėje veikė 724 ūkio subjektai. Didmeninė ir mažmeninė prekyba (18,0 proc.) yra didžiausia veiklos sritis, o statyba (12,3 proc.) ir kita aptarnavimo veikla (12,2 proc.) sudaro panašaus dydžio dalis. Žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektorius sudaro 8,1 proc. visų subjektų. Statybos sektoriuje 2021–2025 m. subjektų skaičius daugiau nei padvigubėjo (nuo 40 iki 89).

Ūkio subjektų skaičius išaugo nuo 560 iki 724, t. y. 29,3 proc. (vidutinis metinis augimas – 6,6 proc.).

Pav. 18. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Šakių r. sav., 2025 m.

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas.

IRT darbuotojų skaičius

Šakių r. sav. 2024 m. savivaldybėje dirbo 46 IRT specialistai – 0,07 proc. šalies IRT darbuotojų ir 0,89 proc. visų vietos dirbančiųjų. Skaičius per penkerius metus išliko palyginti stabilus.

APV sektoriai

APV dydis savivaldybėje minimalus, veiklose savivaldybėje dirba 79 darbuotojai – apie 1,4 proc. visų dirbančiųjų, o sukuria 1,7 proc. pridėtinės vertės. Tai žemiausi rodikliai tarp nagrinėtų tikslinių savivaldybių.

Lentelė 38. APV sektorių rodikliai Šakių r. sav., 2025 m.

	Savivaldybės rodikliai		Apskrities rodikliai	
	APV apimtis	Dalis nuo visos apimtys, proc.	APV apimtis	Dalis nuo visos apimtys, proc.
Darbuotojų skaičius	79	1,4%	1 687	4,2%
Pridėtinė vertė, mln. eurų	1,2	1,7%	57,5	6,2%
Eksportas, mln. eurų	0,1	0,2%	90,2	7%

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra

APV išsiskiriantys sektoriai

Šakių r. sav. nė vienas APV sektorius nepasiekia nišos slenksčio – nė vienoje veikloje nesutampa pakankamas mastas, specializacija ir augimas.

Iššūkiai vystyti APV sektorius

- **Demografija.** Gyventojų skaičius mažėja sparčiai, o migracijos balansas neigiamas ir gilėja. Traukiasi ir darbingo amžiaus gyventojų dalis, todėl mažėja potenciali APV veiklų darbo jėga.
- **Ekonominė struktūra.** Ekonomikoje dominuoja prekyba, statyba, kita aptarnavimo veikla ir žemės ūkis – visos jos yra žemesnės pridėtinės vertės sritys. APV veiklos sudaro tik apie 1,4 proc. užimtumo, todėl plėtros bazė savivaldybėje praktiškai neegzistuoja. APV veiklų bazė savivaldybėje labai nedidelė, o nė vienas sektorius neatitinka nustatytų nišos kriterijų.
- **Žmogiškasis kapitalas.** Aukštosios mokyklos veikia Kaune ir Marijampolėje, o vietos profesinis mokymas siejamas su žemės ūkiu. IRT specialistų skaičius penkerius metus nesikeitė, todėl kompetencijų bazė stagnuoja.
- **Nišų nesusiformavimas.** Visos APV veiklos apsiriboja keliomis įmonėmis ir keliolika darbuotojų, dalyje jų darbuotojų skaičius ir pridėtinė vertė mažėja. Todėl plėtra turėtų pradėti nuo veiklos užuomazgų auginimo, o ne nuo esamų nišų stiprinimo.

Priedas Nr. 6. Jurbarko r. sav. apžvalga

Lentelė 39. Pagrindiniai rodikliai Jurbarko r. sav., 2025 m.

GYVENTOJŲ SK.	GIMSTAMUMAS	DARBINGO AMŽ. DALIS
25 120	4,1	63,8 proc.
asmenys	1000 gyventojų	nuo visų gyventojų

Savivaldybė įsikūrusi Lietuvos pietvakariuose, Nemuno dešiniajame krante. Rytuose ji ribojasi su Kauno rajonu, šiaurės rytuose – su Raseinių, šiaurės vakaruose – su Tauragės rajonu, vakaruose – su Pagėgių savivaldybe, Nemuno upe turi bendrą sieną su Šakių rajonu, o pietvakarinėje dalyje – su Rusijos Federacijos Kaliningrado srities Krasnoznamensko rajonu.

Demografinė ir socialinė situacija

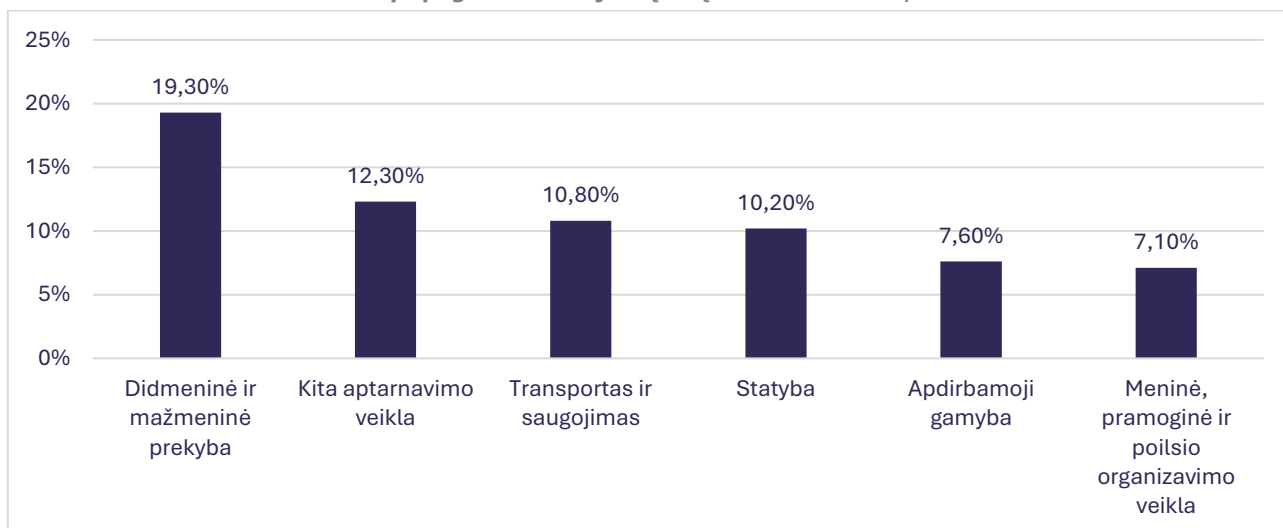
Palyginti su kaimyninėmis savivaldybėmis, čia matoma šiek tiek palankesnė demografinė dinamika: nors gyventojų skaičius per laikotarpį sumažėjo nedaug (nuo 25,6 iki 24,7 tūkst., apie 3,6 proc.), migracijos balansas yra ryškiai teigiamas – kaupiamai daugiau nei tūkstantis gyventojų. Taip pat auga darbingo amžiaus gyventojų dalis (nuo 61 iki beveik 64 proc.), kas rodo, kad į savivaldybę atvykstantys žmonės dažniausiai yra darbingo amžiaus. Gimstamumas vis tiek mažėja (nuo 6,3 iki 4,1). Vidutinis atlyginimas (1949,1 Eur 2025 m.) siekia apie 81 proc. šalies vidurkio.

Pagrindinės ekonominės veiklos

2025 m. savivaldybėje veikė 714 ūkio subjektų. Didžiausią dalį sudaro didmeninė ir mažmeninė prekyba (19,3 proc.), po jos seka kita aptarnavimo veikla (12,3 proc.), transportas ir saugojimas (10,8 proc.) bei statyba (10,2 proc.).

Ūkio subjektų skaičius nuo 2021 iki 2025 metų padidėjo nuo 552 iki 714, t. y. 29,3 proc. (vidutinis metinis augimas – 6,6 proc.).

Pav. 19. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Jurbarko r. sav., 2025 m.

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas.

IRT darbuotojų skaičius

Jurbarko r. sav. 2024 m. savivaldybėje dirbo 47 IRT specialistai – 0,07 proc. šalies IRT darbuotojų. Vietos mastu jie sudaro 0,63 proc. visų dirbančiųjų. Rodiklis per 2020–2024 m. augo nuosekliai, bet lėtai – nuo 36 iki 47.

APV sektoriai

APV veiklose savivaldybėje dirba 166 darbuotojai – apie 2,1 proc. visų dirbančiųjų, o sukuriama 1,9 proc. pridėtinės vertės. Daugiau nei pusę šio užimtumo sudaro viena veikla – architektūros ir inžinerijos paslaugos. Kitos APV veiklos apsiriboja vienetais ar keliolika darbuotojų, aukštųjų technologijų gamybos savivaldybėje nėra.

Lentelė 40. APV sektorių rodikliai Jurbarko r. sav., 2025 m.

	Savivaldybės rodikliai		Apskrities rodikliai	
	APV apimtis	Dalis nuo visos apimties, proc.	APV apimtis	Dalis nuo visos apimties, proc.
Darbuotojų skaičius	166	2,1%	771	2,8%
Pridėtinė vertė, mln. eurų	6,2	1,9%	23,5	3%
Eksportas, mln. eurų	0,8	0,2%	17,1	1,5%

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra

APV išsiskiriantys sektoriai

- **Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71)** – susiformavusi niša. Aiškiai stipriausias savivaldybės APV sektorius: 11 įmonių, 88 darbuotojai (1,1 proc. dirbančiųjų) ir 1,5 proc. pridėtinės vertės. Specializacija matoma pagal visus rodiklius, o našumas viršija ir apskrities, ir sektoriaus Lietuvos lygį. Tačiau šią specializaciją nulemia viena projektavimo darbus vykdanči įmonė, kurioje dirba 80 darbuotojų, o pagrindinę savo veiklą jie vykdo ne Jurbarko sav., o Kaune.
- **Kompiuterių programavimo, konsultacinė ir susijusi veikla (62)** – veiklos užuomazgos. 7 įmonės, 10 darbuotojų. Atlyginimai viršija apskrities vidurkį, darbuotojų skaičius nedidėja stipriai, o pridėtinė vertė mažėja. Sektorius kol kas per smulkus, kad būtų vertinamas kaip niša.

Iššūkiai vystyti APV sektorius

- **Demografija.** Demografinė dinamika palankesnė nei kaimyninėse savivaldybėse: gyventojų skaičius mažėjo nedaug, migracijos balansas ryškiai teigiamas, o darbingo amžiaus gyventojų dalis auga. Tai reiškia, kad pagrindinis apribojimas yra ne darbo jėgos apimtis, o jos kvalifikacija ir darbo vietų pasiūla.
- **Ekonominė struktūra.** Ekonomikoje dominuoja prekyba, kita aptarnavimo veikla, transportas ir statyba – žemesnės pridėtinės vertės sritys. APV veiklos sudaro tik apie 2 proc. užimtumo, todėl plėtros bazė yra labai plona.
- **Žmogiškasis kapitalas.** Nepaisant palankios demografijos, išsilavinimo struktūra atsilieka nuo šalies vidurkio, o aukštųjų mokyklų nėra. IRT specialistų dalis (0,63 proc.) auga lėtai, todėl inžinerijos nišos plėtrą labiausiai riboja kvalifikuotų darbuotojų pasiūla.
- **Vienos nišos priklausomybė.** Beveik visą APV bazę sudaro architektūros ir inžinerijos sektorius, kuris jau yra brandus, o savo veiklą vis tiek yra sutelkę ne Jurbarko r. Naujų veiklų, galinčių jį papildyti, kol kas nesiformuoja, todėl savivaldybės APV rezultatai labai priklauso nuo kelių senų įmonių.

Priedas Nr. 7. Tauragės r. sav. apžvalga

Lentelė 41. Pagrindiniai rodikliai Tauragės r. sav., 2025 m.

GYVENTOJŲ SK.	GIMSTAMUMAS	DARBINGO AMŽ. DALIS
37 305	6,2	61,9 proc.
asmenys	1000 gyventojų	nuo visų gyventojų

Savivaldybė yra Vakarų Lietuvoje ir su užsienio valstybėmis tiesiogiai nesiriboja – jos kaimynės yra Šilalės, Jurbarko, Šilutės, Raseinių, Kelmės rajonų ir Pagėgių savivaldybės. Vis dėlto ji priklauso Tauragės apskrčiai, kuri pietvakariuose ribojasi su Rusijos Federacijos Kaliningrado sritimi, o per pačią savivaldybę eina svarbūs susisiekimo koridoriai: teritoriją kerta Radviliškio–Tilžės geležinkelis ir beveik lygiagrečiai – A12 Ryga–Šiauliai–Tauragė–Kaliningradas kelias.

Demografinė ir socialinė situacija

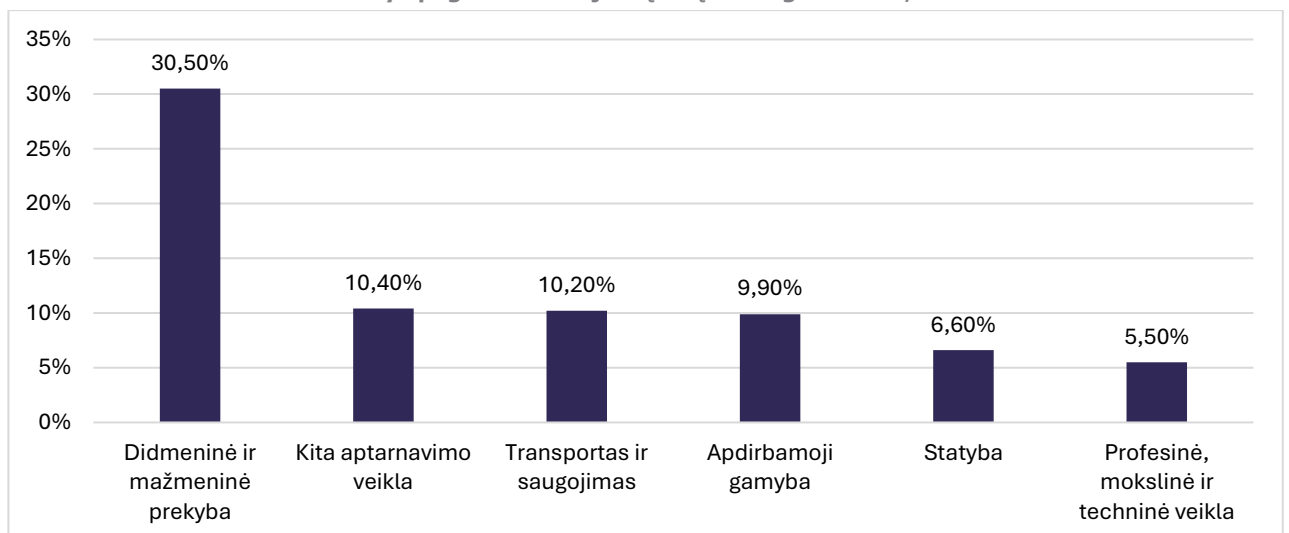
Savivaldybė išsiskiria aukštesniu gimstamumu – nors ir čia jis krito nuo 9,1 iki 6,2 gimimo tūkstančiui gyventojų. Gyventojų skaičius mažėja lėtai (apie 3 proc. per šešerius metus), o migracijos balansas išlieka teigiamas (+844). Darbingo amžiaus gyventojai sudaro apie 62 proc. visų gyventojų. Vidutinis atlyginimas (2173,1 Eur 2025 m.) sudaro apie 90 proc. šalies vidurkio, kas kartu su gana stabilia demografija piešia santykinai palankesnę bendrą vaizdą.

Pagrindinės ekonominės veiklos

2025 m. savivaldybėje veikė 1 387 ūkio subjektai. Didmeninė ir mažmeninė prekyba sudaro 30,5 proc. visų veikiančių subjektų. Kitos reikšmingos veiklos sritys – kita aptarnavimo veikla (10,4 proc.), transportas ir saugojimas (10,2 proc.) bei apdirbamoji gamyba (9,9 proc.).

Ūkio subjektų skaičius nuo 2021 iki 2025 metų išaugo nuo 1 106 iki 1 387, t. y. 25,4 proc. (vidutinis metinis augimas – 5,8 proc.).

Pav. 20. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Tauragės r. sav., 2025 m.

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas.

IRT darbuotojų skaičius

Tauragės r. sav. 2024 m. savivaldybėje dirbo 60 IRT specialistų – 0,09 proc. šalies IRT darbuotojų. Vietos užimtumo struktūroje jie sudaro 0,46 proc. visų dirbančiųjų – žemiausią rodiklį tarp nagrinėtų savivaldybių. Verta atkreipti dėmesį, kad 2023 m. savivaldybėje dirbo 100 IRT specialistų, taigi per vienerius metus jų skaičius sumažėjo 40 proc.

APV sektoriai

APV veiklose savivaldybėje dirba 449 darbuotojai – apie 3,5 proc. visų dirbančiųjų, o sukuriama 3,7 proc. pridėtinės vertės. Tai plačiausia ir labiausiai diversifikuota APV bazė tarp nagrinėtų savivaldybių: išsiskiria kelios paslaugų veiklos ir viena vidutiniškai aukštų technologijų gamybos veikla. Vis dėlto specializacija nė vienoje veikloje nepasiekia šalies lygio.

Lentelė 42. APV sektorių rodikliai Tauragės r. sav., 2025 m.

	Savivaldybės rodikliai		Apskrities rodikliai	
	APV apimtis	Dalis nuo visos apimtys, proc.	APV apimtis	Dalis nuo visos apimtys, proc.
Darbuotojų skaičius	449	3,5%	771	2,8%
Pridėtinė vertė, mln. eurų	13,5	3,7%	23,5	3%
Eksportas, mln. eurų	13,3	2,6%	17,1	1,5%

Šaltinis: Viešojo įstaiga Inovacijų agentūra

APV išsiskiriantys sektoriai

- **Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71)** – susiformavusi niša. 18 įmonių, 68 darbuotojai (0,5 proc. dirbančiųjų, 0,8 proc. PV). Našumas ir atlyginimai viršija apskrities lygį ir prilygsta sektoriaus Lietuvos vidurkiui, veikla iš dalies orientuota į eksportą. Tačiau darbuotojų skaičius ir pridėtinė vertė praktiškai nekinta, naujų įmonių nesikuria.
- **Pagrindinių buveinių veikla; konsultacinė valdymo veikla (70)** – besiformuojanti niša. 12 įmonių, 34 darbuotojai. Sektorius auga pagal visus rodiklius ir augimą lemia vietiniai veiksniai, o atlyginimai beveik 2,5 karto viršija apskrities vidurkį ir yra didesni nei sektoriaus vidurkis Lietuvoje. Specializacijos dar nėra, todėl tai kol kas plėtros, o ne nišos ženklas.
- **Elektros įrangos gamyba (27)** – besiformuojanti niša. Vienintelė aukštesnių technologijų gamybos veikla savivaldybėje, bet veikia tik viena įmonė su 62 darbuotojais. Sektorius stipriai orientuotas į eksportą, pridėtinė vertė auga sparčiai, specializacija beveik pasiekia šalies lygį. Vis dėlto visą veiklą vykdo viena įmonė, o našumas atsilieka nuo sektoriaus Lietuvoje.

Iššūkiai vystyti APV sektorius

- **Demografija.** Gyventojų skaičius mažėja nuosekliai, o darbingo amžiaus gyventojų dalis nedidėja. Traukiantis darbo jėgai, konkurencija dėl kvalifikuotų darbuotojų su Klaipėdos ir Kauno regionais tampa pagrindiniu plėtros apribojimu.
- **Ekonominė struktūra.** Ekonomikoje dominuoja prekyba, transportas ir žemės ūkis – žemesnės pridėtinės vertės veiklos. APV sektoriai sudaro tik apie 3,5 proc. užimtumo, todėl net ir stipriausios nišos ekonomikos struktūros nekeičia.
- **Žmogiškasis kapitalas.** IRT specialistų dalis savivaldybėje išlieka nedidelės apimtys. Savivaldybėje veikia Kauno kolegijos Tauragės skyrius, tačiau studijos mažai orientuotos į APV sektorių poreikius ir specialybes.
- **Specializacijos trūkumas.** Nė vienoje APV veikloje specializacija nepasiekia šalies lygio pagal darbuotojus. Stipriausi sektoriai išsiskiria mastu ir augimu, bet ne išskirtinėmis kompetencijomis, todėl konkurencinis pranašumas nėra tvarus.
- **Koncentracija ir brandumas.** Gamybos niša priklauso nuo vienos įmonės. Architektūros ir inžinerijos sektorius jau brandus ir nebeauga, todėl naujo augimo reikia ieškoti besiformuojančiose veiklose.

Priedas Nr. 8. Mažeikių r. sav. apžvalga

Lentelė 43. Pagrindiniai rodikliai Mažeikių r. sav., 2025 m.

GYVENTOJŲ SK.	GIMSTAMUMAS	DARBINGO AMŽ. DALIS
51 590	5,0	63,3 proc.
asmenys	1000 gyventojų	nuo visų gyventojų

Savivaldybė išsidėsčiusi Šiaurės Vakarų Lietuvoje, prie Ventos upės. Šiaurėje ji ribojasi su Latvijos Respublika, rytuose – su Akmenės, pietryčiuose – su Telšių, pietvakariuose – su Plungės, vakaruose – su Skuodo rajonais. Vienintelė išorinė riba yra su ES ir NATO valstybe: iki Latvijos sienos – 10 km, iki Kaliningrado srities – 180 km, iki Baltarusijos sienos – 320 km. Energetinio saugumo požiūriu savivaldybė reikšminga tuo, kad joje veikia vienintelė Baltijos šalyse naftos perdirbimo gamykla – kritinės infrastruktūros objektas.

Demografinė ir socialinė situacija

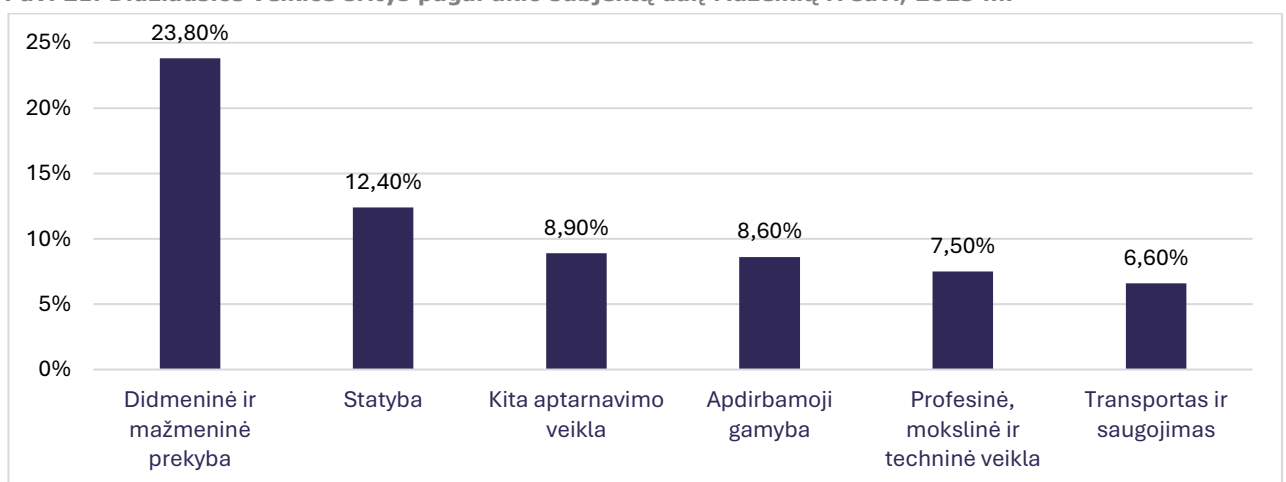
Tai savivaldybė su lėčiausiu gyventojų mažėjimu (apie 2,6 proc. per 2020–2026 m.) ir aukščiausiu vidutiniu atlyginimu tarp nagrinėtų teritorijų (2206,2 Eur 2025 m., arba 91,5 proc. šalies vidurkio). Migracijos balansas teigiamas (+539), darbingo amžiaus gyventojų dalis stabili ir siekia apie 63 proc. Gimstamumas, kaip ir kitur, mažėja – nuo 8 iki 5 gimimų tūkstančiui gyventojų. Bendrai paėmus, ekonominiai ir demografiniai rodikliai čia atrodo santykinai tvirčiausi.

Pagrindinės ekonominės veiklos

2025 m. savivaldybėje veikė 1 892 ūkio subjektai. Didžiausią dalį sudaro didmeninė ir mažmeninė prekyba (23,8 proc.), po jos – statyba (12,4 proc.), kita aptarnavimo veikla (8,9 proc.) ir apdirbamoji gamyba (8,6 proc.). Profesinė, mokslinė ir techninė veikla sudaro 7,5 proc. visų subjektų.

Ūkio subjektų skaičius nuo 2021 iki 2025 metų padidėjo nuo 1 542 iki 1 892, t. y. 22,7 proc. (vidutinis metinis augimas – 5,2 proc.)

Pav. 21. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Mažeikių r. sav., 2025 m.

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas.

IRT darbuotojų skaičius

Mažeikių r. sav. 2024 m. savivaldybėje dirbo 198 IRT specialistai – 0,29 proc. visų šalies IRT darbuotojų. Vietos mastu jie sudaro 1,00 proc. visų dirbančiųjų.

APV sektoriai

APV veiklose savivaldybėje dirba 885 darbuotojai – apie 4,5 proc. visų dirbančiųjų, o sukuriama 3,3 proc. pridėtinės vertės. Tai didžiausias APV veiklų mastas tarp analizuojamų tikslinių savivaldybių, o bazė yra reta tuo, kad apima ir stiprias gamybos, ir profesinių paslaugų veiklas. APV sektorių darbuotojų skaičiaus dalis nuo visų darbuotojų viršija apskrities vidurkį ir kuriama PV yra arti vidurkio. Tačiau Mažeikių r. sav. lyginant su kitomis analizuojamomis savivaldybėmis pasižymi aiškesne specializacija į APV ir susiformavusius ar augančius sektorius.

Lentelė 44. APV sektorių rodikliai Mažeikių r. sav., 2025 m.

	Savivaldybės rodikliai		Apskrities rodikliai	
	APV apimtis	Dalis nuo visos apimtys, proc.	APV apimtis	Dalis nuo visos apimtys, proc.
Darbuotojų skaičius	885	4,5%	1 660	3,6%
Pridėtinė vertė, mln. eurų	27,4	3,3%	53,9	3,7%
Eksportas, mln. eurų	44,1	1,1%	71,2	1,5%

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra

APV išsiskiriantys sektoriai

- **Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71)** – susiformavusi niša. Stipriausia savivaldybės niša: 45 įmonės, 181 darbuotojas (0,9 proc. dirbančiųjų, 1,0 proc. PV). Specializacija pagal pridėtinę vertę atitinka šalies lygį, sektorius auga pagal darbuotojus ir pridėtinę vertę, o augimą lemia vietiniai veiksniai. Našumas ir atlyginimai viršija tiek apskrities, tiek sektoriaus Lietuvos lygį – tai plati ir konkurencinga niša, susijusi su vietinės pramonės aptarnavimu. Sektoriuje veikia viena vidutinio dydžio įmonė ir daugiau smulkių įmonių.
- **Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba (28)** – susiformavusi niša. 8 įmonės, 102 darbuotojai. Specializacija viršija šalies lygį pagal darbuotojus ir pridėtinę vertę, našumas ir atlyginimai didesni nei sektoriaus vidurkis Lietuvoje, veikla eksportuoja. Sektorius stabilus, bet nebeauga – darbuotojų skaičius ir pridėtinė vertė praktiškai nekinta.
- **Kita profesinė, mokslinė ir techninė veikla (74)** – besiformuojanti niša. 12 įmonių, 38 darbuotojai. Sparčiausiai auganti APV veikla, kai pridėtinė vertė beveik padvigubėjo, darbuotojų skaičius auga, o našumas viršija sektoriaus Lietuvos lygį ir veikla iš dalies eksportuojama. Mastas dar nedidelis, įmonės palyginti senos, naujų nesikuria.

Iššūkiai vystyti APV sektorius

- **Priklausomybė nuo pramonės užsakymų.** Stipriausios APV nišos – inžinerijos paslaugos ir mašinų gamyba – yra susijusios su naftos perdirbimo ir kitų didelių pramonės įmonių aptarnavimu. Tai lemia, kad APV veiklų perspektyvos labai priklauso nuo kelių energetikos sektoriaus įmonių ir jų užsakymų.
- **Žmogiškasis kapitalas.** Inžinerinės kompetencijos susiformavusios aptarnaujant didžiąją pramonę, tačiau aukštojo mokslo įstaigų savivaldybėje nėra, o kvalifikacija stipriai susieta su keliais dideliais darbdaviais. IRT specialistai sudaro 1,00 proc. dirbančiųjų, todėl technologinių paslaugų plėtrai kompetencijų pasiūla ribota.
- **Žemesnė vertės kūrimo pakopa.** APV veiklos sukuria mažesnę pridėtinės vertės dalį nei užimtumo dalį, o didžiausios veiklos pagal darbuotojų skaičių (apsaugos, teisinės ir apskaitos paslaugos) yra palyginti žemo našumo. Vis dar telkiasi aptarnaujančios, o ne produktus kuriančios funkcijos.
- **Augimo stagnacija stipriausiose nišose.** Mašinų gamybos ir apsaugos veiklos nebeauga, o naujų įmonių jose nesikuria. Augimą kol kas generuoja tik kelios smulkios veiklos, todėl bendras APV plėtros tempas priklauso nuo nedidelio įmonių skaičiaus.

Priedas Nr. 9. Anykščių r. sav. apžvalga

Lentelė 45. Pagrindiniai rodikliai Anykščių r. sav., 2025 m.

GYVENTOJŲ SK.	GIMSTAMUMAS	DARBINGO AMŽ. DALIS
22 003	5,0	61,2 proc.
asmenys	1000 gyventojų	nuo visų gyventojų

Savivaldybė yra Lietuvos šiaurės rytuose, Utenos apskrities vakarinėje dalyje. Savivaldybė ribojasi su Panevėžio, Kupiškio, Rokiškio, Utenos, Molėtų ir Ukmergės rajonais. Anykščių r. sav. išsiskiria gamtiniu ir kultūriniu paveldu, kuris savivaldybėje yra ir reikšmingas ekonominės veiklos veiksnys.

Demografinė ir socialinė situacija

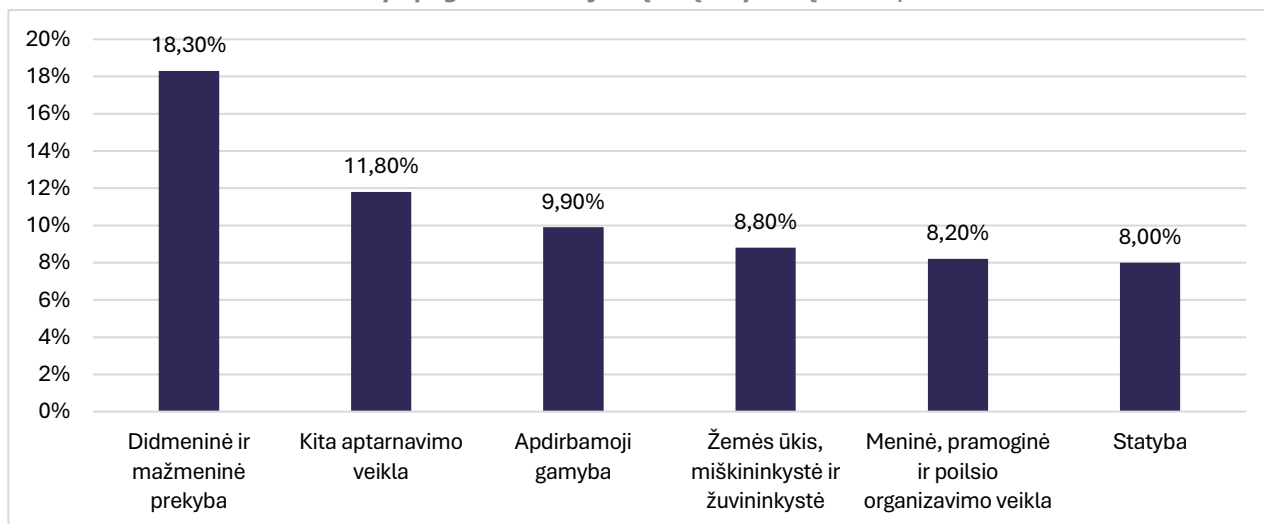
Gyventojų nuosmukis Anykščių r. sav. ganėtinai ryškus – per penkerius metus savivaldybė prarado apie 9,2 proc. gyventojų (nuo 23,7 iki 21,5 tūkst.), o darbingo amžiaus gyventojų dalis pastaraisiais metais taip pat traukiasi (nuo piko 61,5 proc. 2022 m. iki 61,2 proc. 2025 m.). Migracijos balansas teigiamas, tačiau labai nedidelis (+73 per penkerius metus) – tai reiškia, kad atvykstančių ir išvykstančių srautai beveik susibalansuoja. Gimstamumas per laikotarpį sumažėjo nuo 5,6 iki 5,0 vaikų 1000 gyventojų. Vidutinis atlyginimas savivaldybėje (1910,8 Eur 2025 m.) sudaro apie 79 proc. šalies vidurkio.

Pagrindinės ekonominės veiklos

2025 m. savivaldybėje veikė 796 ūkio subjektai. Didmeninė ir mažmeninė prekyba (18,3 proc.) yra didžiausia veiklos sritis. Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla sudaro 8,2 proc., žemės ūkis – 8,8 proc. Kita aptarnavimo veikla (11,8 proc.) ir apdirbamoji gamyba (9,9 proc.) taip pat sudaro reikšmingą dalį.

Ūkio subjektų skaičius nuo 2021 iki 2025 metų padidėjo nuo 558 iki 796, t. y. 42,7 proc. (vidutinis metinis augimas – 9,3 proc.).

Pav. 22. Didžiausios veiklos sritys pagal ūkio subjektų dalį Anykščių r. sav., 2025 m.

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas.

IRT darbuotojų skaičius

Anykščių r. sav. 2024 m. savivaldybėje dirbo 73 IRT specialistai – 0,11 proc. šalies IRT darbuotojų. Vietos užimtumo struktūroje jie sudaro 1,42 proc. visų dirbančiųjų. Per 2020–2024 m. specialistų skaičius daugiau nei padvigubėjo (nuo 35 iki 73), o didžiausias augimas fiksuojamas 2023–2024 m. (nuo 44 iki 73).

APV sektoriai

APV veiklose savivaldybėje dirba 172 darbuotojai – apie 3,5 proc. visų dirbančiųjų, tačiau sukuria net 6,8 proc. pridėtinės vertės. Toks skirtumas rodo, kad APV veiklos savivaldybėje yra reikšmingai produktyvesnės už ekonomiką vidutiniškai, tačiau beveik visą šį rezultatą lemia viena chemijos pramonės niša. Paslaugų srityje APV veiklos labai smulkios.

Lentelė 46. APV sektorių rodikliai Anykščių r. sav., 2025 m.

	Savivaldybės rodikliai		Apskrities rodikliai	
	APV apimtis	Dalis nuo visos apimtys, proc.	APV apimtis	Dalis nuo visos apimtys, proc.
Darbuotojų skaičius	172	3,5%	1 450	4,2%
Pridėtinė vertė, mln. eurų	7,6	6,8%	46,2	7,7%
Eksportas, mln. eurų	15,7	11,9%	49,7	7,0%

Šaltinis: Viešoji įstaiga Inovacijų agentūra

APV išsiskiriantys sektoriai

- **Chemikalų ir chemijos produktų gamyba (20)** – susiformavusi niša. Stipriausia savivaldybės niša ir aukščiausiai įvertintas sektorius tarp visų nagrinėtų savivaldybių: 2 įmonės, 22 darbuotojai, tačiau 3,2 proc. savivaldybės pridėtinės vertės. Specializacija pagal apyvartą itin stipri, veikla orientuota į eksportą, našumas kelis kartus viršija apskrities lygį, o atlyginimai viršija tiek apskrities, tiek sektoriaus Lietuvos vidurkį.
- **Elektros įrangos gamyba (27)** – susiformavusi niša. Specializacija viršija šalies lygį, tačiau sektorių sudaro viena įmonė su 2 darbuotojais. Todėl rodikliai statistiškai nepatikimi.
- **Architektūros ir inžinerijos veikla; techninis tikrinimas ir analizė (71)** – besiformuojanti niša. 17 įmonių, bet tik 9 darbuotojai. Pridėtinė vertė auga sparčiai, našumas ir atlyginimai gerokai viršija apskrities ir sektoriaus Lietuvos lygį, kuriasi naujos įmonės. Sektorius perspektyvus, tačiau kol kas per smulkus.

Iššūkiai vystyti APV sektorius

- **Demografija.** Savivaldybė patiria vieną sparčiausių gyventojų skaičiaus mažėjimų ir nepalankiausią amžiaus struktūrą – gyventojų senėjimas ryškus, o darbingo amžiaus gyventojų dalis nedidėja.
- **Ekonominė struktūra.** Ekonomikoje dominuoja žemės ūkis, mediena ir maisto pramonė, prekyba bei turizmas. APV veiklos sudaro tik apie 3,5 proc. užimtumo ir beveik nesusijusios su pagrindinėmis vietos ekonomikos sritimis.
- **Žmogiškasis kapitalas.** Aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų dalis mažesnė už šalies vidurkį, o senėjimas papildomai mažina kvalifikuotos darbo jėgos pasiūlą. IRT specialistų skaičius per 2020–2024 m. daugiau nei padvigubėjo ir tai vienintelis aiškiai augantis žmogiškojo kapitalo rodiklis.
- **Koncentracija dviejose įmonėse.** Beveik visą APV pridėtinės vertės ir eksporto rezultatą sukuria chemijos pramonė, kurioje veikia dvi senos įmonės. Tai lemia labai didelį savivaldybės APV rodiklių jautrumą vienos įmonės sprendimams.